

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016

ΑΘΗΝΑ, ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2012

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΣΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ

«ΜΕΣΟΠΡΟΘΕΣΜΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ 2013-2016»

Περιεχόμενα

Κεφάλαιο 1

Οικονομική πολιτική και Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής (ΜΠΔΣ)

1	Οικονομική Πολιτική	3
2	Μακροοικονομικές εξελίξεις	5
3	Μακροοικονομικοί και δημοσιονομικοί κίνδυνοι για το ΜΠΔΣ	8
3.1	Γενικοί κίνδυνοι	9
3.2	Λοιποί κίνδυνοι.....	9

Κεφάλαιο 2

1.	Παρουσίαση του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής (ΜΠΔΣ) ...	11
1.1	Το ΜΠΔΣ ως βασική μεταρρύθμιση της δημοσιονομικής διαχείρισης	11
1.2	Περιεχόμενα του ΜΠΔΣ	11
1.3	Μεθοδολογία κατάρτισης του ΜΠΔΣ	12
2.	Αποτίμηση μεγεθών ετών 2010-2011 και σενάριο βάσης	12
2.1	Γενικά.....	12
2.2	Αποτίμηση μεγεθών 2010-2011	13
2.2.1	Οικονομικό έτος 2010	13
2.2.2	Οικονομικό έτος 2011	13
2.3	Βασικό σενάριο	14
2.3.1	Βασικές μακροοικονομικές παραδοχές	14
2.3.2	Παρεμβάσεις δημοσιονομικής προσαρμογής που έχουν ληφθεί υπόψη στο σενάριο βάσης	15
2.3.3	Σενάριο βάσης για την περίοδο 2011-2015.....	19
2.3.4	Σύγκριση προϋπολογισθέντων μεγεθών και εκτιμήσεων για το έτος 2012	21

Κεφάλαιο 3

Το Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής

1.	Δημοσιονομική στρατηγική και πολιτικές	25
1.1	Η προσπάθεια για ένα βιώσιμο δημόσιο χρέος	26
1.2	Η δημοσιονομική προσαρμογή.....	27
1.3	Η αξιοποίηση της περιουσίας του Ελληνικού Δημοσίου – αποκρατικοποιήσεις	28
1.4	Η νέα δημοσιονομική προσπάθεια στην περίοδο 2013-2016	31
1.5	Εκτιμήσεις προσλήψεων – αποχωρήσεων προσωπικού στην περίοδο 2013-2016	34

2.	Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016	35
3.	Συνολικά έσοδα και δαπάνες της Γενικής Κυβέρνησης	39
4.	Δαπάνες και έσοδα της Γενικής Κυβέρνησης ανά τομέα	41
4.1	Επαναταξινομημένες ΔΕΚΟ.....	41
4.2	Τοπική Αυτοδιοίκηση.....	43
4.3	Νομικά πρόσωπα	45
5.	Δαπάνες Κρατικού Προϋπολογισμού.....	47
5.1	Ανώτατο όριο δαπανών ανά Υπουργείο.....	47
5.2	Δαπάνες ανά κατηγορία	47
5.2.1	Αποδοχές, συντάξεις και λοιπές πρόσθετες μισθολογικού χαρακτήρα παροχές	49
5.2.2	Ασφάλιση, περίθαλψη και κοινωνική προστασία	49
5.2.3	Επιχορηγήσεις, λειτουργικές και λοιπές καταναλωτικές δαπάνες.....	50
5.2.4	Αποθεματικό και λοιπές μη κατανεμημένες δαπάνες.....	50
5.2.5	Δαπάνες τόκων.....	50
5.2.6	Δαπάνες για υλοποίηση εξοπλιστικών προγραμμάτων Υπουργείου Εθνικής Άμυνας.....	50
5.3	Δαπάνες Τακτικού Προϋπολογισμού ανά κατηγορία – με παρεμβάσεις	50
5.3.1	Αποδοχές, συντάξεις και λοιπές πρόσθετες μισθολογικού χαρακτήρα παροχές	51
5.3.2	Ασφάλιση, περίθαλψη και κοινωνική προστασία	52
5.3.3	Επιχορηγήσεις, λειτουργικές και λοιπές καταναλωτικές δαπάνες.....	52
5.3.4	Αποδιδόμενοι πόροι	53
5.4	Προϋπολογισμός Δημοσίων Επενδύσεων – Σχέδιο δράσης για την εκτέλεση του ΠΔΕ την περίοδο 2013-2016.....	53
5.4.1	Στόχοι που εξυπηρετεί το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων	53
5.4.2	Παρακολούθηση – αξιολόγηση – δράση	54
5.4.3	Η διάρθρωση του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων – Συνέπεια με δημοσιονομικές δυνατότητες	55
5.4.4	Νέα προγραμματική περίοδος 2014-2020. Οι νέες προοπτικές	56
5.5	Μεταβιβάσεις από τον Κρατικό Προϋπολογισμό σε φορείς της Γενικής Κυβέρνησης	58
6.	Κοινωνικός Προϋπολογισμός	59

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ

ΜΕΣΟΠΡΟΘΕΣΜΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ (ΜΠΔΣ)

1. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Βασικός άξονας της στρατηγικής της Κυβέρνησης Εθνικής Ευθύνης είναι η σύζευξη της δημοσιονομικής προσαρμογής και της επανεκκίνησης της πραγματικής οικονομίας, ώστε η χώρα να ξεφύγει από τον φαύλο κύκλο των ελλειμμάτων και της ύφεσης.

Προτεραιότητα αποτελεί η έκφραση ισχυρής πολιτικής βούλησης για την παραμονή της χώρας εντός της ευρωζώνης και η ανάκτηση της αξιοπιστίας της χώρας στην ευρωπαϊκή και την παγκόσμια σκηνή.

Με την εφαρμογή του Προγράμματος Οικονομικής Πολιτικής επιδιώκεται η ομαλή συνέχιση των απαραίτητων χρηματοδοτικών ροών από το Μηχανισμό Στήριξης και η διαμόρφωση των προϋποθέσεων για την αποτελεσματική αξιοποίηση συγκεκριμένων δράσεων και μέτρων, τόσο για την ανάσχεση των έντονων υφεσιακών πιέσεων, όσο και για την τόνωση της ρευστότητας στην πραγματική οικονομία. Η αποκατάσταση των χρηματοδοτικών ροών θα συμβάλει άμεσα στην αποπληρωμή των ληξιπρόθεσμων οφειλών του Ελληνικού Δημοσίου προς τον ιδιωτικό τομέα, στην τόνωση της ρευστότητας στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, στην ολοκλήρωση της διαδικασίας ανακεφαλαιοποίησης των τραπεζών και στην ενίσχυση των ταμειακών διαθεσίμων.

Η στρατηγική της οικονομικής πολιτικής που εφαρμόζεται από τα μέσα του 2012 έχει δύο κατευθύνσεις.

Η πρώτη κατεύθυνση είναι η εδραίωση της δημοσιονομικής εξυγίανσης, προσαρμογής και πειθαρχίας, στοχεύοντας στη δραστική καταπολέμηση της σπατάλης, στον εξορθολογισμό της δημόσιας δαπάνης, και στη συρρίκνωση των διαρθρωτικών ελλειμμάτων. Ειδικότερα, εφαρμόζονται μέτρα και πολιτικές που εμπλουτίζουν την προσπάθεια που προηγήθηκε στο πεδίο της δημοσιονομικής πολιτικής, εστιάζοντας τόσο στον περιορισμό του εύρους και της παρεμβατικότητας του δημοσίου τομέα, όσο και στη βελτίωση της αποτελεσματικής λειτουργίας του, ώστε να αυξηθεί η αποδοτικότητα των σχετικών δαπανών.

Σ' αυτό το πλαίσιο, η δημοσιονομική πολιτική της Κυβέρνησης Εθνικής Ευθύνης, που αποτυπώνεται στο ΜΠΔΣ 2013-2016, βασίζεται:

- στην υιοθέτηση και υλοποίηση των αναγκαίων θεσμικών αλλαγών που θα συμβάλλουν στη βελτίωση της λειτουργίας των δομών του δημόσιου τομέα,
- στη δημιουργία ενός απλού, σταθερού, αποτελεσματικού και δίκαιου φορολογικού συστήματος,
- στην αναδιάρθρωση των δομών της Κεντρικής Διοίκησης και της Αυτοδιοίκησης,
- στην αναδιάρθρωση και τη μείωση, μέσω καταργήσεων και συγχωνεύσεων, των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης,
- στον εξορθολογισμό της μισθολογικής δαπάνης και στην επέκταση του ενιαίου μισθολογίου,
- στον εξορθολογισμό της φαρμακευτικής δαπάνης και των υπηρεσιών υγείας,
- στην στοχευμένη κατεύθυνση των κοινωνικών δαπανών, διατηρώντας όμως το ουσιαστικό επίπεδο κοινωνικής προστασίας,
- στη μεταρρύθμιση των δημόσιων συμβάσεων και προμηθειών, με στόχο τη μεγαλύτερη διαφάνεια και την εξοικονόμηση δαπανών,
- στις αλλαγές του ασφαλιστικού συστήματος ώστε να διασφαλιστεί η μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης (ΟΚΑ) και

- στον εξορθολογισμό των αμυντικών δαπανών, χωρίς να πλήττονται οι αμυντικές δυνατότητες της χώρας.

Το ΜΠΔΣ 2013-2016 ενσωματώνει αφενός τις σημαντικές μεταβολές των μακροοικονομικών μεταβλητών της Ελληνικής οικονομίας και αφετέρου τις σημαντικές εξελίξεις που δρομολογήθηκαν με την 1^η αναθεώρηση του 2^{ου} Προγράμματος Οικονομικής Πολιτικής, ώστε να επανέλθει το Πρόγραμμα εντός τροχιάς και να αποκατασταθούν οι χρηματοδοτικές ροές του Μηχανισμού Στήριξης.

Στο πλαίσιο αυτό το ΜΠΔΣ περιλαμβάνει:

- τις νέες μακροοικονομικές προβλέψεις για την εξέλιξη βασικών μεγεθών της Ελληνικής οικονομίας (μεταβολή του ΑΕΠ, ανεργία, πληθωρισμός, ζήτηση κλπ.),
- την επανεκτίμηση των αποδόσεων των παρεμβάσεων που είχαν περιληφθεί στο προηγούμενο ΜΠΔΣ βάσει των νεότερων στοιχείων που προέκυψαν από τη δρομολόγηση της υλοποίησής τους,
- τις νέες παρεμβάσεις που προέκυψαν από την τρέχουσα αναθεώρηση του 2^{ου} Προγράμματος Οικονομικής Πολιτικής,
- το χρονικό επαναπροσδιορισμό του προγράμματος αξιοποίησης της δημόσιας περιουσίας και,
- τις αποφάσεις της Συνόδου Κορυφής της 26^{ης} Οκτωβρίου 2011 που οδηγούν σε σημαντικότερες μειώσεις των πληρωμών για τόκους στην τριετία 2012-2014.

Βασική επιδίωξη του ΜΠΔΣ είναι να εισέλθει η χώρα σε μια μακρά περίοδο πρωτογενών πλεονασμάτων, ώστε να μπορεί να πορευτεί χωρίς δανειακές ανάγκες. Το πρώτο βήμα γίνεται το 2013 που προβλέπεται θετικό το πρωτογενές δημοσιονομικό αποτέλεσμα και συνεχίζεται τα επόμενα χρόνια φτάνοντας σε πλεόνασμα του πρωτογενούς ισοζυγίου της Γενικής Κυβέρνησης στο 4,5% του ΑΕΠ το 2016.

Η δεύτερη κατεύθυνση είναι η υλοποίηση ενός μεγάλου εύρους πολιτικών και μέτρων για την τόνωση της οικονομίας ως προς την ανάπτυξη, την ανεργία, τη ρευστότητα και τη μείωση του ελλείμματος. Σ' αυτό το πλαίσιο οι βασικές προτεραιότητες της Κυβέρνησης Εθνικής Ευθύνης είναι δύο:

1^η Ο εμπλουτισμός της οικονομικής πολιτικής με μέτρα και δράσεις που στοχεύουν στην άμεση επανεκκίνηση της οικονομίας, όπως είναι:

- η επιτάχυνση της απορρόφησης των προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2007 - 2013,
- η δημιουργία Ελληνικού Επενδυτικού Ταμείου,
- η αξιοποίηση όλων των χρηματοδοτικών εργαλείων της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων,
- το καθολικό «ξεπάγωμα» των μεγάλων δημοσίων έργων και, ειδικότερα, των οδικών έργων, και
- η ανάπτυξη μιας Εθνικής Στρατηγικής για τις Εξαγωγές.

2^η Η επιτάχυνση της υλοποίησης μιας σειράς διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, που τα τελευταία χρόνια είτε δεν βρίσκονταν στην ημερήσια διάταξη είτε προωθήθηκαν ημιτελώς, όπως είναι:

- το πρόγραμμα αποκρατικοποιήσεων,
- η μείωση των εμποδίων στην προσέλκυση επενδύσεων,
- η ενδυνάμωση του ανταγωνισμού στις αγορές υπηρεσιών και προϊόντων,
- η αναπτυξιακή και διαφανής αξιοποίηση της ακίνητης περιουσίας του Ελληνικού Δημοσίου,
- η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας με τη διαμόρφωση απλών και σταθερών κανόνων, τη βελτίωση του ρυθμιστικού πλαισίου των αγορών, τη μείωση του μη-μισθολογικού και γραφειοκρατικού κόστους,
- η στοχευμένη διόρθωση του Επενδυτικού Νόμου ώστε να καταστεί καλύτερη η εφαρμογή του, λαμβάνοντας υπόψη τις επιπτώσεις της ύφεσης στην αγορά,

- η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας, με την τόνωση της εξωστρέφειας και την ανάδειξη των ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων της χώρας, και
- η επένδυση στις νέες πηγές ανάπτυξης.

Η προαναφερθείσα στρατηγική οικονομικής πολιτικής επιδιώκει αφενός τη βιώσιμη και μόνιμη μείωση του δημοσιονομικού ελλείμματος και αφετέρου την επιστροφή της οικονομίας και της κοινωνίας στον ενάρετο κύκλο της ευημερίας για όλους.

2. ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

Εξελίξεις στην Ευρωζώνη

Στο άμεσο οικονομικό περιβάλλον της ελληνικής οικονομίας, δηλαδή στην Ευρωζώνη, αναμένεται ήπια ύφεση (-0,4%) το 2012 και σχεδόν στασιμότητα (0,2%) το 2013, σύμφωνα με την πρόσφατη έκθεση του ΔΝΤ για την παγκόσμια οικονομία (World Economic Outlook, October 2012). Η εξέλιξη αυτή είναι αποτέλεσμα της επίδρασης της κρίσης χρέους σε ορισμένα κράτη-μέλη, της εφαρμοζόμενης περιοριστικής δημοσιονομικής πολιτικής στο σύνολο των κρατών-μελών και της απομόχλευσης (deleveraging) που συντελείται στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα των κρατών-μελών, η οποία έχει μειώσει την παρεχόμενη ρευστότητα στην οικονομία.

Η θέσπιση της παράλληλης λειτουργίας του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας (European Stability Mechanism - ESM) και του Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (European Financial Stability Facility - EFSF) αναμένεται να ενδυναμώσουν την Ευρωπαϊκή πολιτική στην αντιμετώπιση και τη διαχείριση της κρίσης χρέους. Επιπλέον η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ), λαμβάνοντας υπόψη την επιδείνωση των συνθηκών στην Ευρωζώνη και τις χαμηλές πληθωριστικές πιέσεις και προσδοκίες, επικεντρώθηκε σε παρεμβάσεις και μη συμβατικά μέτρα για την ενίσχυση της ρευστότητας, με στόχο την αντιμετώπιση της πιστωτικής στενότητας.

Με τα δεδομένα αυτά και τη συνέχιση των διαβουλεύσεων για το ενοποιημένο χρηματοπιστωτικό πλαίσιο και το δημοσιονομικό πλαίσιο των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι μεσοπρόθεσμες προοπτικές για έξοδο από την κρίση είναι ενθαρρυντικές.

Εξελίξεις το 2011

Στην Ελλάδα, η δημοσιονομική προσαρμογή συνεχίστηκε και το 2011, με αποτέλεσμα τη συρρίκνωση του ελλείμματος της Γενικής Κυβέρνησης κατά 6,2 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ συνολικά στη τριετία 2009-2011 (από 15,6% το 2009 σε 9,4% το 2011). Αυτή η μείωση είναι η μεγαλύτερη που έχει σημειωθεί ιστορικά από κράτος-μέλος της Ευρωζώνης σε τόσο μικρό διάστημα δημοσιονομικής προσαρμογής. Το όφελος από αυτή τη δημοσιονομική προσπάθεια είναι η σημαντική μείωση του πρωτογενούς αποτελέσματος της Γενικής Κυβέρνησης στο -2,3% του ΑΕΠ του 2011. Το κόστος των μέτρων της δημοσιονομικής προσαρμογής αποτυπώνεται στην επιδείνωση της ύφεσης της οικονομίας, η οποία έφθασε το -7,1% το 2011 έναντι -4,9% το 2010.

Η εξέλιξη αυτή οφείλεται, κυρίως, στη μείωση των ακαθάριστων επενδύσεων παγίου κεφαλαίου (-19,6%), στη μείωση της ιδιωτικής κατανάλωσης (-7,7%) και στη μείωση της δημόσιας κατανάλωσης (-5,2%). Η συνεισφορά του εξωτερικού τομέα της οικονομίας στην ανάπτυξη ήταν θετική (2,4 εκατοστιαίες μονάδες), με τις εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών να καταγράφουν σημαντικές απώλειες (-6,4% και -10,9% αντίστοιχα) ενώ οι εξαγωγές αγαθών σημείωσαν αύξηση 4,0% σε αντίθεση με τις εξαγωγές υπηρεσιών που σημείωσαν μείωση (-3,0%).

Ο πληθωρισμός το 2011, με βάση το Δείκτη Τιμών Καταναλωτή, επιβραδύνθηκε στο 3,1%, κυρίως λόγω μείωσης της συνολικής ζήτησης και σε μικρότερο βαθμό από την πλευρά της προσφοράς, λόγω των εξελίξεων στην αγορά εργασίας και της μείωσης των αμοιβών. Ο πυρήνας του πληθωρισμού (ΔΤΚ χωρίς καύσιμα και οπωροκηπευτικά), επιβραδύνθηκε επίσης σημαντικά (1,5% έναντι 3,0% το

2010), παρά την αναγνωρισμένη μη αποτελεσματική ακόμη λειτουργία των αγορών αγαθών και υπηρεσιών. Το ποσοστό ανεργίας επιδεινώθηκε σημαντικά, φθάνοντας στο 17,3%, έναντι 12,5% το 2010 και 9,5% το 2009.

Εξελίξεις το 2012

Βασικό χαρακτηριστικό των οικονομικών εξελίξεων για το 2012 είναι η βαθύτερη του αναμενόμενου ύφεση της Ελληνικής οικονομίας. Σχεδόν όλοι οι βραχυχρόνιοι δείκτες που αποτυπώνουν σε μηνιαία βάση την οικονομική συγκυρία δείχνουν σημαντική συρρίκνωση της οικονομικής δραστηριότητας και για το 2012. Οι δείκτες οικονομικού κλίματος και οι δείκτες προσδοκιών παραμένουν σε χαμηλά επίπεδα ως αποτέλεσμα της αβεβαιότητας που επικρατεί για τις προοπτικές της ελληνικής οικονομίας.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του της ΕΛΣΤΑΤ για το 2^ο τρίμηνο, το πραγματικό ΑΕΠ σημείωσε μεταβολή -6,3% σε ετήσια βάση, έναντι μεταβολής -6,5% του πρώτου τριμήνου. Η οριακή βελτίωση μεταξύ πρώτου και δεύτερου τριμήνου είναι δύσκολο να ερμηνευτεί ως θετική εξέλιξη καθώς τα στοιχεία είναι μη εποχικά διορθωμένα. Για ολόκληρο το 2012, εκτιμάται ότι η ετήσια μείωση του πραγματικού ΑΕΠ θα είναι 6,5%.

Στην εξέλιξη αυτή θα συμβάλλει η συνεχιζόμενη σημαντική μείωση των ακαθάριστων επενδύσεων παγίου κεφαλαίου κατά 15,0%, με την ιδιωτική κατανάλωση να μειώνεται κατά 7,7%, και τη δημόσια κατανάλωση να μειώνεται κατά 6,2%. Συνολικά η εγχώρια ζήτηση θα έχει αρνητική συμβολή 8,5 εκατοστιαίων μονάδων στη διαμόρφωση της μεταβολής του πραγματικού ΑΕΠ. Αντίθετα, η συνεισφορά του εξωτερικού τομέα στην μεταβολή του πραγματικού ΑΕΠ εκτιμάται ότι και για το 2012 θα είναι θετική (3,1 εκατοστιαίες μονάδες). Η εξέλιξη αυτή πηγάζει τόσο από τη σημαντική μείωση των εισαγωγών αγαθών και υπηρεσιών (-10,1%) όσο και από την συνεχιζόμενη για τρίτο έτος ανάκαμψη των εξαγωγών στα αγαθά και τις υπηρεσίες (1,0%). Η ανάκαμψη των εξαγωγών στα αγαθά ήταν κυρίως αποτέλεσμα βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας, καθώς σύμφωνα με τα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος, ο δείκτης πραγματικής σταθμισμένης συναλλαγματικής ισοτιμίας μειώθηκε κατά 3,3% σε ετήσια βάση το δεύτερο τρίμηνο του 2012 με βάση τις σχετικές τιμές καταναλωτή.

Ο πληθωρισμός με βάση τον Δείκτη Τιμών Καταναλωτή παραμένει σε πορεία υποχώρησης, καθώς οι πληθωριστικές πιέσεις μειώθηκαν αισθητά στο πρώτο εννεάμηνο του 2012 λόγω της χαμηλής ζήτησης και της μείωσης του κόστους εργασίας. Ο εναρμονισμένος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (ΔΤΚ) αυξήθηκε κατά την περίοδο Ιανουαρίου – Σεπτεμβρίου μόλις κατά 1,2%, έναντι 3,3% την αντίστοιχη περίοδο του 2011, ενώ για τον Σεπτέμβριο ο ίδιος δείκτης έπεσε σημαντικά κάτω από το 1,0% (σε ετήσια μεταβολή), την ίδια στιγμή που ο αντίστοιχος δείκτης στην Ευρωζώνη καταγράφει αύξηση κατά 2,7%.

Ο δομικός πληθωρισμός συνεχίζει την πορεία αποκλιμάκωσής του, με το μήνα Σεπτέμβριο να αγγίζει μηδενικούς ρυθμούς μεταβολής. Επιπλέον σημειώνεται ότι από το Μάιο ο εναρμονισμένος ΔΤΚ με σταθερούς φόρους (πληθωρισμός χωρίς την επίδραση φόρων), για πρώτη φορά, υποχώρησε σε αρνητικό έδαφος, στο -0,2%, γεγονός που αποτυπώνει τη σταδιακή αποκλιμάκωση της επιβάρυνσης των τιμών λόγω των φορολογικών μέτρων που έχουν ληφθεί.

Από το μήνα Οκτώβριο αναμένεται μια επιβάρυνση των τιμών, εξαιτίας της επίπτωσης δημοσιονομικών μέτρων που έχουν προγραμματισθεί (όπως η εξίσωση του ειδικού φόρου κατανάλωσης του πετρελαίου θέρμανσης και του πετρελαίου κίνησης), με τον ετήσιο πληθωρισμό (εν.ΔΤΚ) για το 2012 να εκτιμάται στο 1,1%, αρκετά χαμηλότερα πάντως σε σχέση με το 2011 (3,1%).

Η απασχόληση στο δεύτερο τρίμηνο του έτους μειώθηκε κατά 8,7%, μείωση η οποία συνεχίστηκε για 14^ο τρίμηνο, ενώ σημειώθηκε περαιτέρω αύξηση του ποσοστού ανεργίας στο 23,6%. Με βάση τα μηνιαία εποχικά διορθωμένα στοιχεία της έρευνας της ΕΛΣΤΑΤ, το ποσοστό ανεργίας τον Ιούλιο του 2012 ανήλθε σε 25,1%, με τον αριθμό των ανέργων να φτάνει τα 1.261.604 άτομα. Εξετάζοντας τα

χαρακτηριστικά της ανεργίας προκύπτει ότι το ποσοστό των ανέργων νέων ηλικίας 15-24 ετών αυξήθηκε δραματικά, φτάνοντας το 53,9%, ενώ και το ποσοστό ανεργίας των γυναικών είναι σημαντικά υψηλότερο από αυτό των ανδρών (27,3%). Για ολόκληρο το έτος 2012, το μέσο ποσοστό ανεργίας εκτιμάται ότι θα προσεγγίσει το 23,3%.

Από την πλευρά της ρευστότητας της οικονομίας η αβεβαιότητα και η οικονομική ύφεση συνέβαλαν σε περιορισμό των δυνατοτήτων του τραπεζικού τομέα να χορηγήσει δανειακά κεφάλαια. Συγκεκριμένα, η έλλειψη ρευστότητας οφείλεται:

- στη συνεχή υποχώρηση των καταθέσεων τα τελευταία δύο έτη,
- στον περιορισμό της πρόσβασης των τραπεζών στις διεθνείς αγορές χρήματος,
- στην αποδυνάμωση της κεφαλαιακής βάσης των τραπεζών από την απομείωση της αξίας των κρατικών ομολόγων και
- στην αύξηση του πιστωτικού κινδύνου που αποθάρρυνε περαιτέρω την προσφορά δανείων.

Το 2012 είναι το τρίτο έτος που συνεχίζεται η δημοσιονομική προσαρμογή για τη μείωση και τον εξορθολογισμό των δαπανών, και την εφαρμογή των απαραίτητων διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων. Τα μέχρι τώρα αποτελέσματα της δημοσιονομικής προσαρμογής, κυρίως στη μείωση των δαπανών και των ελλειμμάτων, αποτελούν τη βάση του αναθεωρημένου Μεσοπρόθεσμου Προγράμματος Δημοσιονομικής Στρατηγικής.

Προοπτικές το 2013

Το 2013 εκτιμάται ότι θα είναι έτος καμπής για την επανεκκίνηση της Ελληνικής οικονομίας, με δεδομένο ότι αναμένεται βελτίωση της χρηματοδότησης της οικονομίας λόγω της αναδιάρθρωσης και της ανακεφαλαιοποίησης του τραπεζικού τομέα, τόνωση των επενδύσεων από το πρόγραμμα ιδιωτικοποιήσεων και εξάλειψη των αβεβαιοτήτων για την πορεία της χώρας.

Ο ρυθμός μεταβολής του πραγματικού ΑΕΠ, λαμβάνοντας υπόψη το «carry-over» από την υψηλότερη του αναμενομένου ύφεση το 2012 και τα δημοσιονομικά μέτρα του αναθεωρημένου Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής προβλέπεται στο -4,5%.

Η μείωση αναμένεται να προέλθει από την εγχώρια ζήτηση, η συμβολή της οποίας προβλέπεται στις -6,9 εκατοστιαίες μονάδες, με την ιδιωτική κατανάλωση να μειώνεται κατά 7,0%, τη δημόσια κατανάλωση κατά 7,2% και τις επενδύσεις κατά 3,7%. Αντίθετα, η συμβολή του εξωτερικού τομέα αναμένεται θετική (συμβολή 2,2 εκατοστιαίες μονάδες στη μεταβολή του ΑΕΠ), με τις εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών να προβλέπεται ότι θα αυξηθούν κατά 2,6% και τις εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών να μειώνονται κατά 5,2%.

Ο πληθωρισμός αναμένεται να μειωθεί περαιτέρω το 2013, επηρεαζόμενος κυρίως από τη χαμηλή εγχώρια ζήτηση αλλά και τις διαρθρωτικές αλλαγές στη λειτουργία των αγορών. Η μεταβολή του εναρμονισμένου ΔTK το 2013 εκτιμάται στο -0,8%. Το ποσοστό ανεργίας προβλέπεται ότι θα αυξηθεί περαιτέρω το 2013, και θα διαμορφωθεί στο 23,7% του εργατικού δυναμικού, κυρίως λόγω της κάμψης της οικονομικής δραστηριότητας που θα οδηγήσει σε περαιτέρω μείωση της απασχόλησης κατά 3,0%.

Μεσοπρόθεσμες προοπτικές

Οι μακροοικονομικές προοπτικές αναμένεται να βελτιωθούν μεσοπρόθεσμα, με βάση τη δημοσιονομική εξυγίανση και τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις που έχουν ξεκινήσει από το 2010 και συνεχίζονται πλέον με μεγαλύτερη ένταση.

Το 2013 θεωρείται έτος καμπής στο βαθμό που για τα επόμενα έτη προβλέπεται σταδιακή επιτάχυνση της ανάπτυξης μέχρι το 2016 (+3,5%). Ως αποτέλεσμα της συνεχιζόμενης δημοσιονομικής προσαρμογής, η δημόσια κατανάλωση προβλέπεται να συνεχίσει να μειώνεται μέχρι το 2016 (-3,8% κατά μέσο όρο για την περίοδο 2013–2016), ενώ η ιδιωτική κατανάλωση προβλέπεται να παραμείνει

σε περιορισμένα επίπεδα (από -7,0% το 2013 και -1,6% το 2014 σε 1,3% το 2015 και 2,3% το 2016). Οι ακαθάριστες επενδύσεις πάγιου κεφαλαίου προβλέπεται να ανακάμψουν σταδιακά (σημειώνοντας αύξηση το 2014 και επιταχύνοντας στο 10,0% το 2016).

Η συνεισφορά του εξωτερικού τομέα στην ανάπτυξη αναμένεται να παραμείνει θετική για όλη την περίοδο του Μεσοπρόθεσμου Προγράμματος, με τις εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών να αυξάνονται σημαντικά (4,6% κατά μέσο όρο το χρόνο για την περίοδο 2013–2016) και τις εισαγωγές να σημειώνουν μείωση το 2013 (-5,2%) και το 2014 (-0,4%), αλλά να αυξάνονται 2,6% κατά μέσο όρο τη διετία 2015-16.

Ο πληθωρισμός, με βάση τον Εναρμονισμένο Δείκτη Τιμών Καταναλωτή, προβλέπεται να μειωθεί στο -0,8% το 2013 και στο -0,4% το 2014 για να αυξηθεί στο 0,6% το 2015 και 1,1% το 2016. Βραχυχρόνια, οι τιμές το 2013 αναμένεται να επηρεαστούν ανοδικά από τις αυξήσεις του φόρου στο πετρέλαιο θέρμανσης και την τιμολογιακή πολιτική των υπηρεσιών κοινής ωφελείας που αποσκοπούν στη μείωση των δανειακών αναγκών τους. Μετά την εξάλειψη της επίδρασης της φορολογίας στον πληθωρισμό, οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις στις αγορές προϊόντων και υπηρεσιών αναμένεται να συγκρατήσουν την άνοδο των τιμών.

Η απασχόληση προβλέπεται να μειωθεί κατά 2,1% το 2013, ανακάμπτοντας σταδιακά από το 2014. Το ποσοστό ανεργίας προβλέπεται να αυξηθεί περαιτέρω το 2013 (23,7%), πριν αρχίσει να μειώνεται σταθερά μέχρι το 17,9% το 2016. Η αγορά εργασίας αναμένεται να επηρεαστεί ευνοϊκά από τις ανάλογες διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις που έχουν ήδη εφαρμοσθεί ή προγραμματισθεί, αλλά και από τη συγκράτηση των μισθών.

Στον πίνακα 1.1 παρουσιάζονται οι προβλέψεις για τα βασικά μακροοικονομικά μεγέθη της Ελληνικής οικονομίας για την περίοδο 2012-2016.

Πίνακας 1.1 Βασικά μεγέθη της Ελληνικής οικονομίας (% ετήσιες μεταβολές, σταθερές τιμές)					
	2012	2013	2014	2015	2016
ΑΕΠ	-6,5	-4,5	0,2	2,5	3,5
Ιδιωτική κατανάλωση	-7,7	-7,0	-1,6	1,3	2,3
Δημόσια κατανάλωση	-6,2	-7,2	-3,1	-1,9	-3,0
Επενδύσεις	-15,0	-3,7	3,0	7,0	10,0
Εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	0,0	2,6	4,5	5,3	6,0
Εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών	-10,1	-5,2	-0,4	2,0	3,1
Εναρμονισμένος ΔΤΚ	1,1	-0,8	-0,4	0,6	1,1
Αποπληθωριστής ΑΕΠ	-0,5	-1,2	-0,4	0,3	1,1
Απασχόληση*	-7,9	-2,1	1,0	2,0	3,0
Ποσοστό ανεργίας*	22,4	22,8	21,4	19,7	17,1

* σε εθνικολογιστική βάση

3. ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΓΙΑ ΤΟ ΜΠΔΣ

Στο ΜΠΔΣ 2013-2016 έχει ληφθεί υπόψη όλη η πληροφόρηση που ήταν διαθέσιμη κατά την περίοδο σύνταξής του, συμπεριλαμβανομένων των ευρωπαϊκών και διεθνών προοπτικών, των τρεχουσών και προβλεπόμενων, τουλάχιστον με σχετικές ανακοινώσεις, ευρωπαϊκών δημοσιονομικών και νομισματικών πολιτικών, της τρέχουσας και εκτιμώμενης μελλοντικής χρηματοοικονομικής κατάστασης, και φυσικά των τρεχουσών συνθηκών της ελληνικής οικονομίας και της νέας δημοσιονομικής προσπάθειας που αναλαμβάνεται.

Πλην όμως υφίστανται αυξημένοι και σημαντικοί κίνδυνοι, οι οποίοι θα μπορούσαν να επηρεάσουν την αποτελεσματική εκτέλεση του ΜΠΔΣ, και που σχετίζονται με το γεγονός ότι η ελληνική οικονομία βιώνει την πέμπτη συνεχή χρονιά ύφεσης, με αποτέλεσμα να βρίσκεται σήμερα στο κατώτατο σημείο του οικονομικού κύκλου, ενώ προβλέπεται να ακολουθήσει μία ακόμα χρονιά αρνητικών επιδόσεων ως προς τη μεταβολή του ΑΕΠ.

3.1 Γενικοί κίνδυνοι

α) Η αβεβαιότητα είναι ένας καθοριστικός παράγοντας που εμπειρικά σχετίζεται με αρνητική ανάπτυξη. Ένας αυξημένος βαθμός πολιτικής αβεβαιότητας ή αβεβαιότητας ως προς τη συνεπή εκτέλεση του προγράμματος, θα επηρέαζε αρνητικά τη συμπεριφορά των επιχειρήσεων και νοικοκυριών, αναβάλλοντας τις επενδύσεις και την κατανάλωση. Επιπλέον θα τροφοδοτούσε την μακροοικονομική αβεβαιότητα με αρνητικές συνέπειες στην παραγωγή, μέσω της μείωσης της ζήτησης για επενδύσεις, καθώς και στην προθυμία εφαρμογής της όποιας πολιτικής προσλήψεων από τις επιχειρήσεις με σκοπό τον εξορθολογισμό του μισθολογικού τους κόστους. Όσο μεγάλη κι αν είναι η δημοσιονομική προσπάθεια, η ύπαρξη υψηλού βαθμού αβεβαιότητας και η χαμηλή εμπιστοσύνη, σε συνδυασμό με ένα εύθραυστο χρηματοοικονομικό σύστημα, έχει σαν αποτέλεσμα πολύ μικρή ανάπτυξη ή βαθύτερη ύφεση.

β) Μια περαιτέρω επιδείνωση της κρίσης στην ευρωζώνη, εξαιτίας της έλλειψης ή καθυστερημένης προσέγγισης, με δυναμικό τρόπο, της κρίσης χρέους. Αυτό θα έστελνε λανθασμένα μηνύματα σχετικά με τη δέσμευση για ισχυρότερη ενοποίηση και αναδιάρθρωση της ευρωζώνης, και θα δημιουργούσε το περιβάλλον για σοβαρούς κινδύνους στις χώρες του νότου ως προς πιθανές κοινωνικές αναταραχές ή την προθυμία να ανεχθούν παρατεταμένη δημοσιονομική εξυγίανση.

γ) Η χειροτέρευση του μακροοικονομικού σεναρίου που έχει υιοθετήσει το ΜΠΔΣ. Αν και το συγκεκριμένο σενάριο περιλαμβάνει για πρώτη φορά τόσο τους δημοσιονομικούς πολλαπλασιαστές όσο και την εισοδηματική ελαστικότητα (δευτερογενή επίδραση της μείωσης του ΑΕΠ πάνω στο έλλειμμα), βρίσκεται σε εξέλιξη μια διεθνής συζήτηση σχετικά με το μέγεθος των πολλαπλασιαστών, δεδομένου ότι σε πολλές περιπτώσεις η δημοσιονομική προσαρμογή, όπως και στην περίπτωση της Ελλάδας, δεν ήταν ικανοποιητική, αφού οι δημοσιονομικές περικοπές οδήγησαν σε μεγαλύτερα ελλείμματα από αυτά που είχαν αρχικά υπολογιστεί. Η μέχρι τώρα ανάλυση, από ακαδημαϊκές έρευνες και μελέτες του ΔΝΤ, υπέθεταν δημοσιονομικούς πολλαπλασιαστές πολύ κοντά στο 0,5, τουλάχιστον στις προηγμένες οικονομίες, κατά τις τρεις τελευταίες δεκαετίες μέχρι το 2009. Νεότερες μελέτες δείχνουν μια σημαντική αύξηση των δημοσιονομικών πολλαπλασιαστών στη μετά τη κρίση περίοδο, σε ένα επίπεδο από 0,9 μέχρι και 1,7. Αν όντως αυτό αληθεύει, υπάρχει περίπτωση να υπάρξει απόκλιση της πραγματικής μακροοικονομικής επίδοσης της οικονομίας για την περίοδο 2013-2016 σε σχέση με το μακροοικονομικό σενάριο.

3.2 Λοιποί κίνδυνοι

α) Οι δημοσιονομικοί κίνδυνοι σχετίζονται με τις υποθέσεις που υιοθετήθηκαν για την προβολή των εσόδων και δαπανών. Η προβολή των εσόδων έχει στηριχθεί στο εκτιμώμενο αποτέλεσμα του 2012, με περαιτέρω διαμόρφωση στην περίοδο 2013-2016 σύμφωνα με την ονομαστική μεταβολή των μακροοικονομικών μεταβλητών, όπως το ΑΕΠ, η ιδιωτική και δημόσια κατανάλωση, το κόστος εργασίας κλπ. Επιπρόσθετα, έχει γίνει η υπόθεση της μοναδιαίας ελαστικότητας των εσόδων, που μπορεί να μην ισχύει, λόγω των πολύπλοκων υπολογισμών που απαιτούνται και του γεγονότος ότι η κυκλική επίδραση της περιόδου της κρίσης είναι πολύ δύσκολο να εκτιμηθεί καθώς περιλαμβάνει το βαθμό φορολογικής συμμόρφωσης των πολιτών, το αποτέλεσμα της διεύρυνσης της φορολογικής βάσης, την επίδραση των δομικών αλλαγών στον εισπρακτικό μηχανισμό καθώς και την πολιτική πάταξης της φοροδιαφυγής. Με τις υποθέσεις αυτές, μια αλλαγή στις μακροοικονομικές μεταβλητές ή στον βηματισμό των διαρθρωτικών αλλαγών θα επηρέαζε σημαντικά τη ροή εσόδων σε όλη την περίοδο.

Οι προβολές για τις δαπάνες του Κρατικού Προϋπολογισμού δεν εμπεριέχουν μεγάλους κινδύνους, ιδίως μετά την επιβολή του από πάνω προς τα κάτω καθορισμού της οροφής δαπανών στα Υπουργεία και την υποχρέωση τήρησης μητρώου δεσμεύσεων για τις υποχρεώσεις τους. Υψηλότερος κίνδυνος υφίσταται για τους υπόλοιπους φορείς της Γενικής Κυβέρνησης, παρά τους αυστηρούς μηχανισμούς παρακολούθησης της εκτέλεσης του προϋπολογισμού τους που προβλέπεται να υιοθετηθούν στο τέλος του 2012, και κυρίως για τους ΟΤΑ, καθώς και τα ΝΠΔΔ και ΝΠΙΔ (έχει ήδη αναληφθεί σχετική Κυβερνητική πρωτοβουλία μέσω Πράξεως Νομοθετικού Περιεχομένου).

β) Η σχεδιαζόμενη και αναμενόμενη παροχή ρευστότητας στην πραγματική οικονομία και ειδικά στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, μέσω της πληρωμής των ανεξόφλητων υποχρεώσεων του Δημοσίου προς τρίτους και της επανέναρξης χορήγησης δανείων από τις τράπεζες μετά την ανακεφαλαιοποίησή τους, αναμένεται να έχει ένα θετικό αποτέλεσμα στη χρηματοπιστωτική σταθερότητα, στην παραγωγή και στη δημιουργία θέσεων εργασίας.

γ) Οι κίνδυνοι που σχετίζονται με την εξέλιξη του χρέους Γενικής Κυβέρνησης καθώς και με το κόστος εξυπηρέτησής του, έχουν να κάνουν με α) την ευαισθησία της σύνθεσης του χαρτοφυλακίου, β) τις συνθήκες στις αγορές κεφαλαίου και χρήματος, γ) τη συνολική δημοσιονομική προσπάθεια και δ) την εκτέλεση του προγράμματος αποκρατικοποιήσεων.

δ) Η ολοκλήρωση του PSI είχε σαν αποτέλεσμα τη σημαντική μείωση του χαρτοφυλακίου των ομολόγων με βραχυπρόθεσμη ληκτότητα, αυξάνοντας τη μέση διάρκεια ζωής του χαρτοφυλακίου χρέους από 6,3 σε 12,1 χρόνια. Η τρέχουσα σύνθεση του χαρτοφυλακίου περιλαμβάνει 55% χρέος με κυμαινόμενο επιτόκιο (αφού τα δάνεια από τον Μηχανισμό Στήριξης (ΕΤΧΣ/ΕΚΤ) έχουν κυμαινόμενο επιτόκιο), με αποτέλεσμα την αύξηση της ευαισθησίας σε κινήσεις της αγοράς. Μια μικρότερη ευαισθησία υφίσταται σε σχέση με το συναλλαγματικό κίνδυνο σε σχέση με τα δάνεια του ΔΝΤ σε SDR και άλλα νομίσματα. Ο ΟΔΔΗΧ, μέσω της ενεργής διαχείρισης του χαρτοφυλακίου, επιδιώκει μια ιδανική σχέση διάρκειας και επιτοκιακού κινδύνου, σύμφωνα με τις εκάστοτε επικρατούσες συνθήκες της αγοράς, ώστε να ελαχιστοποιήσει τις όποιες αρνητικές επιπτώσεις στον προϋπολογισμό από αιφνίδιες κινήσεις της αγοράς.

ε) Τέλος, η εξέλιξη του χρέους συναρτάται και με την εκτέλεση του προγράμματος αποκρατικοποιήσεων, που αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα του ΜΠΔΣ 2013-2016. Παρά την ισχυρή δέσμευση της Κυβέρνησης για την έγκαιρη και αυστηρή εκτέλεση του προγράμματος, οι συνθήκες της παγκόσμιας αγοράς μπορεί να αποτελέσουν αιτία καθυστέρησης στην εκτέλεση του Προγράμματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

1. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΜΕΣΟΠΡΟΘΕΣΜΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ (ΜΠΔΣ)

1.1 Το ΜΠΔΣ ως βασική μεταρρύθμιση της δημοσιονομικής διαχείρισης

Ο νόμος 3871/2010 καθιέρωσε στη χώρα μας τη σύνταξη του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής (ΜΠΔΣ), που στοχεύει στην απεικόνιση της δημοσιονομικής στρατηγικής της Γενικής Κυβέρνησης, ως ένα ενιαίο σύνολο, σε πολυετή ορίζοντα.

Στο ΜΠΔΣ παρουσιάζονται τα δημοσιονομικά όρια και δεσμεύσεις που έχουν αναληφθεί για την περίοδο 2013-2016, και περιγράφονται οι βασικές πολιτικές κατευθύνσεις και προτεραιότητες. Καθορίζονται, επίσης συγκεκριμένοι στόχοι, χρονοδιαγράμματα και δείκτες υλοποίησης στην προσπάθεια ελέγχου των δαπανών και σταδιακής μείωσης του ελλείμματος με την υιοθέτηση ανώτατων ορίων δαπανών των φορέων της Κεντρικής Κυβέρνησης.

Το ΜΠΔΣ αποτελεί το μέσο με τον οποίο οι επιλεγμένες πολιτικές της Κυβέρνησης καθώς και οι παρεμβάσεις που θα τις υλοποιήσουν, για την χρονική περίοδο στην οποία αναφέρεται, τίθενται προς δημόσια συζήτηση και ψήφιση, με ξεκάθαρη μορφή. Συνεπώς, ο ετήσιος Προϋπολογισμός δεν είναι κάτι ξεχωριστό, αλλά τμήμα του συνόλου της μεσοπρόθεσμης πολιτικής. Με τον τρόπο αυτό, ο έλεγχος του Κοινοβουλίου καθίσταται ουσιαστικότερος, αφού μπορεί να παρακολουθεί στενά το βαθμό υλοποίησης των παρεμβάσεων, να ελέγχει την εκτέλεσή τους, να προτείνει διορθώσεις και να κρίνει το αποτέλεσμα με βάση τα οφέλη που προέκυψαν.

1.2 Περιεχόμενο του ΜΠΔΣ

Σύμφωνα με το νόμο 3871/2010, το ΜΠΔΣ, περιλαμβάνει, για το έτος Προϋπολογισμού και τα τρία επόμενα έτη, κατά κύριο λόγο:

- τους μεσοπρόθεσμους στόχους για τη Γενική Κυβέρνηση και τους επιμέρους φορείς της,
- την περιγραφή και αξιολόγηση των μακροοικονομικών και δημοσιονομικών εξελίξεων και προβλέψεων για τα δύο προηγούμενα έτη, το τρέχον έτος, το έτος προϋπολογισμού και τα επόμενα τρία έτη,
- όλες τις παραδοχές των οικονομικών και δημοσιονομικών προβλέψεων (ελαστικότητες και ποσοστά συμμόρφωσης για τις κύριες πηγές των εσόδων, αριθμό εργαζόμενων, μισθολογικές και συνταξιοδοτικές εξελίξεις, παροχές, δαπάνες αγαθών και υπηρεσιών, δαπάνες επενδύσεων και δαπάνες τόκων),
- τις κύριες πηγές κινδύνου για τις δημοσιονομικές προβλέψεις,
- το στόχο για το έλλειμμα της Γενικής Κυβέρνησης,
- τα συνολικά ανώτατα όρια δαπανών για τη Γενική Κυβέρνηση καθώς και τα ανώτατα όρια του Κρατικού Προϋπολογισμού, των ΟΤΑ και των ΟΚΑ για την περίοδο,
- τις δαπάνες και τα έσοδα σε Κεντρική Κυβέρνηση, τοπική αυτοδιοίκηση, κοινωνική ασφάλιση για τα αντίστοιχα έτη,
- τις προβλεπόμενες δαπάνες της Κεντρικής Κυβέρνησης ανά Υπουργείο για τον Προϋπολογισμό του επόμενου έτους, καθώς και τις συνολικές δαπάνες τους για την περίοδο,
- τα έσοδα και τις δαπάνες της Κεντρικής Κυβέρνησης ανά οικονομική κατηγορία και τις προβλέψεις για τα φορολογικά έσοδα και τις δαπάνες για την περίοδο,
- τις εκτιμήσεις ανά οικονομική κατηγορία των ακαθάριστων εξόδων, εσόδων, και ελλείμματος ή πλεονάσματος του Κοινωνικού Προϋπολογισμού και των Ενοποιημένων Προϋπολογισμών της τοπικής αυτοδιοίκησης.

1.3 Μεθοδολογία κατάρτισης του ΜΠΔΣ

Η μεθοδολογία κατάρτισης του ΜΠΔΣ 2013-2016 έχει αλλάξει σημαντικά σε σχέση με το προηγούμενο:

- Ως δημοσιονομικός στόχος δεν ορίζεται πλέον το αποτέλεσμα (έλλειμμα/πλεόνασμα) της Γενικής Κυβέρνησης, αλλά το πρωτογενές αποτέλεσμα της Γενικής Κυβέρνησης, που αποτυπώνει με περισσότερη ακρίβεια τις πραγματικές επιδόσεις της λειτουργίας του κράτους.
- Υπήρξε ενεργή συμμετοχή των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης στην κατάρτιση του ΜΠΔΣ, αφού έγινε συγκέντρωση και επεξεργασία των προβολών των οικονομικών τους μεγεθών, κατόπιν σχετικής εγκυκλίου του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους (ΓΛΚ). Συνεπώς, η κατάρτιση του ΜΠΔΣ ενσωμάτωσε τις πραγματικές προβολές των αναγκών τους, όπως τις καθόρισαν οι ίδιοι οι φορείς.
- Έχει ενσωματωθεί για πολλούς υποτομείς της Γενικής Κυβέρνησης ένας πολύ μεγαλύτερος αριθμός οικονομικών στοιχείων. Πολλά από τα στοιχεία αυτά συλλέχτηκαν και αξιολογήθηκαν για πρώτη φορά, προσδίδοντας κύρος, διαφάνεια και αξιοπιστία στη διαδικασία κατάρτισης του ΜΠΔΣ.
- Οι αποδόσεις των δημοσιονομικών παρεμβάσεων, παλαιών και νέων, έχουν επανεκτιμηθεί ή υπολογισθεί, αντίστοιχα, με απόλυτα αξιόπιστο τρόπο, με βάση είτε ιστορικά στοιχεία είτε προβολές με επεξεργασία μεγάλων αντιπροσωπευτικών δειγμάτων, είτε τέλος αναλύσεις εξωτερικών φορέων (Spending Review του ΚΕΠΕ, μελέτη του ICAP) και υπηρεσιών του ΓΛΚ.

Επί πλέον, έχει ξεκινήσει η διαδικασία για τον πλήρη ανασχεδιασμό της κατάρτισης και παρακολούθησης του ΜΠΔΣ με:

- Τη δημιουργία Γενικών Διευθύνσεων Οικονομικών Υπηρεσιών σε όλα τα Υπουργεία, με σκοπό την ενοποίηση όλων των οικονομικών υπηρεσιών υπό την αρμοδιότητα/εποπτεία των Γενικών Διευθυντών (Accounting Officers). Οι Γενικές Διευθύνσεις θα έχουν την ευθύνη προετοιμασίας και επεξεργασίας εποπτείας του ΜΠΔΣ του Υπουργείου και των εποπτευομένων φορέων του, της ενοποίησης των Προϋπολογισμών των εποπτευομένων φορέων καθώς και της παρακολούθησης της εκτέλεσης των Προϋπολογισμών όλων των φορέων του Υπουργείου.
- Τη θεσμοθέτηση μηχανισμού παρακολούθησης των ΔΕΚΟ που υπάγονται στη Γενική Κυβέρνηση με τήρηση μηνιαίων στόχων και την επιβολή ποινών σε περιπτώσεις απόκλισης.
- Τη θεσμοθέτηση μηχανισμού παρακολούθησης των προϋπολογισμών ΟΤΑ α΄ βαθμού (Δήμων) για τη δημιουργία συνθηκών δημοσιονομικής σταθερότητας.
- Την αλλαγή της νομοθεσίας που διέπει την παρακολούθηση της εκτέλεσης των Προϋπολογισμών των ΝΠΔΔ και ΝΠΙΔ που επιχορηγούνται από τον Κρατικό Προϋπολογισμό.
- Τη λειτουργική ενίσχυση του μητρώου δεσμεύσεων για τον έλεγχο των υποχρεώσεων όλων των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης σε πραγματικό σχεδόν χρόνο, με στόχο τη μη συσσώρευση ληξιπρόθεσμων οφειλών στο μέλλον.

2. ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΜΕΓΕΘΩΝ ΕΤΩΝ 2010-2011 ΚΑΙ ΣΕΝΑΡΙΟ ΒΑΣΗΣ

2.1 Γενικά

Στόχος του σεναρίου βάσης είναι η ακριβής αποτύπωση της εξέλιξης των δημοσιονομικών μεγεθών και ειδικότερα των δημοσιονομικών ελλειμμάτων, σε επίπεδο Γενικής Κυβέρνησης για την περίοδο 2013-2016, με βάση την υπόθεση ότι δεν θα γίνουν επιπλέον παρεμβάσεις, πέραν όσων έχουν ήδη ληφθεί και εφαρμοστεί μέχρι και τον Απρίλιο του 2012.

2.2 Αποτίμηση μεγεθών 2010-2011

2.2.1 Οικονομικό έτος 2010

Το έτος 2010 παρουσιάστηκε σημαντική απόκλιση στην εκτέλεση του Προϋπολογισμού Κεντρικής Κυβέρνησης, παρά τα μισθολογικά και άλλα δημοσιονομικά μέτρα που ελήφθησαν κατά το έτος αυτό για την μείωση των δαπανών και την αύξηση των εσόδων (έλλειμμα Γενικής Κυβέρνησης ως ποσοστό του ΑΕΠ -10,7% έναντι προϋπολογισθέντος -9,1%). Εν τούτοις, το 2010 η Ελλάδα πέτυχε μείωση του ελλείμματος Γενικής Κυβέρνησης της τάξεως των 5 ποσοστιαίων μονάδων περίπου σε σύγκριση με το 2009, που είναι η μεγαλύτερη μείωση που έχει επιτευχθεί στην Ελλάδα ή σε οποιοδήποτε κράτος - μέλος της ευρωζώνης σε ένα έτος.

Από τεχνικής άποψης, η ανωτέρω απόκλιση οφείλεται:

- στην υστέρηση των εσόδων του τακτικού προϋπολογισμού κατά 3.601 εκατ. ευρώ,
- στην αύξηση των πρωτογενών δαπανών του τακτικού προϋπολογισμού κατά 4.665 εκατ. ευρώ,
- στην υστέρηση των εσόδων του ΠΔΕ, λόγω των μειωμένων εισροών από την ΕΕ κατά 759 εκατ. ευρώ,
- στη μείωση των δαπανών του ΠΔΕ κατά 1.846 εκατ. ευρώ,
- στην αρνητική επίδοση των άλλων υποτομέων της Γενικής Κυβέρνησης κατά 1.465 εκατ. ευρώ,
- στην αρνητική επίδραση της αναθεώρησης του ΑΕΠ προς τα κάτω κατά 3,9% σε ονομαστικούς όρους, λόγω της ύφεσης.

2.2.2 Οικονομικό έτος 2011

Οι δημοσιονομικές προβλέψεις για το κλείσιμο του έτους 2011 καταρτίστηκαν ή αναθεωρήθηκαν, με Νόμο, τρεις φορές. Την πρώτη φορά με τον προϋπολογισμό του Δεκεμβρίου του 2010, τη δεύτερη φορά τον Ιούνιο του 2011 με την ψήφιση του ΜΠΔΣ και την τρίτη φορά το Νοέμβριο του 2011 με την αναθεώρηση του ΜΠΔΣ. Ο λόγος για τις συνεχείς αυτές αναθεωρήσεις ήταν η μεγάλη ύφεση στην οποία βυθίστηκε η ελληνική οικονομία που έφθασε το -6,1% σε ονομαστικούς όρους του ΑΕΠ.

Η απόκλιση μεταξύ του ελλείμματος της Γενικής Κυβέρνησης το 2011 που ανήλθε σε -9,4% σε σύγκριση με το στόχο του ΜΠΔΣ του Ιουνίου 2011 (-7,3%), έφθασε τις 2,1 ποσοστιαίες μονάδες. Συγκρινόμενη με το στόχο του αναθεωρημένου ΜΠΔΣ του Νοεμβρίου του 2011 που ήταν 9,0% η απόκλιση ήταν 0,4%, που οφείλεται κυρίως στη μεγάλη μείωση του ΑΕΠ. Η φιλόδοξη δημοσιονομική προσπάθεια των 28,4 δισ. ευρώ που προέβλεπε το ΜΠΔΣ του Ιουνίου του 2011 είχε ιδιαίτερα εμπροσθοβαρή χαρακτήρα (23,7% των συνολικών μέτρων λήφθηκαν το 2011) με αποτέλεσμα την επιβράδυνση της οικονομίας και την κατακόρυφη αύξηση του ποσοστού ανεργίας στο 17,3%, σε σύγκριση με 12,5% το 2010.

Επίσης μειώθηκαν τα φορολογικά έσοδα και οι ασφαλιστικές εισφορές σημαντικά έναντι των προβλεπομένων, ενώ μειώθηκε και η επίδοση των υπόλοιπων υποτομέων της Γενικής Κυβέρνησης.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat το 2011, η Ελλάδα εμφάνισε το δεύτερο μεγαλύτερο έλλειμμα στην ΕΕ (-9,4%) μαζί με την Ισπανία, με την Ιρλανδία να εμφανίζει το υψηλότερο (-13,4%) και να ακολουθεί τρίτο το Ηνωμένο Βασίλειο (-8,0%).

Πίνακας 2.1 Σύγκριση προϋπολογισθέντων μεγεθών και αποτελεσμάτων 2010-2011

	2010				2011			
	Προϋπ/σμός	Πραγμ/σεις	Απόκλιση	Απόκλιση (% ΑΕΠ)	Επικ. ΜΠΔΣ	Πραγμ/σεις	Απόκλιση	Απόκλιση (% ΑΕΠ)
Κρατικός Προϋπολογισμός								
I. Έσοδα (1+2)	57.560	53.959	-3.601	-1,6%	54.633	53.862	-771	-0,4%
1. Καθαρά έσοδα τακτικού προϋπολογισμού	53.700	50.858	-2.842	-1,3%	51.309	50.093	-1.216	-0,6%
α. Τακτικά Έσοδα	56.950	54.383	-2.567	-1,2%	53.327	52.298	-1.029	-0,5%
β. Μη τακτικά έσοδα	1.400	1.798	398	0,2%	1.926	1.921	-5	0,0%
γ. Επιστροφές φόρων	4.650	5.323	673	0,3%	5.000	5.283	283	0,1%
δ. Ειδικά έσοδα από εκχώρηση αδειών	0	0	0	0,0%		1.157	1.157	0,6%
2. Έσοδα ΠΔΕ	3.860	3.101	-759	-0,3%	3.324	3.769	445	0,2%
II. Δαπάνες (1+2)	82.796	75.241	-7.555	-3,4%	77.591	76.744	-847	-0,4%
1. Δαπάνες τακτικού προϋπολογισμού	72.496	66.787	-5.709	-2,6%	70.741	70.136	-605	-0,3%
α. Πρωτογενείς δαπάνες	56.846	52.181	-4.665	-2,1%	51.830	51.548	-282	-0,1%
β. 1. Εγγυήσεις σε Γενική Κυβέρνηση					1.246	1.254	8	0,0%
2. Εγγυήσεις εκτός Γενικής Κυβέρνησης					235	192	-43	0,0%
γ. Επιχορήγηση νοσηλευτικών ιδρυμάτων για εξόφληση παλαιών οφειλών τους		367	367	0,2%	450	435	-15	0,0%
δ. Τόκοι	12.950	13.223	273	0,1%	16.380	16.348	-32	0,0%
ε. Πληρωμές για εξοπλιστικές δαπάνες	2.700	1.017	-1.683	-0,8%	600	359	-241	-0,1%
2. ΠΔΕ	10.300	8.454	-1.846	-0,8%	6.850	6.608	-242	-0,1%
III. Έλλειμμα κρατικού προϋπολογισμού (I-II)	-25.236	-21.282	3.954	1,8%	-22.958	-22.882	76	0,0%
% ΑΕΠ	-10,3%	-9,6%		0,0%	-10,0%	-11,0%		0,0%
III. α. Πρωτογενές αποτέλεσμα (III-II1γ)	-12.286	-8.059	4.227	1,9%	-6.578	-6.534	44	0,0%
% ΑΕΠ	5,0%	-3,6%			-3,1%	-3,1%		
IV. Ισοζύγιο ΟΤΑ, ΟΚΑ, ΔΕΚΟ και λοιπών ΝΠΔΔ	2.465	1.000	-1.465	-0,7%	2.503	854	-1.649	-0,8%
V. Εθνικολογιστικές προσαρμογές	595	-3.450	-4.045	-1,8%	772	2.342	1.570	0,8%
VI. Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης κατά ESA95	-22.176	-23.732	-1.556	-0,7%	-19.683	-19.686	-3	0,0%
% ΑΕΠ	-9,1%	-10,7%			-9,0%	-9,4%		
ΑΕΠ	244.233	222.151			217.771	208.532		

Όσον αφορά το δημόσιο χρέος, σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat, η Ελλάδα κατέγραψε το μεγαλύτερο ποσοστό χρέους ως προς το ΑΕΠ στην ΕΕ (170,6%), και ακολουθούν η Ιταλία (120,7%), Πορτογαλία (108,1%) και Ιρλανδία (106,4%).

2.3 Βασικό σενάριο

2.3.1 Βασικές μακροοικονομικές παραδοχές

Για τη διαμόρφωση του σεναρίου βάσης, έχουν ληφθεί υπόψη οι εξής παραδοχές για τα βασικά μακροοικονομικά μεγέθη για την περίοδο 2012-2016:

Ανάπτυξη: Η μείωση του πραγματικού ΑΕΠ εκτιμάται στο -6,5% το 2012, ενώ στη συνέχεια προβλέπεται να διαμορφωθεί στο -2,7% το 2013, στο -1,0% το 2014, στο -1,0% το 2015 και ομοίως στο -1,0% το 2016. Δηλαδή, χωρίς τη λήψη μέτρων προβλέπεται συνεχής συρρίκνωση της οικονομίας.

Απασχόληση-Ανεργία: Η μείωση της οικονομικής δραστηριότητας αντανακλάται στη μείωση της απασχόλησης και στην αύξηση της ανεργίας. Το ποσοστό ανεργίας για το 2012 εκτιμάται στο 22,4%, ενώ η τάση του δείκτη αναμένεται να είναι αυξητική στα υπόλοιπα χρόνια και να διαμορφωθεί στο 22,4% στο 2013, στο 22,5% στο 2014, στο 23,0% στο 2015 και στο 23,5% το 2016.

Πληθωρισμός: Στο σενάριο βάσης, παρά τις παρατεταμένες υφεσιακές πιέσεις, ο πληθωρισμός εξακολουθεί να παραμένει θετικός και εκτιμάται να διαμορφωθεί στο 1,1% το 2012, στο 0,8% το 2013, στο 0,8% το 2014, στο 0,8% το 2015 και στο 0,9% το 2016.

2.3.2 Παρεμβάσεις δημοσιονομικής προσαρμογής που έχουν ληφθεί υπόψη στο σενάριο βάσης

Το βασικό σενάριο ενσωματώνει όλα τα δημοσιονομικά μέτρα που έχουν αναληφθεί στο ΜΠΔΣ 2012-2015 (Ιούνιος 2011), στο επικαιροποιημένο ΜΠΔΣ (Νοέμβριος 2011) και στο Συμπληρωματικό Προϋπολογισμό (Φεβρουάριος 2012). Οι επικαιροποιημένες συνολικές καθαρές αποδόσεις των ανωτέρω μέτρων που ανέρχονται σε 27,9 δισ. ευρώ (σε σύγκριση με τις αρχικές συνολικές καθαρές αποδόσεις ύψους 35,5 δισ. ευρώ) έχουν ληφθεί υπόψη για την κατάρτιση του βασικού σεναρίου. Τα μέτρα εσόδων και δαπανών αφορούν τις ακόλουθες βασικές κατηγορίες:

Έσοδα

- Φορολογική διοίκηση: παρεμβάσεις καταπολέμησης του λαθρεμπορίου, αύξηση των δικαστικών παραβόλων, σχέδιο δράσης για την επιτάχυνση της διαδικασίας είσπραξης ληξιπρόθεσμων οφειλών, επιτάχυνση της είσπραξης φορολογικών προστίμων.
- ΦΠΑ: αύξηση συντελεστών, αναδιάρθρωση κατηγοριών, διεύρυνση φορολογικής βάσης.
- Φόροι κατανάλωσης: αύξηση των ειδικών φόρων κατανάλωσης, εξίσωση της φορολόγησης του πετρελαίου θέρμανσης και κίνησης.
- Φορολόγηση ακίνητης περιουσίας: αναδιάρθρωση της φορολόγησης ακίνητης περιουσίας, αύξηση των αντικειμενικών αξιών των ακινήτων για να προσεγγίσουν τις εμπορικές, αύξηση των φόρων μεταβίβασης ακινήτων και των γονικών παροχών.
- Φορολογία των αμοιβών σε είδος (αυτοκίνητα).
- Επέκταση τεκμηρίων φορολόγησης βάσει δαπανών διαβίωσης.
- Δικαιώματα από άδειες τυχερών παιγνίων.
- Ειδική εισφορά αλληλεγγύης στα φυσικά πρόσωπα.
- Έσοδα από εγγυήσεις.
- Παρεμβάσεις για την τακτοποίηση των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης, για την αξιοποίηση της ακίνητης περιουσίας των ΟΚΑ, καθιέρωση εργοσήμου.

Δαπάνες

- Εξορθολογισμός του μισθολογικού κόστους μέσω της εφαρμογής του ενιαίου μισθολογίου, τη μείωση των υπαλλήλων ορισμένου χρόνου, την αναστολή της ωρίμανσης, τη μείωση των υπερωριών, συμβουλίων και επιτροπών, την εισαγωγή της μερικής απασχόλησης και της άδειας άνευ αποδοχών.
- Εξορθολογισμός δαπανών για συντάξεις με τη μείωση των εφάπαξ και τη διόρθωση των κύριων και επικουρικών συντάξεων.
- Μείωση των λειτουργικών δαπανών με μείωση των αντίστοιχων οροφών των Υπουργείων και εφαρμογή του ηλεκτρονικού συστήματος προμηθειών.
- Εξορθολογισμός των προϋπολογισμών των ΝΠΔΔ και ΝΠΙΔ μέσω της μείωσης των επιχορηγήσεων και εκπόνησης σχεδίου δράσης για κλείσιμο/συγχώνευση φορέων.
- Βελτίωση της λειτουργίας των ΔΕΚΟ μέσω της μείωσης του λειτουργικού και μισθολογικού κόστους, και της αύξησης των εσόδων.
- Εξορθολογισμός του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων με μείωση του εθνικού σκέλους και περιορισμό του διοικητικού κόστους του ΕΣΠΑ.
- Βελτίωση του τομέα Υγείας και μείωση της φαρμακευτικής δαπάνης μέσα από δράσεις, όπως σύστημα κεντρικών προμηθειών στα νοσοκομεία, εισαγωγή νέου χάρτη υγείας, πλήρη εφαρμογή της ηλεκτρονικής συνταγογράφησης, νέα τιμολόγηση φαρμάκων κ.λπ.
- Εξορθολογισμός των κοινωνικών επιδομάτων με επανεκτίμηση των κοινωνικών προγραμμάτων, την αναμόρφωση του συστήματος αναπηρικών συντάξεων, αυστηρότερο έλεγχο των στοιχείων των δικαιούχων, εξορθολογισμό των δικαιούχων ΟΕΕ-ΟΕΚ-ΟΑΕΔ κ.λπ.

Πίνακας 2.2 Αποδόσεις Παρεμβάσεων του ΜΠΔΣ 2011-2016
(ποσά σε εκατ. ευρώ)

	Περιγραφή παρέμβασης (σε εκ. ευρώ)	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2011-2016	% ΑΕΠ
1.	Εξορθολογισμός μισθολογικής δαπάνης	605	1.860	219	583	435	338	4.040	2,16%
1. 1	Συγκράτηση μισθολογικού κόστους με εφαρμογή ενιαίου μισθολογίου, περιορισμό προσλήψεων (εφαρμογή του κανόνα 1:10 το 2011 και 1:5 ως το 2015), αναστολή χορήγησης μισθολογικής ωρίμανσης, κ.λπ.	347	1.540	107	502	405	333	3.234	1,73%
1. 2	Αύξηση των ωρών εργασίας από 37,5 σε 40 ώρες και μείωση της δαπάνης για υπερωρίες, περαιτέρω μείωση των αμειβόμενων επιτροπών και άλλων πρόσθετων αμοιβών	83	134	40	50	0	0	307	0,16%
1. 3	Μείωση των συμβασιούχων (κατά 50% το 2011 και κατά 10% κάθε επόμενο έτος)	168	95	37	31	30	5	366	0,20%
1. 4	Εφαρμογή προγραμμάτων εθελούσιας μερικής απασχόλησης στο δημόσιο και μακροχρόνιας άδειας άνευ αποδοχών	7	32	0	0	0	0	39	0,02%
1. 5	Μισθολογικές Παρεμβάσεις στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Φεβρ. 2012)	0	59	35	0	0	0	94	0,05%
2.	Μειώσεις λειτουργικών δαπανών	208	223	-42	68	38	7	502	0,27%
2. 1	Μείωση της επιχορήγησης για τη διανομή τύπου	13	4	0	0	0	0	17	0,01%
2. 2	Παρακράτηση 11% στις λειτουργικές δαπάνες του δημοσίου (εξαιρώντας ανελαστικές δαπάνες όπως ΔΕΚΟ, ενοίκια, υπηρεσίες καθαριότητας)	155	0	0	0	0	0	155	0,08%
2. 3	Μείωση δαπανών για προμήθεια της ΤτΕ	40	0	0	0	0	0	40	0,02%
2. 4	Εφαρμογή πλατφόρμας ηλεκτρονικών προμηθειών (e-procurement) για όλες τις προμήθειες στο δημόσιο	0	0	1	16	26	7	50	0,03%
2. 5	Εξορθολογισμός δημοσίων δαπανών (ενέργεια, τηλεπικοινωνίες, μισθώσεις ακινήτων) και πλήρης εφαρμογή του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος (ΟΠΣ)	0	150	8	25	0	0	183	0,10%
2. 6	Μείωση κατά 15% των λειτουργικών δαπανών της Κεντρικής Κυβέρνησης (Φεβρ. 2012)	0	69	-51	27	12	0	57	0,03%
3.	Καταργήσεις / Συγχωνεύσεις φορέων και μείωση επιχορηγήσεων	274	113	38	38	38	0	501	0,27%
3. 1	Μείωση των επιχορηγήσεων σε φορείς εκτός Γενικής Κυβέρνησης	210	65	26	15	15	0	331	0,18%
3. 2	Σχέδιο δράσης για την κατάργηση και συγχώνευση φορέων Γενικής Κυβέρνησης και μείωση των επιχορηγήσεων	14	48	12	23	23	0	120	0,06%
3. 2	Μείωση επιδοτήσεων σε φορείς της Γενικής Κυβέρνησης (Νοεμ. 2011)	50	0	0	0	0	0	50	0,03%
4.	Αναδιοργάνωση Δημοσίων Επιχειρήσεων και Οργανισμών	425	372	295	39	38	0	1.169	0,63%
4. 1	Ενίσχυση των εσόδων των συγκοινωνιακών φορέων και άλλων Δημοσίων επιχειρήσεων και οργανισμών	14	0	120	0	0	0	134	0,07%
4. 2	Σχέδια αναδιάρθρωσης Δημοσίων Επιχειρήσεων και Οργανισμών	0	119	28	0	0	0	147	0,08%
4. 3	Πώληση μη στρατηγικών δραστηριοτήτων	0	0	0	0	0	0	0	0,00%
4. 4	Μείωση σε δαπάνες προσωπικού	159	203	78	39	38	0	517	0,28%
4. 5	Μείωση σε λειτουργικές δαπάνες και εξοικονομήσεις από καταργήσεις ή συγχωνεύσεις δραστηριοτήτων	252	50	69	0	0	0	371	0,20%
5.	Μείωση αμυντικών δαπανών	0	395	-450	265	87	135	432	0,23%
5. 1	Μείωση λειτουργικών δαπανών	0	0	100	65	55	0	220	0,12%
5. 3	Μείωση των στρατιωτικών προμηθειών (αλλαγή χρόνου παραλαβής) και αναβολή αγοράς αεροσκαφών (Φεβρ. 2012)	0	300	-550	200	32	135	117	0,06%
5. 4	Μείωση των λειτουργικών δαπανών του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας (Φεβρ. 2012)	0	95	0	0	0	0	95	0,05%

Πίνακας 2.2 Αποδόσεις Παρεμβάσεων του ΜΠΔΣ 2011-2016 (συνέχεια)

(ποσά σε εκατ. ευρώ)

	Περιγραφή παρέμβασης (σε εκ. ευρώ)	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2011-2016	% ΑΕΠ
6.	Εξοικονόμηση δαπανών και βελτίωση των αποτελεσμάτων του τομέα υγείας	1	174	231	90	140	0	636	0,34%
6. 1	Ειδικό τέλος σε επιχειρήσεις που εξαιρούνται από τον αντικαπιτιστικό νόμο	1	0	0	0	0	0	1	0,00%
6. 2	Αύξηση εσόδων νοσοκομείων με (I) ειδική συμφωνία για παροχή υπηρεσιών σε ιδιωτικές ασφαλιστικές εταιρείες, (II) χρέωση αλλοδαπών για υπηρεσίες, και (III) περιορισμός υπηρεσιών για ανασφάλιστους	0	5	0	0	50	0	55	0,03%
6. 3	Νέος υγειονομικός χάρτης	0	49	41	0	0	0	90	0,05%
6. 4	Κεντρικό Σύστημα Προμηθειών στα νοσοκομεία και τιμολόγηση ιατρικών πράξεων	0	50	190	90	90	0	420	0,22%
6. 5	Λειτουργία Εθνικού Οργανισμού Πρωτοβάθμιας Υγείας	0	70	0	0	0	0	70	0,04%
7.	Εξορθολογισμός ιατροφαρμακευτικής δαπάνης	337	1.025	60	0	0	0	1.421	0,76%
7. 1	Ψηφιοποίηση και έλεγχος χειρόγραφων συνταγών και επέκταση του συστήματος ηλεκτρονικής συνταγογράφησης	0	138	60	0	0	0	198	0,11%
7. 2	Επέκταση της λίστας φαρμάκων που δεν απαιτούν συνταγογράφηση	30	10	0	0	0	0	40	0,02%
7. 3	Νέα τιμολογιακή πολιτική για τα φάρμακα (2011)	45	63	0	0	0	0	108	0,06%
7. 4	Εισαγωγή ασφαλιστικής τιμής στα φάρμακα	262	814	-1	0	0	0	1.075	0,58%
8.	Μείωση δαπανών ΟΚΑ και εξορθολογισμός κοινωνικών δαπανών	865	1.812	413	192	220	0	3.502	1,87%
8. 1	Εξορθολογισμός επιδομάτων και λίστας δικαιούχων ΟΕΕ-ΟΕΚ και ΟΑΕΔ και άλλων παρόχων κοινωνικών επιδομάτων	181	285	82	0	0	0	548	0,29%
8. 2	Αυστηρός έλεγχος και διασταύρωση στοιχείων για την εφαρμογή των κριτηρίων παροχής συνταξιοδοτικών παροχών και επιδομάτων	0	279	178	12	0	0	469	0,25%
8. 3	Μείωση των εφάπαξ συνταξιοχών σύμφωνα με τις εισφορές	304	-107	0	0	0	0	197	0,11%
8. 4	Προσαρμογή επικουρικών συντάξεων	97	591	0	0	0	0	688	0,37%
8. 5	Προσαρμογή κύριων συντάξεων	53	509	0	0	0	0	561	0,30%
8. 6	Αύξηση έκτακτης εισφοράς για τους συνταξιούχους των οποίων οι μηνιαίες παροχές υπερβαίνει τα € 1700 (έσοδό στο ΑΚΑΓΕ)	230	68	0	0	0	0	298	0,16%
8. 7	Αυστηρότερος έλεγχος στις λίστες των δικαιούχων αναπηρικών συντάξεων	0	48	153	180	220	0	601	0,32%
8. 8	Μείωση των συνταξιοδοτικών δαπανών του ΟΓΑ και άλλων ασφαλιστικών ταμείων, καθώς και αυστηροποίηση των κριτηρίων δικαιούχων με βάση τον τόπο μόνιμης κατοικίας	0	27	0	0	0	0	27	0,01%
8. 9	Αξιολόγηση και εξορθολογισμός κοινωνικών προγραμμάτων (μείωση των επιδοτήσεων προς τους κατοίκους των παραμεθόριων περιοχών, επαναστόχευση των οικογενειακών επιδομάτων, κ.λπ.)	0	113	0	0	0	0	113	0,06%
9.	Βελτίωση εσόδων ΟΚΑ και καταπολέμηση εισφοροδιαφυγής	549	189	299	667	500	528	2.732	1,46%
9. 1	Εισφορά αλληλεγγύης δημοσίων υπαλλήλων για την καταπολέμηση της ανεργίας	427	11	0	0	0	0	438	0,23%
9. 2	Εισφορά αλληλεγγύης ελεύθερων επαγγελματιών για την καταπολέμηση της ανεργίας	50	25	0	0	0	0	75	0,04%
9. 3	Αύξηση της εισφοράς του ιδιωτικού τομέα για την καταπολέμηση της ανεργίας	72	75	0	0	0	0	147	0,08%
9. 4	Αύξηση στις εισφορές των δικαιούχων του ΟΓΑ και του ΕΤΑΑ	0	78	149	20	204	44	495	0,26%
9. 5	Εισαγωγή ταμείου αλληλεγγύης του ΟΑΕΕ	0	0	150	450	0	0	600	0,32%
9. 6	Αντιμετώπιση της αδήλωτης εργασίας και αντιμετώπιση εισφοροδιαφυγής	0	0	0	197	296	484	977	0,52%

Πίνακας 2.2 Αποδόσεις Παρεμβάσεων του ΜΠΔΣ 2011-2016 (συνέχεια)

(ποσά σε εκατ. ευρώ)

	Περιγραφή παρέμβασης (σε εκ. ευρώ)	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2011-2016	% ΑΕΠ
10.	Ενίσχυση της φορολογικής συμμόρφωσης	0	50	424	772	922	687	3.355	1,53%
10. 1	ΦΠΑ	0	0	101	249	320	282	952	0,51%
10. 2	Φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων	0	0	55	77	90	54	276	0,15%
10. 3	Φόρος εισοδήματος νομικών προσώπων	0	0	75	266	330	258	929	0,50%
10. 4	Περιορισμός λαθρεμπορίου	0	50	70	70	70	24	284	0,15%
10. 5	Άλλοι φόροι	0	0	123	110	112	69	414	0,22%
11.	Μείωση φοροαπαλλαγών και άλλα φορολογικά έσοδα	4.057	6.162	524	-1.506	-530	-773	7.934	4,25%
11. 1	Αξιολόγηση και μείωση φορολογικών εξαιρέσεων και απαλλαγών	0	727	-72	0	0	0	655	0,35%
11. 2	Μείωση του αφορολόγητου ορίου στα 8000 € για ηλικίες 30-65 ετών	300	3.000	-600	0	0	0	2.700	1,45%
11. 3	Ειδική εισφορά αλληλεγγύης στα φυσικά πρόσωπα	1.345	404	-488	-84	-404	-773	0	0,00%
11. 4	Εισαγωγή ειδικού τέλους στους ελεύθερους επαγγελματίες	165	65	0	0	0	0	230	0,12%
11. 5	Αύξηση τεκμηρίων διαβίωσης για όλους τους φορολογούμενους	0	220	0	0	0	0	220	0,12%
11. 6	Αύξηση του ΦΠΑ στην εστίαση από 13% σε 23% από 1/9/2011	300	400	0	0	0	0	700	0,37%
11. 7	Αλλαγή στον φόρο ακίνητης περιουσίας	1.976	-862	1.861	-815	0	0	2.160	1,16%
11. 8	Έσοδα από αυθαίρετα	76	114	-175	-15	0	0	0	0,00%
11. 9	Αλλαγή στη δομή του φόρου καπνού και μείωση του περιθωρίου καταβολής του ΕΦΚ για τις εταιρείες από τις 56 στις 26 μέρες	175	125	0	0	0	0	300	0,16%
11. 10	Δήλωση σκαφών αναψυχής ως ιδιωτικά σε συνέχεια δράσεων ΣΔΟΕ και ρύθμισης για την εγγραφή τους στα αρχεία των φορολογικών αρχών	11	-4	-7	0	0	0	0	0,00%
11. 11	Έσοδα από ειδικούς φόρους κατανάλωσης	92	221	0	0	0	0	313	0,17%
11. 12	Αύξηση των τελών κυκλοφορίας	100	0	0	0	0	0	100	0,05%
11. 13	Έκτακτη εισφορά σε οχήματα μεγάλου κυβισμού, σκάφη και πισίνες	68	-68	0	0	0	0	0	0,00%
11. 14	Βαθμιαία εναρμόνιση του φόρου πετρελαίου θέρμανσης με το φόρο πετρελαίου κίνησης	58	277	221	0	0	0	556	0,30%
11. 15	Κατάργηση του 10% της επιστροφής φόρου από αποδείξεις από 1/1/2012	-1.250	1.250	0	0	0	0	0	0,00%
11. 16	Πράσινο Ταμείο	93	411	-216	-162	-126	0	0	0,00%
11. 17	Αύξηση της κοινοτικής συγχρηματοδότησης επενδύσεων (από 85% έως 95%)	548	-118	0	-430	0	0	0	0,00%
12.	Βελτίωση αποτελεσμάτων ΟΤΑ	150	100	175	70	105	175	775	0,41%
12. 1	Επαναξιολόγηση δαπανών ΟΤΑ	150	100	175	0	0	0	425	0,23%
12. 2	Αύξηση ιδίων εσόδων ΟΤΑ χάρη στις οικονομίες κλίμακας και την καλύτερη οργάνωση των εισπρακτικών μηχανισμών	0	0	0	50	75	125	250	0,13%
12. 3	Αύξηση της συμμόρφωσης στις υποχρεώσεις προς ΟΤΑ μέσω της υποχρέωσης έκδοσης δημοτικής ενημερότητας	0	0	0	20	30	50	100	0,05%
13.	Εξορθολογισμός δαπάνης ΠΔΕ	950	-46	0	0	0	0	904	0,48%
13. 1	Μείωση της δαπάνης του εθνικού σκέλους του ΠΔΕ	950	-600	0	0	0	0	350	0,19%
13. 2	Περιορισμός του διοικητικού κόστους που σχετίζεται με το ΕΣΠΑ	0	154	0	0	0	0	154	0,08%
13. 3	Μείωση του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων	0	400	0	0	0	0	400	0,21%
	ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ	8.421	12.430	2.185	1.528	2.243	1.097	27.904	12,1%
	ΔΑΠΑΝΕΣ	3.800	6.028	818	1.275	996	480	13.398	6,1%
	ΕΣΟΔΑ	4.621	6.401	1.367	253	1.247	617	14.506	6,0%
	ΑΕΠ		194.003	189.708	188.750	187.797	186.849		

2.3.3 Σενάριο βάσης για την περίοδο 2013-2016

Το σενάριο βάσης για το Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής αποτελεί το βασικό πλαίσιο των δημοσιονομικών μεσοπρόθεσμων στόχων και προβλέψεων της Γενικής Κυβέρνησης και των επί μέρους φορέων της, για την περίοδο 2013-2016.

Πίνακας 2.3 Βασικό σενάριο 2013-2016 (σε ταμειακή και ESA 95 βάση) (ποσά σε εκατ. ευρώ)							
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
	Πραγμ/σεις	Πραγμ/σεις	Εκτίμηση	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη
I. Έσοδα	53.959	53.862	52.044	52.255	50.406	48.412	46.718
1. Καθαρά έσοδα τακτικού προϋπολογισμού	50.858	50.093	47.357	47.119	45.814	45.352	44.967
α. Τακτικά έσοδα	54.383	52.298	49.477	48.907	47.488	47.841	47.442
1. Άμεσοι φόροι	20.225	20.317	20.840	20.982	19.033	18.896	18.304
2. Έμμεσοι φόροι	31.042	28.635	26.210	25.676	26.206	26.560	26.647
3. Απολήψεις από Ε.Ε.	321	274	247	236	163	217	217
4. Μη φορολογικά έσοδα	2.795	3.072	2.180	2.013	2.086	2.168	2.274
β. Μη τακτικά έσοδα	1.798	1.921	1.537	1.413	1.381	757	753
γ. Επιστροφές φόρων	5.323	5.283	3.689	3.287	3.285	3.267	3.249
δ. Ειδικά έσοδα από εκχώρηση αδειών και δικαιωμάτων	0	1.157	32	86	230	21	21
2. Έσοδα ΠΑΕ	3.101	3.769	4.687	5.136	4.592	3.060	1.751
α. Εισροές από την ΕΕ	2.801	3.529	4.487	4.936	4.392	2.860	1.551
β. Ίδια έσοδα	300	240	200	200	200	200	200
II. Δαπάνες	75.241	76.744	68.980	66.906	65.334	66.044	67.685
1. Δαπάνες τακτικού προϋπολογισμού	66.787	70.136	62.130	59.906	58.334	59.044	60.685
α. Προτογενείς δαπάνες (1+2+3+4+5+6)	52.181	51.548	47.706	48.304	46.412	45.707	45.777
1. Μισθοί και συντάξεις	22.542	21.797	20.678	20.777	20.652	20.572	20.670
2. Κοινωνική ασφάλιση & Περιθαλψη (συμπ. Πληρωμή για ασφαλιστικό ταμείο ΔΕΗ)	15.765	17.712	16.201	15.839	13.945	13.073	13.082
3. Λειτουργικές και άλλες δαπάνες	8.098	7.050	6.917	6.749	6.171	6.223	6.241
4. Αποδόσεις προς τρίτους	5.775	4.989	3.486	3.839	4.443	4.639	4.794
5. Μη καταναμιχόμενες δαπάνες	0	0	0	0	0	0	0
6. Αποθεματικό	0	0	423	1.100	1.200	1.200	1.200
β. 1. Εγγυήσεις σε Γενική Κυβέρνηση	0	1.254	846	558	494	397	440
2. Εγγυήσεις εκτός Γενικής Κυβέρνησης	0	192	178	469	268	225	158
γ. Τόκοι	13.223	16.348	11.735	9.000	9.900	11.400	13.000
δ. Έξοδα εκταμίευσης δανείου στο ΕFSF	0	0	565	75	60	15	10
ε. Πληρωμές στα νοσοκομεία για παλιές οφειλές	367	435	400	400	400	400	400
στ. Πληρωμές για εξοπλιστικές δαπάνες	1.017	359	700	1.100	800	900	900
2. ΠΑΕ	8.454	6.608	6.850	7.000	7.000	7.000	7.000
III. Έλλειμμα Κρατικού Προϋπολογισμού	-21.282	-22.882	-16.936	-14.651	-14.928	-17.632	-20.967
% ΑΕΠ	-9,6%	-11,0%	-8,7%	-7,7%	-7,9%	-9,4%	-11,2%
III.α. Προτογενές αποτέλεσμα	-8.059	-6.534	-5.201	-5.651	-5.028	-6.232	-7.967
Εθνικολογιστικές προσαρμογές κεντρικής κυβέρνησης	-915	2.378	2.620	-2.278	-2.248	-961	1.802
Ισοζύγιο Νομικών Προσώπων πλην ΔΕΚΟ	857	695	1.308	669	653	890	956
Ισοζύγιο επαναταξινομημένων ΔΕΚΟ	174	975	871	286	506	259	401
Έλλειμμα Κεντρικής Κυβέρνησης κατά ESA95	-21.165	-18.834	-12.137	-15.973	-16.018	-17.443	-17.807
Ισοζύγιο ΟΤΑ	-331	422	146	279	411	466	429
Εθνικολογιστικές προσαρμογές ΟΤΑ	-238	99	410	150	150	100	100
Ισοζύγιο ΟΤΑ κατά ESA95	-569	521	556	429	561	566	529
Ισοζύγιο ΟΚΑ	300	-1.189	-953	-1.619	-2.827	-4.293	-4.497
Εθνικολογιστικές προσαρμογές ΟΚΑ	-2.298	-184	-1.270	-457	190	200	200
Ισοζύγιο ΟΚΑ κατά ESA95	-1.998	-1.373	-2.223	-2.076	-2.637	-4.093	-4.297
Έλλειμμα Γενικής κυβέρνησης κατά ESA95	-23.733	-19.686	-13.804	-17.620	-18.904	-20.970	-21.576
% ΑΕΠ	-10,7%	-9,4%	-7,1%	-9,3%	-9,6%	-11,2%	-11,5%
ΑΕΠ	222.151	208.532	194.003	189.708	188.750	187.797	186.849

Σημείωση: Οι εθνικολογιστικές προσαρμογές ή προσαρμογές κατά ESA αποτελούν διορθώσεις των μεγεθών σε ταμειακή βάση του προϋπολογισμού, ώστε αυτά να αποτυπώνονται με τη μεθοδολογία του Ευρωπαϊκού Συστήματος Λογαριασμών (ESA95).

Σημειώνεται ότι το έλλειμμα Γενικής Κυβέρνησης αποτυπώνεται με τη μεθοδολογία του ΕΣΟΛ.

Οι εθνικολογιστικές προσαρμογές αναφέρονται κυρίως:

- σε χρονικές ανακατανομές των μεγεθών ώστε να αποτυπώνονται στο έτος που δημιουργήθηκαν ανεξάρτητα με την ταμειακή αποτύπωση,
- σε διορθώσεις μεθοδολογικές (διαφορές εθνικού λογιστικού συστήματος και ΕΣΟΛ),
- σε διορθώσεις που αφορούν τις χρηματοοικονομικές συναλλαγές (αγορά-πώληση μετοχών κ.λπ.)

Το σενάριο βάσης περιλαμβάνει την αξιολόγηση των μακροοικονομικών εξελίξεων και προοπτικών των δημοσιονομικών μεγεθών, συμπεριλαμβανομένων των αποτελεσμάτων για τα δύο προηγούμενα έτη (2010 και 2011), των προβλέψεων για το τρέχον έτος (2012), το έτος προϋπολογισμού (2013) και τα επόμενα τρία έτη (2014-2016). Στηρίζεται στο δημοσιονομικό αποτέλεσμα του 2011, ενώ λαμβάνονται υπόψη μόνο οι παρεμβάσεις δημοσιονομικής προσαρμογής που είχαν νομοθετηθεί έως και τον Απρίλιο του 2012, ανεξαρτήτως εάν αυτά αποδίδουν σε όλη την περίοδο προβλέψεων.

Το σενάριο βάσης έχει καταρτιστεί ταυτόχρονα στη λογιστική βάση του ετήσιου Κρατικού Προϋπολογισμού (ταμειακή βάση) και στη λογιστική βάση του Ευρωπαϊκού Συστήματος Λογαριασμών του 1995 (ESA 95).

Στον πίνακα 2.3, παρουσιάζεται αναλυτικά το βασικό σενάριο για την εξέλιξη του ελλείμματος. Αντανακλώνται, επίσης, οι μειώσεις των καθαρών εσόδων λόγω των αλλαγών στη φορολογική βάση και των μακροοικονομικών εξελίξεων (ρυθμός ανάπτυξης, πληθωρισμός).

Η αύξηση του ελλείμματος της περιόδου 2012-2016 με μόνη την επίδραση των παρεμβάσεων που έχουν ήδη πραγματοποιηθεί (και χωρίς τη λήψη νέων) οφείλεται στη δυναμική του ελλείμματος και τις λοιπές διαρθρωτικές αυξήσεις στα αποτελέσματα, τόσο της Κεντρικής Κυβέρνησης όσο και των υποτομέων της Γενικής Κυβέρνησης.

Η διαμόρφωση των ελλειμμάτων του έτους 2013 (έτος προϋπολογισμού), καθώς και των ετών 2013-2016 εμφανίζονται στον πίνακα 2.3 τόσο σε επίπεδο Κεντρικής όσο και Γενικής Κυβέρνησης.

Η μη λήψη μέτρων συνεπάγεται την αύξηση του ελλείμματος Γενικής Κυβέρνησης για όλη την περίοδο από -7,1% του ΑΕΠ που εκτιμάται το 2012 στο -11,5% του ΑΕΠ το 2016, ενώ σε όρους απόκλισης του πρωτογενούς αποτελέσματος Γενικής Κυβέρνησης από τους στόχους, όπως πλέον μετράται, παρουσιάζεται ένα σωρευτικό δημοσιονομικό κενό (και άρα ανάγκη λήψης μέτρων) της τάξης των 17 δισ. ευρώ, το οποίο βαίνει συνεχώς αυξανόμενο (πίνακας 2.4).

Ένα τέτοιο σενάριο μη πραγματοποίησης παρεμβάσεων είναι φανερό ότι δεν μπορεί να αποτελέσει επιλογή ούτε της Κυβέρνησης αλλά ούτε και της χώρας, αφού θα οδηγούσε τελικά στην κατάρρευση της Ελληνικής οικονομίας.

Πίνακας 2.4 Δημοσιονομικό κενό ανά έτος για την περίοδο 2012-2016 (σε εκατ. ευρώ)							
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
	Πραγμ/σεις	Πραγμ/σεις	Εκτίμηση	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη
Πρωτογενές αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης κατά ESA95	-10.878	-4.785	-3.413	-7.421	-7.003	-8.693	-8.642
(σενάριο βάσης)							
% ΑΕΠ	-4,9%	-2,3%	-1,8%	-3,9%	-3,7%	-4,6%	-4,6%
Πρωτογενές αποτέλεσμα Γενικής κυβέρνησης κατά ESA95 (Στόχοι)			-2.910	0	2.831	5.634	8.408
% ΑΕΠ			-1,5%	0,0%	1,5%	3,0%	4,5%
Δημοσιονομικό Κενό			-503	-7.421	-9.834	-14.327	-17.051
% ΑΕΠ			-0,3%	-3,9%	-5,2%	-7,6%	-9,1%
ΑΕΠ	222.151	208.532	194.003	189.708	188.750	187.797	186.849

Αντίστοιχα, με την ίδια παραδοχή της μη λήψης επιπλέον μέτρων και η εξέλιξη του χρέους της Γενικής Κυβέρνησης εμφανίζεται αλματώδης, με το χρέος Κεντρικής Κυβέρνησης να αγγίζει το 220,4% του ΑΕΠ το 2016, επιβαρύνοντας περαιτέρω το ζήτημα βιωσιμότητας της Ελληνικής οικονομίας.

Η εξέλιξη του δημόσιου χρέους χωρίς την πραγματοποίηση παρεμβάσεων και με την υπόθεση ότι θα βρισκόταν δανειστής να δανείσει την Ελλάδα με το επιτόκιο που γίνεται η υπόθεση, παρουσιάζεται στον πίνακα 2.5.

Πίνακας 2.5 Εξέλιξη χρέους Γενικής Κυβέρνησης (σενάριο βάσης - ΧΩΡΙΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΜΠΔΣ)							
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
	Πραγμ/σεις	Πραγμ/σεις	Εκτίμηση	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη
Χρέος Γενικής Κυβέρνησης	329.513	355.658	340.600	353.900	369.100	390.000	411.900
ΑΕΠ	222.151	208.532	194.003	189.708	188.750	187.797	186.849
Χρέος γενικής κυβέρνησης ως % ΑΕΠ	148,3%	170,6%	175,6%	186,5%	195,5%	207,7%	220,4%

Αντίστοιχα, οι τόκοι Κεντρικής Κυβέρνησης, σε ταμειακή και δεδουλευμένη βάση, διαμορφώνονται ως εξής:

Πίνακας 2.6 Τόκοι Κεντρικής Κυβέρνησης (σενάριο βάσης)							
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
	Πραγμ/σεις	Πραγμ/σεις	Εκτίμηση	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη
Τόκοι σε ταμειακή βάση	13.223	16.348	11.735	9.000	9.900	11.400	13.000
Τόκοι σε δεδουλευμένη βάση (ESA95)	13.502	15.940	10.400	10.200	11.250	12.500	13.300
Τόκοι σε δεδουλευμένη βάση ως % του ΑΕΠ	6,1%	7,6%	5,4%	5,4%	6,0%	6,7%	7,1%
Διαφορά ταμειακών-δεδουλευμένων τόκων (προσαρμογή κατά ESA)	-279	408	1.335	-1.200	-1.350	-1.100	-300

2.3.4 Σύγκριση προϋπολογισθέντων μεγεθών και εκτιμήσεων για το έτος 2012

Οι δημοσιονομικές προβλέψεις για το κλείσιμο του έτους 2012 επίσης καταρτίστηκαν ή αναθεωρήθηκαν, με Νόμο, δύο φορές. Την πρώτη φορά με τον Προϋπολογισμό που ψηφίστηκε το Δεκέμβριο του 2011 και τη δεύτερη φορά το Φεβρουάριο του 2012 με τη ψήφιση του Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού. Ο λόγος για τις συνεχείς αυτές αναθεωρήσεις ήταν η μεγάλη ύφεση στην οποία βυθίστηκε η ελληνική οικονομία που έφθασε το -7,0% σε ονομαστικούς όρους του ΑΕΠ.

Στόχος του Προϋπολογισμού του 2012 ήταν η συνέχιση της δραστικής μείωσης του πρωτογενούς ελλείμματος Γενικής Κυβέρνησης, στο πλαίσιο ενός αρχικά ιδιαίτερα φιλόδοξου Μεσοπρόθεσμου Σχεδίου Δημοσιονομικής Προσαρμογής και οικονομικής ανάπτυξης που αποσκοπούσε στη δημιουργία πρωτογενούς πλεονάσματος Γενικής Κυβέρνησης ύψους 4,5% του ΑΕΠ το 2014. Κύριοι άξονες της προσπάθειας για την επίτευξη του παραπάνω στόχου ήταν ο περαιτέρω εξορθολογισμός των δαπανών και η μεγαλύτερη απόδοση των κρατικών πόρων.

Πίνακας 2.7 Σύγκριση Προϋπολογισμού και εκτιμήσεων 2012
(σε εκατ. ευρώ)

	2012			
	Συμπλ. Π/Υ	Εκτιμήσεις Πραγμ/σεων ΜΠΔΣ	Απόκλιση	Απόκλιση (% ΔΕΠ)
I. Έσοδα (1+2)	56.159	52.044	-4.115	-2,1%
1. Καθαρά έσοδα τακτικού προϋπολογισμού (α+β-γ+δ)	51.409	47.357	-4.052	-2,1%
α. Τακτικά έσοδα (1+2+3+4)	52.868	49.477	-3.391	-1,7%
1. Άμεσοι φόροι	23.522	20.840	-2.682	-1,4%
2. Έμμεσοι φόροι	26.881	26.210	-671	-0,3%
3. Απολήψεις από Ε.Ε.	165	247	82	0,0%
4. Μη φορολογικά έσοδα	2.300	2.180	-120	-0,1%
β. Μη τακτικά έσοδα	2.081	1.537	-544	-0,3%
γ. Επιστροφές φόρων	3.810	3.689	-121	-0,1%
δ. Ειδικά έσοδα από εκχώρηση αδειών και δικαιωμάτων	270	32	-238	-0,1%
2. Έσοδα ΠΔΕ (α+β)	4.750	4.687	-63	0,0%
α. Εισροές ΕΣΠΑ	4.550	4.487	-63	0,0%
β. Ίδια έσοδα	200	200	0	0,0%
II. Δαπάνες (1+2)	70.297	68.705	-1.592	-0,8%
1. Δαπάνες τακτικού προϋπολογισμού (α+β+γ+δ+ε)	62.997	61.855	-1.142	-0,6%
α. Πρωτογενείς δαπάνες (1+2+3+4+5)	47.684	47.586	-98	-0,1%
1. Μισθοί και συντάξεις	20.520	20.629	109	0,1%
2. Κοινωνική ασφάλιση & Περιθαλψη	15.579	16.202	623	0,3%
3. Λειτουργικές και άλλες δαπάνες	6.573	7.146	573	0,3%
4. Αποδόσεις προς τρίτους	4.012	3.306	-706	-0,4%
5. Αποθεματικό	1.000	303	-697	-0,4%
6. Προμήθεια εκταμίευσης δανείων στο ΕFSF	0	565	565	0,3%
β. 1. Εγγυήσεις σε Γενική Κυβέρνηση	1.026	691	-335	-0,2%
2. Εγγυήσεις εκτός Γενικής Κυβέρνησης	137	178	41	0,0%
γ. Τόκοι (Σε καθαρή ταμειακή βάση)	13.050	11.735	-1.315	-0,7%
δ. Πληρωμές στα νοσοκομεία για παλιές οφειλές	400	400	0	0,0%
ε. Ταμειακές Πληρωμές για εξοπλιστικές δαπάνες	700	700	0	0,0%
2. ΠΔΕ	7.300	6.850	-450	-0,2%
III. Ισοζύγιο Κρατικού Προϋπολογισμού (1-2)	-14.138	-16.661	-2.523	-1,3%
% ΔΕΠ	-6,9%	-8,6%	-1,7%	0,0%
III.α. Πρωτογενές αποτέλεσμα - Κράτος (III-γ)	-1.088	-4.926	-3.838	-2,0%
Εθνικολογιστικές προσαρμογές κεντρικής κυβέρνησης (1+2)	-945	2.620	3.565	1,8%
1. Εθνικολογιστικές προσαρμογές – Έσοδα	-1.535	724	2.259	1,2%
2. Εθνικολογιστικές προσαρμογές – Δαπάνες	590	1.896	1.306	0,7%
Ισοζύγιο Νομικών Προσώπων πλην ΔΕΚΟ	1.196	1.300	104	0,1%
ΝΠΔΔ & ΝΠΙΔ	-43	212	255	0,1%
ΑΚΑΓΕ	1.239	1.088	-151	-0,1%
Ισοζύγιο επαναταξινομημένων ΔΕΚΟ	1.175	871	-304	-0,2%
Έλλειμμα Κεντρικής Διοίκησης κατά ESA95	-12.712	-11.870	842	0,4%
Ισοζύγιο ΟΤΑ	0	145	145	0,1%
Εθνικολογιστικές προσαρμογές ΟΤΑ	133	411	278	0,1%
Ισοζύγιο ΟΤΑ κατά ESA95	133	556	423	0,2%
Ισοζύγιο ΟΚΑ	-1.533	-953	580	0,3%
Εθνικολογιστικές προσαρμογές ΟΚΑ	380	-1.270	-1.650	-0,9%
Ισοζύγιο ΟΚΑ κατά ESA95	-1.153	-2.223	-1.070	-0,6%
Ισοζύγιο Γενικής κυβέρνησης κατά ESA95	-13.732	-13.536	196	0,1%
% ΔΕΠ	-6,7%	-7,0%	-0,3%	0,0%
<i>Τόκοι Γενικής Κυβέρνησης</i>	<i>11.241</i>	<i>10.486</i>	<i>-755</i>	<i>-0,4%</i>
% ΔΕΠ	5,4%	5,4%		
Πρωτογενές αποτέλεσμα Γενικής κυβέρνησης κατά ESA95	-2.491	-3.050	-559	-0,3%
% ΔΕΠ	-1,2%	-1,6%		
ΔΕΠ	206.319	194.003		

Σημείωση: Στον παραπάνω πίνακα δεν περιλαμβάνεται η εκτιμώμενη μεταφορά εσόδων από ANFA για το έτος 2012 καθώς δεν λαμβάνεται υπόψη για την επίτευξη των στόχων του προγράμματος.

Στην πράξη, αποδείχτηκε ότι η πολύ βαθύτερη ύφεση έκαναν τον αρχικό στόχο για το 2012 ανεδαφικό, επαναπροσδιορίζοντάς τον σε -1,5% του ΑΕΠ.

Βούληση της Κυβέρνησης είναι η κατάρτιση του ΜΠΔΣ να γίνει σε απόλυτα ρεαλιστική βάση, με την ενσωμάτωση όλων των τελευταίων πληροφοριών και εξελίξεων που θα ήταν διαθέσιμες κατά τη στιγμή της κατάρτισής του. Ως εκ τούτου, κρίθηκε απαραίτητο, η κατάρτιση του ΜΠΔΣ να βασιστεί στις πραγματοποιήσεις του οικονομικού έτους 2011, όπως πρόσφατα δημοσιοποιήθηκαν από τη Eurostat.

Επιπλέον, η συνεχιζόμενη ύφεση, η οποία ήταν υπερδιπλάσια της προβλεφθείσας στον Προϋπολογισμό του 2012, επηρεάζει δυσμενώς τα φορολογικά έσοδα και τις ασφαλιστικές εισφορές και αυξάνει τις κοινωνικές παροχές του κράτους π.χ. επιδόματα ανεργίας.

Η παραπάνω αρνητική τάση οδήγησε σε μια σειρά από παρεμβάσεις στήριξης των φορολογικών εσόδων εντός του 2012, όπως:

- τη διεύρυνση της φορολογικής βάσης μέσω της μείωσης του αφορολόγητου ορίου στο εισόδημα των φυσικών προσώπων από 12.000 σε 5.000 ευρώ και τον περιορισμό φοροαπαλλαγών και εκπτώσεων φόρου,
- την κατάργηση της έκπτωσης φόρου εισοδήματος κατά 10% πλέον του αφορολόγητου ορίου με την συγκέντρωση επιπλέον αποδείξεων,
- την επέκταση των τεκμηρίων φορολόγησης για το σύνολο των φορολογούμενων,
- τη συνεχιζόμενη εισπραξη της ειδικής εισφοράς κοινωνικής αλληλεγγύης στα φυσικά πρόσωπα, του τέλους επιτηδεύματος στους ελεύθερους επαγγελματίες και της ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης για την καταπολέμηση της ανεργίας που έχουν θεσμοθετηθεί από το 2011,
- την εξίσωση από τον Οκτώβριο του 2012 του συντελεστή Ειδικού Φόρου Κατανάλωσης (ΕΦΚ) στο πετρέλαιο (diesel) θέρμανσης και κίνησης στο 80% του ΕΦΚ του πετρελαίου (diesel) κίνησης που ίσχυε μέχρι την 15^η Οκτωβρίου 2012.

Σε όρους εσόδων και δαπανών Προϋπολογισμού Γενικής Κυβέρνησης η απόκλιση από τους στόχους που είχε θέσει ο Συμπληρωματικός Προϋπολογισμός για το 2012 (πίνακας 2.11) μπορεί να αναλυθεί ως εξής:

Από το σκέλος των εσόδων και συγκεκριμένα από τις μειωμένες κατά 4.115 εκατ. ευρώ (2,1% του ΑΕΠ), εκτιμήσεις πραγματοποιήσεων εσόδων σε ταμειακή βάση σε σχέση με τις αντίστοιχες εκτιμήσεις 2012 του Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού. Βασικοί παράγοντες αυτής της αναθεώρησης είναι:

- Οι χαμηλότερες εισπράξεις φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων σε σχέση με τις εκτιμώμενες για το 2012 κατά την κατάρτιση του συμπληρωματικού προϋπολογισμού, καθώς η δυνατότητα που δόθηκε στους φορολογούμενους να πληρώσουν σε 7 δόσεις τον φόρο εισοδήματος είχε ως αποτέλεσμα την μεταφορά ποσών στο πρώτο δίμηνο του 2013. Επιπλέον, μέρος της εκτιμώμενης θετικής επίπτωσης της μείωσης του αφορολόγητου ορίου για το εισόδημα των φυσικών προσώπων στις 5.000 ευρώ αποτυπώνεται τελικά με την μορφή μειωμένων επιστροφών φορολογικών εσόδων.
- Οι σημαντικά μειωμένες εισπράξεις φόρου εισοδήματος νομικών προσώπων, λόγω της επίπτωσης της συνεχιζόμενης ύφεσης στα αποτελέσματα των νομικών προσώπων.
- Η καθυστέρηση που παρατηρήθηκε στην έναρξη της εισπραξης του ΕΕΤΗΔΕ έτους 2012 και η επέκταση της πληρωμής του σε 5 δόσεις, με αποτέλεσμα σημαντικό μέρος αυτού να εισπραχθεί εντός του 2013.
- Η σημαντική υστέρηση των εισπράξεων του ΦΠΑ, λόγω της συρρίκνωσης της οικονομικής δραστηριότητας, της μειωμένης φορολογικής βάσης στο 2012 και της προς τα κάτω αναθεώρησης των μακροοικονομικών δεικτών, οδηγεί σε καθοδική προσαρμογή των προβλέψεων 2012 κατά 597 εκατ. ευρώ σε σχέση με το Συμπληρωματικό Προϋπολογισμό.
- Οι χαμηλότερες του αναμενόμενου εισπράξεις μη φορολογικών εσόδων.
- Το γεγονός ότι μέρος των εκτιμώμενων εισπράξεων από τις προμήθειες του προγράμματος ενίσχυσης της ρευστότητας των τραπεζών θα εισπραχθεί απευθείας από το Ταμείο

Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, χωρίς αυτό πάντως να επηρεάζει το έλλειμμα Γενικής Κυβέρνησης.

Από το σκέλος των δαπανών του τακτικού προϋπολογισμού μικρή σχετικά απόκλιση εκτιμάται ότι θα έχουν οι δαπάνες για κοινωνική ασφάλιση και περίθαλψη καθώς και οι λειτουργικές δαπάνες.

Παρ' όλα αυτά μεγάλες αποκλίσεις εκτιμώνται στους Οργανισμούς Κοινωνικής Ασφάλισης (-1.070 εκατ. ευρώ) που οφείλονται στις μειωμένες ασφαλιστικές εισφορές και στη χαμηλή εισπραξιμότητά τους, καθώς και στην αυξημένη παροχή επιδομάτων ανεργίας, λόγω της παρατεταμένης ύφεσης. Για τους ίδιους λόγους σχετικά μειωμένα είναι και τα αποτελέσματα των επαναταξινομημένων ΔΕΚΟ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ΤΟ ΜΕΣΟΠΡΟΘΕΣΜΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ

1. ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ

Παρά την εφαρμογή του Προγράμματος Οικονομικής Πολιτικής, η χώρα μας βρίσκεται για πέντε συνεχή χρόνια σε ύφεση, στη βαθύτερη ύφεση μετά τη μεταπολίτευση, βιώνοντας αρνητικούς ονομαστικούς ρυθμούς ανάπτυξης της τάξεως του -6,1% για το 2011 και -7,0% για το 2012. Οι καθυστερήσεις όμως στην εφαρμογή των διαρθρωτικών αλλαγών και μεταρρυθμίσεων και η αβεβαιότητα λόγω της παρατεταμένης προεκλογικής περιόδου, έχουν φέρει το Πρόγραμμα εκτός πορείας.

Αποτέλεσμα των ανωτέρω είναι η ανεργία να έχει φθάσει σε ιστορικά υψηλά επίπεδα, κυρίως στους νέους, η πολιτική μείωσης του επιπέδου τιμών να μην έχει αποδώσει στον επιθυμητό βαθμό, η παρατεταμένη έλλειψη ρευστότητας να έχει ακινητοποιήσει την αγορά και η αδυναμία σύλληψης της φοροδιαφυγής να έχει οδηγήσει σε υψηλή φορολόγηση, και κατά συνέπεια, σε μείωση του διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών.

Η νέα συνολική δημοσιονομική στρατηγική βασίζεται σε τέσσερις πυλώνες: την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης για τη μελλοντική παραμονή της Ελλάδας στο ευρώ, τη δημιουργία και διατήρηση υψηλών ρυθμών ανάπτυξης, τη δημιουργία συνθηκών βιώσιμης δημοσιονομικής σταθερότητας και, τέλος, τη διασφάλιση ενός βιώσιμου χρηματοοικονομικού - τραπεζικού συστήματος. Οι πολιτικές και οι αντικειμενικοί στόχοι για την επίτευξη της συγκεκριμένης στρατηγικής μπορεί να αποτελούν σημεία κοινωνικής και πολιτικής αντιπαράθεσης, πλην όμως όλοι αναγνωρίζουν ότι αποτελούν τη μοναδική επιλογή για τη σωτηρία της χώρας.

Στο πλαίσιο αυτό, η διαδικασία δημοσιονομικής προσαρμογής όπως περιέχεται στο Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής, περιλαμβάνει:

- Την εφαρμογή διαρθρωτικών αλλαγών για τη μείωση του επιπέδου τιμών και την προώθηση της δημιουργίας θέσεων εργασίας, μέσω της μείωσης του μη-μισθολογικού κόστους, την αναδιάρθρωση της αγοράς αγαθών και υπηρεσιών και της προστασίας των εισοδημάτων των νοικοκυριών.
- Την επέκταση της περιόδου δημοσιονομικής προσαρμογής για την επίτευξη των στόχων κατά δύο χρόνια, προκειμένου να αμβλυνθούν οι υφεσιακές πιέσεις, με παράλληλη διατήρηση όμως ενός ικανοποιητικού βηματισμού προσαρμογής. Η νέα προσαρμογή περιλαμβάνει τη βελτίωση του μηχανισμού είσπραξης εσόδων, τη μείωση της δαπάνης στους τομείς που αυτή αυξήθηκε δυσανάλογα στην περίοδο πριν την κρίση, τη δημιουργία ενός αποτελεσματικού φορολογικού νόμου και τέλος τη δημιουργία μιας αποτελεσματικής διοίκησης στους τομείς της υγείας και εκπαίδευσης καθώς και στους υποτομείς της Γενικής Κυβέρνησης.
- Την υιοθέτηση/δημιουργία πολιτικών και κινήτρων που θα αναθερμάνουν άμεσα τη ζήτηση, όπως η αύξηση της απορρόφησης των κοινοτικών κονδυλίων, η πληρωμή των ανεξόφλητων υποχρεώσεων του Δημοσίου και των επιστροφών φόρων προς τον ιδιωτικό τομέα που θα ενισχύσουν τη ρευστότητα, η παροχή δανείων προς τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις μέσω της αξιοποίησης των χρηματοδοτικών εργαλείων της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, και τέλος, η ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών.
- Την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης στο επιχειρηματικό περιβάλλον μέσω της απλοποίησης των εξαγωγικών διαδικασιών, της άρσης των διοικητικών εμποδίων του σύνθετου φορολογικού νομοθετικού πλαισίου και της ολοκλήρωσης της αναδιάρθρωσης του πλαισίου χορήγησης αδειών.

- Την ενίσχυση του ασφαλιστικού και κοινωνικού δικτύου προστασίας μέσω της παροχής κεφαλαίων για επαγγελματική εκπαίδευση και της πολιτικής παροχών επιδομάτων ανεργίας.
- Την επανεκκίνηση του προγράμματος ιδιωτικοποιήσεων και αξιοποίησης της περιουσίας του Δημοσίου που θα διευκολύνει την προσέλκυση νέων επενδύσεων, μεταφέροντας υγιή περιουσιακά στοιχεία στον ιδιωτικό τομέα και βοηθώντας στη μείωση των δανειακών αναγκών της χώρας.

Είναι προφανές ότι είναι αδύνατη η έξοδος της χώρας από την οικονομική κρίση και η αποκατάσταση της εθνικής και διεθνούς αξιοπιστίας της, χωρίς την επίτευξη δημοσιονομικών συνθηκών ισχυρής και βιώσιμης ανάπτυξης μέσω της συνεπούς εφαρμογής του Μεσοπρόθεσμου Προγράμματος Δημοσιονομικής Στρατηγικής.

1.1 Η προσπάθεια για ένα βιώσιμο δημόσιο χρέος

Ήταν ήδη ορατό από τις αρχές του 2011, ότι η δυναμική του χρέους που τροφοδοτούνταν από ένα περιβάλλον έντονων υφεσιακών πιέσεων και αυξημένων χρηματοδοτικών αναγκών, θα οδηγούσε, αργά ή γρήγορα, σε ένα μη βιώσιμο χρέος. Υπήρχε λοιπόν ανάγκη για άμεσες αποφάσεις.

Αναδιάρθρωση του Δημόσιου Χρέους (PSI)

Στις δύο συνεχόμενες Συνόδους Κορυφής, στις 11 και στις 25 Μαρτίου 2011, και στη συνέχεια, με ad hoc απόφαση για την Ελλάδα, στη Σύνοδο Κορυφής της 21ης Ιουλίου 2011 η Ευρωζώνη κάλεσε τους επενδυτές του ιδιωτικού τομέα να συμβάλουν στην επίλυση του προβλήματος βιωσιμότητας του χρέους της Ελλάδας. Από την αρχή του Οκτωβρίου 2011 και βάσει των προβολών των δημοσιονομικών μεγεθών της Τρόικα, διαφάνηκε ότι η σχεδιαζόμενη ανταλλαγή ομολόγων δεν θα ήταν αρκετή για να εξασφαλίσει τη βιωσιμότητα του χρέους και κατά συνέπεια ότι οι όροι θα έπρεπε να επαναδιαπραγματευθούν κάτω από τη μεσολάβηση του ΙΦ.

Στη Σύνοδο Κορυφής της 26ης Οκτωβρίου τέθηκε πλέον ως προϋπόθεση για την επίτευξη βιωσιμότητας του χρέους και συνέχισης της χρηματοδότησης:

- α) η περικοπή του χρέους του ιδιωτικού τομέα κατά 50% και
- β) η επίτευξη λόγου χρέους προς ΑΕΠ κάτω του 120% έως το 2020.

Στην ίδια Σύνοδο αποφασίστηκε η αύξηση της συνεισφοράς του Δημόσιου τομέα στη βιωσιμότητα του χρέους κυρίως μέσω:

- α) Της επέκτασης της διάρκειας των δανείων των κρατών της ευρωζώνης ύψους 52,9 δισ. ευρώ, που είχαν ήδη εκταμιευθεί, από 10 σε 15 έτη και της περιόδου χάριτος από 5 σε 10 έτη και τη μείωση του περιθωρίου δανεισμού από 2,75% (μεσοσταθμικό) πάνω από το 3μηνο Euribor σε 1,5% πάνω από το 3μηνο Euribor με αναδρομική μάλιστα ισχύ από 30/6/2011. Το τρέχον κόστος δανεισμού ανέρχεται σε 2,20% περίπου.
- β) Της παροχής μακροχρόνιων δανείων από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΕΤΧΣ) με μέση διάρκεια 15 χρόνια κατ' ελάχιστο, λήξη μέχρι 30 χρόνια και περίοδο χάριτος 10 ετών. Το επιτόκιο των δανείων θα είναι ίσο με το κόστος δανεισμού του ΕΤΧΣ πλέον λειτουργικού περιθωρίου περί τις 15 μονάδες βάσης (0,15%). Το τρέχον αυτό κόστος δανεισμού δεν ξεπερνά το 2%.
- γ) Της επέκτασης της διάρκειας των νέων δανείων του ΔΝΤ από 5 σε 10 έτη και της περιόδου χάριτος από 3 έτη σε 4,5 έτη.

Με το PSI έγινε ανταλλαγή ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου συνολικής ονομαστικής αξίας 198.045 εκατ. ευρώ έναντι νέων ομολόγων συνολικής ονομαστικής αξίας 92.072 εκατ. ευρώ, δηλαδή το δημόσιο χρέος μειώθηκε κατά 105.973 εκατ. ευρώ.

Ομόλογα ονομαστικής αξίας 56.675 εκατ. ευρώ που είχαν στο χαρτοφυλάκιο τους η ΕΚΤ, οι εθνικές Κεντρικές Τράπεζες, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων δεν συμμετείχαν στην ανταλλαγή ομολόγων.

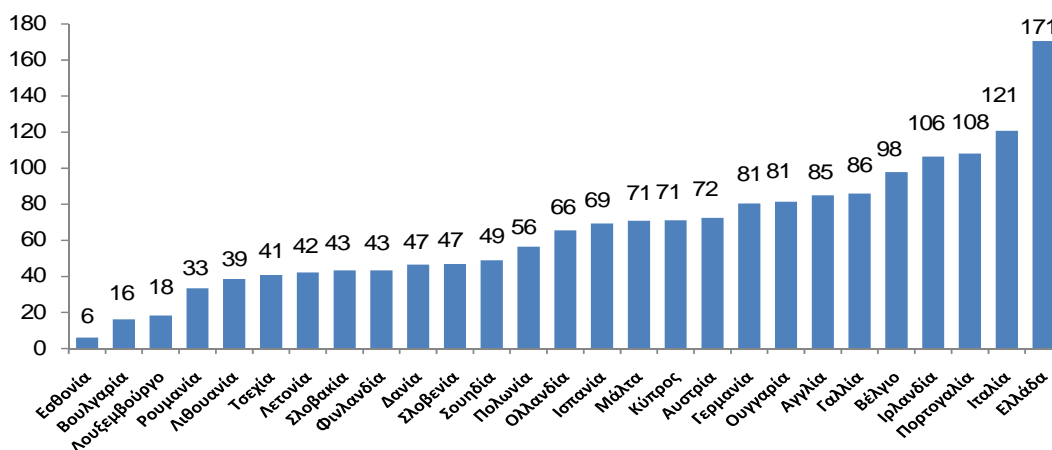
Η νέα Δανειακή Σύμβαση

Η αναδιάρθρωση του δημόσιου χρέους με τη συμμετοχή των ιδιωτών ομολογιούχων (PSI) δημιούργησε την ανάγκη για επιπλέον χρηματοδότηση των συνολικών δανειακών αναγκών της χώρας για την περίοδο 2012-2014.

Για την αντιμετώπιση αυτών υπεγράφη η νέα δανειακή σύμβαση, η οποία περιλαμβάνει:

- τη χρηματοδότηση μέρους της εθελοντικής ανταλλαγής των ομολόγων μέχρι ύψους 30 δισ. ευρώ,
- τη χρηματοδότηση της επαναγοράς τίτλων που έχουν παρασχεθεί ως ενέχυρο στο Ευρωσύστημα ύψους 35 δισ. ευρώ,
- τη χρηματοδότηση της αποπληρωμής των δεδουλευμένων τόκων ύψους 5,7 δισ. ευρώ,
- τη χρηματοδότηση της ανακεφαλαιοποίησης των τραπεζών ύψους 23 δισ. ευρώ και
- τη χρηματοδότηση των δανειακών αναγκών μέχρι του ποσού των 109,1 δισ. ευρώ (εκ των οποίων ποσό ύψους 24,4 δισ. ευρώ προέρχεται από το μη χρησιμοποιηθέν ονομαστικό κεφάλαιο της πρώτης δανειακής σύμβασης, και ποσό ύψους 23 δισ. ευρώ προέρχεται από μη χρησιμοποιηθέν ονομαστικό κεφάλαιο της ανακεφαλαιοποίησης των τραπεζών).

Διάγραμμα 3.1. Χρέος Γενικής Κυβέρνησης (% του ΑΕΠ) (2011)

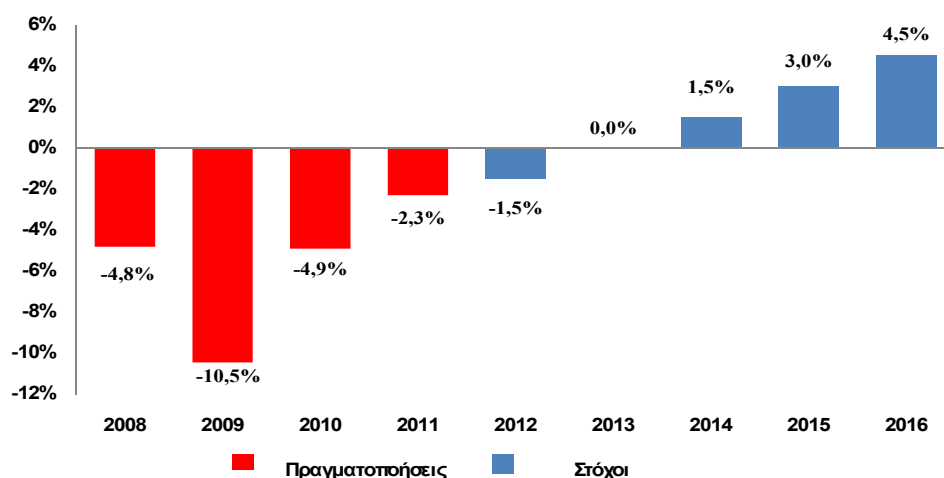

1.2 Η δημοσιονομική προσαρμογή

Παρά τα σενάρια της επιμήκυνσης του χρόνου δημοσιονομικής προσαρμογής σε τέσσερα έτη, παραμένει σταθερή η δέσμευση για επίτευξη πρωτογενούς πλεονάσματος Γενικής Κυβέρνησης στο 4,5% του ΑΕΠ το 2016 και για μετέπειτα εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Δημοσιονομικής Συνθήκης.

Οι αναθεωρημένοι στόχοι του πρωτογενούς πλεονάσματος Γενικής Κυβέρνησης προς τους οποίους πρέπει να συγκλίνει η ετήσια εκτέλεση του Προϋπολογισμού, θέτουν ένα έλλειμμα -1,5% το 2012, και μια σταδιακή βελτίωση κατά 1,5 ποσοστιαία μονάδα του ΑΕΠ κάθε χρόνο μέχρι το 2016, δηλαδή σε όρους ποσοστού του ΑΕΠ, 0% για το 2013, πλεόνασμα 1,5% για το 2014, πλεόνασμα 3,0% για το 2015 και πλεόνασμα 4,5% για το 2016. Η αναγκαία δημοσιονομική προσπάθεια για την επίτευξη των ανωτέρω στόχων, συνίσταται στη λήψη μέτρων 13,5 δισ. ευρώ στην περίοδο 2013-2014, εκ των οποίων τα 9,2 δισ. ευρώ θα αναληφθούν στο 2013.

Διάγραμμα 3.2 Πρωτογενές αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης (ως % του ΑΕΠ)

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Υπουργείο Οικονομικών

1.3 Η αξιοποίηση της περιουσίας του Ελληνικού Δημοσίου - Αποκρατικοποιήσεις

Το πρόγραμμα αξιοποίησης της περιουσίας του Δημοσίου και των αποκρατικοποιήσεων αφορά τον προσδιορισμό των περιουσιακών στοιχείων, τη μεταφορά τους στο ΤΑΙΠΕΔ, τη λήψη μέτρων για να ξεπεραστούν τα εμπόδια για την πώλησή τους καθώς και μέτρων για την απρόσκοπτη εκτέλεση του όλου έργου. Η μεταφορά των περιουσιακών στοιχείων του Δημοσίου στον ιδιωτικό τομέα θα αυξήσει την αποδοτικότητα, θα μειώσει τις τιμές και θα αποτελέσει τον καταλύτη για τις αναγκαίες στη χώρα επενδύσεις. Θα καλύψει επίσης τις χρηματοδοτικές ανάγκες του προϋπολογισμού και θα βελτιώσει το γενικό αίσθημα της αγοράς.

Το πρόγραμμα αποκρατικοποιήσεων περιλαμβάνει δημόσιες επιχειρήσεις, παραχωρήσεις δικαιωμάτων στα παίγνια, υποδομές καθώς και τραπεζικές μετοχές που είτε έχει στην κατοχή του το Δημόσιο είτε θα αποκτηθούν κατά τη διάρκεια της διαδικασίας ανακεφαλαιοποίησης των τραπεζών. Αυτά τα περιουσιακά στοιχεία έχουν εκτιμώμενη αξία 26 δισ. ευρώ. Επί πλέον, έχουν εξεταστεί 81.000 ακίνητα με εκτιμώμενη αξία 20-28 δισ. ευρώ.

Αναλαμβάνονται συγκεκριμένες ενέργειες για την επανεκκίνηση της διαδικασίας αποκρατικοποιήσεων:

- **Μεταφορά περιουσιακών στοιχείων.** Θα μεταφερθεί στο ΤΑΙΠΕΔ πλήρες και άμεσο ιδιοκτησιακό καθεστώς των μη ακινήτων περιουσιακών στοιχείων. Επίσης θα μεταφερθεί στο ΤΑΙΠΕΔ πλήρες και άμεσο ιδιοκτησιακό καθεστώς των ακινήτων Κασσιόπη και Αφάντου, των 28 δημοσίων κτιρίων που θα πωληθούν και επανεκμισθωθούν και του Αστέρα της Βουλιαγμένης.
- **Νομικό πλαίσιο.** Για να προχωρήσουν οι διαδικασίες χωρίς περαιτέρω καθυστερήσεις έχουν αναληφθεί δράσεις προκειμένου: (i) να αρθούν οι περιορισμοί για ιδιοκτησία από ιδιώτη και για τον έλεγχο των εταιρειών, (ii) να δημιουργηθούν ή να επεκταθούν οι άδειες ή να τροποποιηθούν τα συμβόλαια παραχώρησης (εταιρείες ύδρευσης, Κρατικά Λαχεία), και (iii) να ξεκινήσει η διαδικασία λήψης αδειών βάσει του σχεδίου δημιουργίας ζωνών (ESCHADA) για τα δύο προγράμματα αξιοποίησης ακινήτων (Αφάντου και Κασσιόπη).
- **Διορισμός συμβούλων** που θα επεξεργαστούν τα περιουσιακά στοιχεία που περιλαμβάνονται στο πρόγραμμα ιδιωτικοποιήσεων για το 2012-2013.
- **Διαδικασία ανάθεσης σε διαχειριστή.** Τα μερίδια του Δημοσίου στον ΟΠΑΠ και τα Κρατικά Λαχεία έχουν περάσει σε διαχειριστή.

Περαιτέρω σημαντική πρόοδος αναμένεται μέσω: α) Της θεσμοθέτησης κανονιστικού πλαισίου για τα αεροδρόμια (Ιανουάριος 2013), τα Κρατικά Λαχεία και τα λιμάνια (Απρίλιος 2013), τις εταιρείες ύδρευσης (Δεκέμβριος 2012), β) της έναρξης της διαδικασίας ανάθεσης σε διαχειριστή του αυτοκινητόδρομου ΕΓΝΑΤΙΑ (Μάρτιος 2013), γ) του προσδιορισμού και της περιγραφής 40 νέων ακινήτων που αφορούν το πρόγραμμα ιδιωτικοποιήσεων τμήμα 2 και 3 και τα οποία θα μεταφερθούν στο ΤΑΙΠΕΔ (Μάρτιος 2013), δ) του προσδιορισμού και της περιγραφής όλων των υπολοίπων ακινήτων από το σύνολο των 3.150 ακινήτων που έχουν ήδη προεπιλεγεί και αποτιμηθεί από το ΤΑΙΠΕΔ και ε) της μεταφοράς του πλήρους ιδιοκτησιακού καθεστώτος όλων των εμπορικά βιώσιμων περιουσιακών στοιχείων στο ΤΑΙΠΕΔ μέχρι το 2013, αποσκοπώντας στη μεταφορά 250 ακινήτων ανά τρίμηνο, με αφετηρία το πρώτο τρίμηνο 2013.

Το πρόγραμμα αποκρατικοποιήσεων θα γίνει με πλήρη διαφάνεια και λογοδοσία από το ΤΑΙΠΕΔ. Για το σκοπό αυτό το ΤΑΙΠΕΔ θα δημοσιεύει: (i) εξαμηνιαία επικαιροποίηση του προγράμματος Αξιοποίησης Περιουσιακών Στοιχείων, που θα περιλαμβάνει επικαιροποίηση του συνόλου του Χαρτοφυλακίου, με περιγραφή των περιουσιακών στοιχείων που διαχειρίζεται προς ιδιωτικοποίηση, χρονοδιάγραμμα ανάθεσης σε διαχειριστές και εκτιμώμενα συνολικά έσοδα για το τρέχον και το επόμενο έτος, και (ii) τριμηνιαίες αναφορές για τις ενέργειές του που διευκολύνουν τη διαδικασία ιδιωτικοποιήσεων καθώς και τις χρηματοοικονομικές του καταστάσεις (κατάσταση αποτελεσμάτων, χρηματοοικονομικές ροές, εκτέλεση προϋπολογισμού).

Η ολοκλήρωση του συνολικού προγράμματος αποκρατικοποιήσεων αναμένεται να διαρκέσει και πέραν του 2020 προκειμένου να φθάσει το συνολικό ποσό των 50 δισ. ευρώ. Τα αναμενόμενα έσοδα για την περίοδο 2013-2016 θα είναι αθροιστικά, τουλάχιστον 2.586 εκατ. ευρώ για το 2013, 4.933 εκατ. ευρώ για το 2014, 6.074 εκατ. ευρώ για το 2015, και 9.515 εκατ. ευρώ για το 2016.

Πίνακας 3.1 Πρόγραμμα Ιδιωτικοποιήσεων 2013-2016

2013

1	ΟΠΑΠ 2- 35.000 Παγνιομηχανήματα	Συνολικά έσοδα 2.586 εκατ. ευρώ
2	Κρατικά Λαχεία	
3	IBC (δεύτερη δόση - εξόφληση)	
4	ΔΕΠΑ	
5	ΔΕΣΦΑ	
6	Κασσιώπη	
7	ΟΠΑΠ - Πώληση 33%	
8	Πώληση/ επαναμίσθωση 28 κτηρίων	
9	Ε.Λ.Π.Ε.	
10	Αστέρας Βουλαγαμένης	
11	ΛΑΡΚΟ	
12	Αφάντου	
13	Περιφερειακά Αεροδρόμια	
14	Ελληνικά Ταχυδρομεία	
15	Αποθηκευτικός Χώρος "Νότια Καβάλα"	

2014

1	Κρατικά Λαχεία - απόδοση δικαιωμάτων	Συνολικά έσοδα 2.347 εκατ. ευρώ
2	Πώληση ΕΥΑΘ	
3	Παραχώρηση Εγνατίας Οδού	
4	Πώληση ΕΥΔΑΠ	
5	Αξιοποίηση Ελληνικού	
6	Παραχώρηση περιφερειακών αεροδρομίων	
7	Αξιοποίηση ΟΛΠ, ΟΛΘ και περιφερειακών λιμένων	
8	Αξιοποίηση Διεθνούς Αερολιμένα Αθηνών (επέκταση της άδειας και πώληση του ποσοστού του ΕΔ)	
9	Αξιοποίηση ακίνητης περιουσίας	
10	Πώληση 17% ΔΕΗ	
11	Αξιοποίηση Μαρινών	
12	Πώληση δικαιωμάτων ψηφιακού μερίσματος	

2015

1	Κρατικά Λαχεία - απόδοση δικαιωμάτων	Συνολικά έσοδα 1.141 εκατ. ευρώ
2	Παραχώρηση Εγνατίας Οδού	
3	Αξιοποίηση Ελληνικού	
4	Παραχώρηση περιφερειακών αεροδρομίων	
5	Αξιοποίηση ΟΛΠ, ΟΛΘ και περιφερειακών λιμένων	
6	Αξιοποίηση Διεθνούς Αερολιμένα Αθηνών (επέκταση της άδειας και πώληση του ποσοστού του ΕΔ)	
7	Αξιοποίηση ακίνητης περιουσίας	
8	Αξιοποίηση Μαρινών	
9	Αξιοποίηση αδειών κινητής τηλεφωνίας	

2016

1	Κρατικά Λαχεία - απόδοση δικαιωμάτων	Συνολικά έσοδα 3.441 εκατ. ευρώ
2	Παραχώρηση Εγνατίας Οδού	
3	Αξιοποίηση Ελληνικού	
4	Παραχώρηση περιφερειακών αεροδρομίων	
5	Αξιοποίηση ΟΛΠ, ΟΛΘ και περιφερειακών λιμένων	
6	Αξιοποίηση Διεθνούς Αερολιμένα Αθηνών (επέκταση της άδειας και πώληση του ποσοστού του ΕΔ)	
7	Αξιοποίηση ακίνητης περιουσίας	
8	Αξιοποίηση Μαρινών	
9	Αξιοποίηση αδειών κινητής τηλεφωνίας	
10	Διάθεση μετοχών από ανακεφαλαιοποίηση Τραπεζών	

1.4 Η νέα δημοσιονομική προσπάθεια στην περίοδο 2013-2016

Οι καθυστερήσεις στην εφαρμογή των πολιτικών, κυρίως στον τομέα των διαρθρωτικών αλλαγών, και η περιορισμένη εφαρμογή ή/και χαμηλότερη αποδοτικότητα κάποιων μέτρων, που οδήγησαν σε πολύ χαμηλότερες αποδόσεις του συνολικού πακέτου των μέτρων της προηγούμενης περιόδου σε σχέση με τους αρχικούς υπολογισμούς, σε συνδυασμό και με τη βαθύτερη, από ότι προβλεπόταν, ύφεση, δημιούργησαν μεγάλες αποκλίσεις ακόμα και από τους χαμηλότερους (μετά την επιμήκυνση) στόχους του πρωτογενούς ελλείμματος Γενικής Κυβέρνησης της περιόδου 2013-2016. Προκειμένου να επανέλθει το πρόγραμμα στις αρχικές του προβλέψεις, κρίθηκε απαραίτητο να συνεχισθεί και να ενταθεί η δημοσιονομική προσαρμογή. Ειδικά σήμερα που η χώρα βρίσκεται κοντά στην επίτευξη πρωτογενών πλεονασμάτων.

Η Κυβέρνηση, έχοντας την πεποίθηση ότι οι θυσίες που καλείται να υποστεί και πάλι ο Ελληνικός λαός θα είναι και οι τελευταίες, προέβη στη λήψη δημοσιονομικών παρεμβάσεων που στοχεύουν τόσο στη δημοσιονομική εξυγίανση όσο και στην αναδιάρθρωση της λειτουργίας των λοιπών (πλην Υπουργείων) υποτομέων της Γενικής Κυβέρνησης.

Η συνολική δημοσιονομική προσπάθεια ανέρχεται σε 13,5 δισ. ευρώ για την περίοδο 2013-2014, δίνοντας εμπροσθοβαρή χαρακτήρα στο όλο Πρόγραμμα. Με την πολιτική αυτή αναμένεται ότι, παρά την αρχική αρνητική επίπτωση στην ανάπτυξη του 2013, θα υπάρξει πιο γρήγορος βηματισμός για τη δημιουργία των προϋποθέσεων μιας βιώσιμης και ισχυρής ανάπτυξης στην υπόλοιπη περίοδο. Από το σύνολο των μέτρων της περιόδου 2013-2014 το 71,9% αφορούν μέτρα δαπανών και το 28,1% μέτρα εσόδων, επιτυγχάνοντας την ενδεδειγμένη (βλ. Τράπεζα της Ελλάδος) κατανομή της δημοσιονομικής προσαρμογής μεταξύ του σκέλους των δαπανών (2/3) και του σκέλους των εσόδων (1/3), ώστε να διασφαλιστεί η βιωσιμότητα της προσαρμογής.

Η Κυβέρνηση Εθνικής Ευθύνης πιστεύει ότι η εξέλιξη της εφαρμογής του Προγράμματος Οικονομικής Πολιτικής κατά τη διετία 2013-2014, με την έμφαση που θα δοθεί σε διαρθρωτικού χαρακτήρα παρεμβάσεις και ευρύτερες αναπτυξιακές πρωτοβουλίες, θα καλύψει τη μικρή δημοσιονομική διόρθωση που ενδέχεται να προκύψει την περίοδο 2015 – 2016 σύμφωνα με το σενάριο του ΜΠΔΣ.

Πίνακας 3.2 Προτεινόμενες παρεμβάσεις του ΜΠΔΣ 2013-2016

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ						
		2013	2014	2015	2016	2013-16
	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ	9.374	4.186	529	155	14.244
1.	Αναδιάρθρωση Δημόσιου Τομέα	385	284	50	0	719
2.	Τοπική Αυτοδιοίκηση	50	160	0	0	210
3.	Μισθολόγιο	1.174	204	75	44	1.497
4.	Συντάξεις	4.680	563	140	92	5.475
5.	Προνοιακά Επιδόματα	210	71	12	12	307
6.	Υγειονομική Περίθαλψη	455	620	38	0	1.113
7.	Υπουργείο Άμυνας	303	100	4	0	406
8.	Εκπαίδευση	86	37	10	0	133
9.	ΔΕΚΟ	249	123	97	26	495
10.	Αλλαγές στο φορολογικό σύστημα	1.782	2.024	103	-19	3.890
Περιγραφή παρεμβάσεων						
		2013	2014	2015	2016	2013-16
ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΔΑΠΑΝΩΝ						
1.	Αναδιάρθρωση Δημόσιου Τομέα	385	284	50	0	719
1.1	Εφαρμογή ηλεκτρονικού συστήματος προμηθειών στο Δημόσιο	0	50	50	0	100
1.2	Μείωση 25% των μη-μισθολογικών δαπανών	203	79	0	0	281
1.3	Μείωση επιχορηγήσεων σε φορείς εκτός Γεν. Κυβέρνησης	17	3	0	0	20
1.4	Μείωση επιχορήγησης για άγονες γραμμές	15	3	0	0	18
1.5	Περικοπή Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων	150	150	0	0	300
2.	Τοπική Αυτοδιοίκηση	50	160	0	0	210
2.1	Μείωση ΚΑΠ ΟΤΑ	10	50	0	0	60
2.2	Μείωση ΣΑΤΑ ΠΔΕ ΟΤΑ	40	110	0	0	150
3.	Μισθολόγιο	1.174	204	75	44	1.497
3.1	Εξορθολογισμός ειδικών μισθολογίων (εκτός ένστολων)	127	0	0	0	127
3.2	Εξορθολογισμός ειδικών μισθολογίων (ένστολων)	130	0	0	0	130
3.3	Νέο μισθολόγιο για ένσπλες δυνάμεις	0	88	0	0	88
3.4	Εξορθολογισμός μισθολογίων (εκτός ΔΕΚΟ και ειδικών μισθολογίων)	10	0	0	0	10
3.4	Κατάργηση δώρων στο Δημόσιο Τομέα	431	0	0	0	431
3.5	Μείωση μισθολογικής δαπάνης στους ΟΤΑ	55	4	4	4	67
3.6	Εφαρμογή ενιαίου μισθολογίου στο προσωπικό της Βουλής	11	0	0	0	11
3.7	Κατάργηση εξαιρέσεων ενιαίου μισθολογίου	16	0	0	0	16
3.8	Εξορθολογισμός μισθολογικής δαπάνης των διευθυντών νοσοκομείων	11	0	0	0	11
3.10	Πάγωμα προσλήψεων στο Υπ. Δημοσίας Τάξης	0	2	2	4	8
3.11	Αναστολή του Κινήτρου Επίτευξης Στόχου (ΚΕΣ) & Κινήτρου Επίτευξης Δημοσιονομικού Στόχου (ΚΕΔΣ) στο Δημόσιο	292	0	0	0	292
3.12	Αναδιάρθρωση της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης για τη μείωση της μισθολογικής δαπάνης αναπληρωτών καθηγητών	41	32	0	0	74
3.13	Μείωση εκτάκτου προσωπικού σε ΑΕΙ/ΤΕΙ	9	5	0	0	13
3.14	Μείωση προσλήψεων Υπουργείου Παιδείας, Πολιτισμού και Αθλητισμού	3	7	2	0	12
3.15	Μείωση Βουλευτικής αποζημίωσης και λοιπών παροχών	2	0	0	0	2
3.16	Μείωση του αριθμού των συμβασιούχων κατά 10% επιπλέον του βασικού σεναρίου	31	19	-11	0	39
3.17	Νέου τύπου εργασιακή εφεδρεία / προσυνταξιοδότηση	6	48	78	36	167

Πίνακας 3.2 Προτεινόμενες παρεμβάσεις του ΜΠΔΣ 2013-2016

4.	Συντάξεις	4.680	563	140	92	5.475
4.1	Αύξηση των ορίων συνταξιοδότησης κατά 2 έτη	631	328	61	0	1.020
4.2	Εξορθολογισμός των παροχών εφάπαξ του 2013 και 2014	247	0	0	0	247
4.4	Κλιμακωτή μείωση των συντάξεων στο υπερβαίνον τα €1000 ποσό του συνολικού εισοδήματος από συντάξεις	1.080	24	26	29	1.158
4.5	Μείωση συντάξεων ένστολων λόγω του νέου μισθολογίου	0	162	3	4	169
4.6	Μείωση συντάξεων εξαιτίας περικοπών των ειδικών μισθολογίων	100	2	2	3	106
4.7	Κατάργηση δώρων στις κύριες/επικουρικές συντάξεις εκτός ΟΓΑ	1.668	32	34	42	1.776
4.8	Κατάργηση δώρων στις κύριες συντάξεις ΟΓΑ	673	15	14	14	717
4.9	Πλαφόν στην κύρια σύνταξη ανύπανδρων θυγατέρων	42	0	0	0	42
4.10	Κατάργηση παράτυπων συντάξεων που έχουν ήδη εντοπιστεί	112	0	0	0	112
4.11	Κατάργηση ειδικών συντάξεων συνδικαλιστών	6	0	0	0	6
4.12	Μείωση συντάξεων αιρετών	31	0	0	0	31
4.13	Αύξηση εισφορών υγειονομικής περίθαλψης ασφαλισμένων ΟΓΑ	90	0	0	0	90
5.	Προνοιακά Επιδόματα	210	71	12	12	307
5.1	Εξορθολογισμός σύνταξης ανασφάλιστων ηλικιωμένων	12	12	12	12	50
5.2	Εξορθολογισμός οικογενειακών επιδομάτων	86	0	0	0	86
5.3	Εισαγωγή προγράμματος αρωγής μακροχρόνιως ανέργων	0	-35	0	0	-35
5.4	Νέα προγράμματα του Οργανισμού Εργατικής Εστίας	-25	0	0	0	-25
5.5	Πιλοτική εφαρμογή προγράμματος ελαχίστου εγγυημένου εισοδήματος	0	-20	0	0	-20
5.6	Εξορθολογισμός κανόνων αποζημίωσης μετακίνησης για άτομα με αναπηρία	82	0	0	0	82
5.8	Περικοπές στα ειδικά επιδόματα ανεργίας	30	0	0	0	30
5.9	Καταβολή ΕΚΑΣ μόνο σε αυτούς που υπερβαίνουν τα 65 έτη	0	114	0	0	114
5.10	Μείωση ειδικών προγραμμάτων γεωργίας	25	0	0	0	25
6.	Υγειονομική Περίθαλψη	455	620	38	0	1.113
6.1	Περικοπές στη φαρμακευτική δαπάνη των Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης	390	410	0	0	800
6.2	Μείωση λειτουργικών δαπανών νοσοκομείων	29	56	0	0	85
6.3	Αυξημένη συνεισφορά ασφαλισμένων	0	115	0	0	115
6.4	Εφαρμογή νέου υγειονομικού χάρτη	36	38	38	0	112
7.	Υπουργείο Άμυνας	303	100	4	0	406
7.1	Κλείσιμο ή εμπορική αξιοποίηση στρατοπέδων	10	14	4	0	27
7.2	Ακύρωση νέων συμβάσεων στρατιωτικών εξοπλιστικών προμηθειών	223	69	0	0	292
7.3	Επιπλέον περικοπή σε συμβάσεις στρατιωτικών προμηθειών	44	0	0	0	44
7.4	Μείωση των νεοεισερχόμενων στις στρατιωτικές ακαδημίες	4	4	0	0	8
7.5	Μείωση λειτουργικών εξόδων	22	13	0	0	35
8.	Εκπαίδευση	86	37	10	0	133
8.1	Μείωση λειτουργικών δαπανών ΑΕΙ - ΤΕΙ με συγχωνεύσεις	24	37	10	0	71
8.2	Μείωση δαπανών κεντρικών και περιφερειακών υπηρεσιών	23	0	0	0	23
8.3	Μείωση επιχορηγήσεων σε φορείς εντός και εκτός Γενικής Κυβέρνησης (Πολιτισμός και Αθλητισμός)	39	0	0	0	39
9.	ΔΕΚΟ	249	123	97	26	495
9.1	Αναδιάρθρωση των ΔΕΚΟ/μείωση λειτουργικών δαπανών	132	86	56	0	274
9.2	Μείωση επιχορηγήσεων σε φορείς εντός και εκτός Γενικής Κυβέρνησης	41	24	15	0	79
9.3	Ένταξη των ΔΕΚΟ στο ενιαίο μισθολόγιο	76	0	0	0	76
9.4	Αύξηση εσόδων	0	14	26	26	66

Πίνακας 3.2 Προτεινόμενες παρεμβάσεις του ΜΠΔΣ 2013-2016

ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΕΞΟΔΩΝ						
11.	Αλλαγές στο φορολογικό σύστημα	1.782	2.024	103	-19	3.890
11.1	Μείωση των επιστροφών φόρου στους αγρότες	152	0	0	0	152
11.2	Επίδραση στο φόρο εισοδήματος από την αύξηση των ορίων συνταξιοδότησης κατά 2 έτη	8	5	2	0	15
11.3	Μείωση της επιδότησης του ειδικού φόρου κατανάλωσης νίτζελ στους αγρότες	130	0	0	0	130
11.4	Μειώσεις στις εκπτώσεις φορολογικών δαπανών στα φυσικά πρόσωπα	0	237	0	0	237
11.5	Μειώσεις στα οικογενειακά επιδόματα	379	0	0	0	379
11.6	Αύξηση παραβόλων για αγωγές	0	50	0	0	50
11.7	Αύξηση ειδικού φόρου κατανάλωσης στον καπνό	0	187	0	0	187
11.8	Αλλαγή στη φορολόγηση πλοίων (φορολογία πλοίων βάσει χωρητικότητας)	80	60	0	0	140
11.9	Αύξηση στον φόρο τόκων καταθέσεων από 10% σε 15%	0	237	0	0	237
11.10	Εξίσωση στο πλαφόν των αποδοχών προς υπολογισμό ασφαλιστικών εισφορών	609	0	0	0	609
11.11	Εξομάλυνση του ειδικού φόρου κατανάλωσης για το υγραέριο και το πετρέλαιο	0	21	0	0	21
11.12	Φορολόγηση των υπαρχόντων τυχερών παιγνίων του ΟΠΑΠ - 30% επί του κύκλου εργασιών	218	23	0	0	241
11.13	Φορολόγηση των υπαρχόντων τυχερών παιγνίων του ΟΠΑΠ - 10% επί των κερδών των παικτών	171	9	-2	0	178
11.14	Φορολογική μεταρρύθμιση	0	1.127	103	0	1.230
11.15	Τέλος καπνίζοντων για χώρους διασκέδασης και εστίασης	36	0	0	-19	17
11.16	Φόρος πολυτελείας	0	68	0	0	68

1.5 Εκτιμήσεις προσλήψεων-αποχωρήσεων προσωπικού στην περίοδο 2013-2016

Στο Μεσοπρόθεσμο Σχέδιο για τη Στελέχωση του Δημόσιου Τομέα, το οποίο εκπονήθηκε από το Υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης σε συνεργασία με το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους, εντάσσονται οι εκτιμήσεις αποχωρήσεων προσωπικού για καθένα από τα έτη 2012-2016 και οι αντίστοιχες εκτιμήσεις προσλήψεων για τα έτη 2013-2016.

Ο προγραμματισμός προσλήψεων ανά υποτομέα της Γενικής Κυβέρνησης βασίστηκε στον κανόνα 1:5 σε σχέση με τις εκτιμώμενες αποχωρήσεις του προηγούμενου έτους, λαμβάνοντας υπόψη τόσο τις νέες παρεμβάσεις του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016, όσο και τις ανάγκες και ιδιαιτερότητες των μεμονωμένων φορέων, όπως έχουν διαμορφωθεί μέχρι σήμερα.

Πιο συγκεκριμένα οι παρεμβάσεις του ΜΠΔΣ 2013-2016 και οι εξειδικευμένες ανάγκες μεμονωμένων φορέων που ελήφθησαν υπόψη στον ανωτέρω προγραμματισμό είναι οι εξής:

- Στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, για τα έτη 2013 και 2014 δεν θα πραγματοποιηθούν προσλήψεις ένστολου προσωπικού, ενώ για τα έτη 2015 και 2016 ο αριθμός αυτός θα ανέλθει στα επίπεδα του 2012 (580 κατ' έτος).
- Στο Υπουργείο Εθνικής Άμυνας, για τα έτη 2013 και 2014, προβλέφθηκε μείωση των προσλήψεων κατά 30% σε σχέση με αυτές του έτους 2012, ήτοι 819 άτομα.
- Στους ΟΤΑ α΄ βαθμού (πλην των εποπτευόμενων Νομικών Προσώπων) δεν θα πραγματοποιηθούν προσλήψεις τακτικού προσωπικού για όλα τα έτη της περιόδου 2013-2016.
- Στο Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, Πολιτισμού και Αθλητισμού, για τα έτη 2013 και 2014, δεν θα πραγματοποιηθούν προσλήψεις διοικητικού προσωπικού, ενώ για το διδακτικό προσωπικό ο λόγος προσλήψεων-αποχωρήσεων θα διαμορφωθεί στο 1:10.
- Στο Υπουργείο Οικονομικών προβλέπεται η πρόσληψη 200 εφοριακών εντός του 2013.

- Στο Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων προβλέπεται η αποφοίτηση 162 Δικαστών από την Εθνική Σχολή Δικαστών.

Επισημαίνεται ότι οι προβλεπόμενες προσλήψεις ανά υποτομέα, μπορεί να είναι μικρότερες ή μεγαλύτερες από αυτές που θα πραγματοποιηθούν τελικά ανά υποτομέα χωρίς όμως να επηρεαστεί το συνολικό αποτέλεσμα. Η κατανομή των προσλήψεων θα αποφασιστεί ανάλογα με τις ανάγκες του κάθε φορέα.

Ως εκ τούτου, το Μεσοπρόθεσμο Σχέδιο για τη στελέχωση του δημόσιου τομέα παρουσιάζεται ως προσωρινό στο μέρος που αφορά τις εκτιμώμενες προσλήψεις ανά υποτομέα της Γενικής Κυβέρνησης αλλά και ως δεσμευτικό στο σύνολό του ως προς την αυστηρή τήρηση του κανόνα 1:5 και την πλήρη εφαρμογή των παρεμβάσεων του ΜΠΔΣ 2013-2016. Σε κάθε περίπτωση, ο εν λόγω προγραμματισμός στελέχωσης του δημόσιου τομέα θα επικαιροποιείται σε τακτά χρονικά διαστήματα από το Υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, ενσωματώνοντας την ιεράρχηση των αναγκών και των προτεραιοτήτων που θα προσδιορίσει η Κυβέρνηση βάσει των αποτελεσμάτων της Αξιολόγησης των Δομών και Υπηρεσιών που βρίσκεται σε εξέλιξη.

Πίνακας 3.3 Συγκεντρωτικός πίνακας μεσοπρόθεσμου προγραμματισμού προσλήψεων 2013-2016

ΥΠΟΤΟΜΕΙΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ	2012	2013		2014		2015		2016	
	Αποχω- ρήσεις	Προσλή- ψεις	Αποχω- ρήσεις	Προσλή- ψεις	Αποχω- ρήσεις	Προσλή- ψεις	Αποχω- ρήσεις	Προσλή- ψεις	Αποχω- ρήσεις
Υπουργεία & ΟΤΑ Β' Βαθμού	19.430	2.497	16.641	1.884	16.010	3.202	15.591	3.118	14.790
ΟΤΑ Α' Βαθμού & Εποπτευόμενα Νομικά Πρόσωπα	3.558	0	3.048	81	3.108	79	3.108	79	2.072
Οργανισμοί Κοινωνικής Ασφάλισης	1.200	197	1.028	189	1.013	203	987	197	933
Νοσοκομεία	3.526	552	3.020	546	2.951	591	2.861	572	2.754
Νομικά Πρόσωπα	852	148	730	139	710	142	691	138	654
ΔΕΚΟ (16 επανατα- ξινομημένες)	1.056	177	905	168	862	171	819	164	853
ΣΥΝΟΛΟ	29.622	3.571	25.372	3.007	24.654	4.388	24.057	4.268	22.056

2. ΜΕΣΟΠΡΟΘΕΣΜΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ 2013-2016

Το Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής εκφράζει τη φιλοσοφία της μετάβασης σε πολυετείς προϋπολογισμούς και του πολυετούς προγραμματισμού των δημόσιων οικονομικών ολόκληρης της Γενικής Κυβέρνησης.

Πιο συγκεκριμένα, αποτυπώνει τα όρια και τις δεσμεύσεις που αναλαμβάνονται για την περίοδο 2013-2016, ως προς τα έσοδα και τις δαπάνες όλων των υποτομέων της Γενικής Κυβέρνησης, συμπεριλαμβανομένου και του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων, του προγράμματος αποκρατικοποιήσεων καθώς και του ύψους του χρέους της Γενικής Κυβέρνησης.

Το Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής παρουσιάζεται στον πίνακα 3.4.

Πίνακας 3.4 Μεσοπρόθεσμο πλαίσιο δημοσιονομικής στρατηγικής 2013 - 2016 (ποσά σε εκατ. ευρώ)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
	Πραγμ/σεις	Πραγμ/σεις	Εκτίμηση	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη
I. Έσοδα	53.959	53.862	52.044	50.416	49.743	48.569	48.319
1. Καθαρά έσοδα τακτικού προϋπολογισμού	50.858	50.093	47.357	45.280	45.151	45.509	46.568
α. Τακτικά έσοδα	54.383	52.298	49.477	46.709	46.429	47.630	48.728
1. Άμεσοι φόροι	20.225	20.317	20.840	19.877	19.448	19.800	19.939
2. Έμμεσοι φόροι	31.042	28.635	26.210	24.430	24.501	25.141	25.874
3. Απολήψεις από Ε.Ε.	321	274	247	236	163	217	217
4. Μη φορολογικά έσοδα	2.795	3.072	2.180	2.166	2.317	2.472	2.698
β. Μη τακτικά έσοδα	1.798	1.921	1.537	1.386	1.357	757	791
γ. Επιστροφές φόρων	5.323	5.283	3.689	2.901	2.865	2.899	2.972
δ. Ειδικά έσοδα από εκχώρηση αδειών και δικαιωμάτων	0	1.157	32	86	230	21	21
2. Έσοδα ΠΔΕ	3.101	3.769	4.687	5.136	4.592	3.060	1.751
α. Εισροές από την ΕΕ	2.801	3.529	4.487	4.936	4.392	2.860	1.551
β. Ίδια έσοδα	300	240	200	200	200	200	200
II. Δαπάνες	75.241	76.744	68.705	62.652	59.758	60.152	61.521
1. Δαπάνες τακτικού προϋπολογισμού	66.787	70.136	61.855	55.802	53.058	53.452	54.821
α. Πρωτογενείς δαπάνες (1+2+3+4+5+6)	52.181	51.548	47.586	44.650	41.453	40.565	40.716
1. Μισθοί και συντάξεις	22.542	21.797	20.629	18.499	17.965	17.881	17.767
2. Κοινωνική ασφάλιση & Περιθαλψη (συμπ. Πληρωμή για ασφαλιστικό ταμείο ΔΕΗ)	15.765	17.712	16.202	14.969	12.721	11.790	11.791
3. Λειτουργικές και άλλες δαπάνες	8.098	7.050	7.146	6.305	6.056	6.164	6.175
4. Αποδόσεις προς τρίτους	5.775	4.989	3.306	3.777	3.511	3.531	3.783
5. Μη κατανεμημένες δαπάνες	0	0	0	0	0	0	0
6. Αποθεματικό	0	0	303	1.100	1.200	1.200	1.200
β. 1. Εγγυήσεις σε Γενική Κυβέρνηση	0	1.254	691	558	494	397	440
2. Εγγυήσεις εκτός Γενικής Κυβέρνησης	0	192	178	469	268	225	158
γ. Τόκοι	13.223	16.348	11.735	8.900	9.800	11.100	12.450
δ. Έξοδα εκταμίευσης δανείου στο ΕFSF	0	0	565	75	60	15	10
ε. Πληρωμές στα νοσοκομεία για παλιές οφειλές	367	435	400	400	400	400	400
στ. Πληρωμές για εξοπλιστικές δαπάνες	1.017	359	700	750	583	750	647
2. ΠΔΕ	8.454	6.608	6.850	6.850	6.700	6.700	6.700
III. Έλλειμμα Κρατικού Προϋπολογισμού	-21.282	-22.882	-16.661	-12.236	-10.015	-11.583	-13.202
% ΑΕΠ	-9,6%	-11,0%	-8,6%	-6,7%	-5,5%	-6,2%	-6,7%
III.α. Πρωτογενές αποτέλεσμα	-8.059	-6.534	-4.926	-3.336	-215	-483	-752
Εθνικολογιστικές προσαρμογές κεντρικής κυβέρνησης	-915	2.427	2.620	-2.355	-1.932	-798	1.803
Ισοζύγιο Νομικών Προσώπων πλην ΔΕΚΟ	857	695	1.300	738	786	1.081	1.206
Ισοζύγιο επαναταξινομημένων ΔΕΚΟ	174	975	871	496	684	422	516
Έλλειμμα Κεντρικής Κυβέρνησης κατά ESA95	-21.165	-18.785	-11.870	-13.357	-10.477	-10.879	-9.677
Ισοζύγιο ΟΤΑ	-331	422	146	439	641	814	868
Εθνικολογιστικές προσαρμογές ΟΤΑ	-238	99	411	150	150	100	100
Ισοζύγιο ΟΤΑ κατά ESA95	-569	521	557	589	791	914	968
Ισοζύγιο ΟΚΑ	300	-1.189	-953	3.178	2.606	1.565	2.185
Εθνικολογιστικές προσαρμογές ΟΚΑ	-2.298	-184	-1.270	-457	190	200	200
Ισοζύγιο ΟΚΑ κατά ESA95	-1.998	-1.373	-2.223	2.721	2.796	1.765	2.385
Έλλειμμα Γενικής κυβέρνησης κατά ESA95	-23.732	-19.637	-13.537	-10.047	-6.890	-8.200	-6.324
% ΑΕΠ	-10,7%	-9,4%	-7,0%	-5,5%	-3,8%	-4,4%	-3,2%
ΑΕΠ	222.151	208.532	194.003	183.049	182.682	187.810	196.522

Σημ. Δεν περιλαμβάνονται τα έσοδα ANFA, δηλαδή τα ποσά που οι εθνικές κεντρικές τράπεζες θα δώσουν στη χώρα μας για τους τίτλους του ΕΔ που διακρατούν και δεν συμμετείχαν στο PSI, επειδή σύμφωνα με το Τεχνικό Μνημόνιο Συνεργασίας, δεν προσυπολογίζονται για την επίτευξη των στόχων του ΜΠΔΣ. Υπολογίζονται βέβαια στα έσοδα του Προϋπολογισμού όπως επίσης και για τον προσδιορισμό του δημοσιονομικού ελλείμματος σύμφωνα με τον Κανονισμό της Διαδικασίας Υπερβολικού Ελλείμματος.

Τα όρια και οι δεσμεύσεις αυτές αναλαμβάνονται σε σχέση με τους δημοσιονομικούς στόχους που έχουν τεθεί για όλη τη διάρκεια της περιόδου στο πλαίσιο της εθνικής προσπάθειας που έχει αναληφθεί για την έξοδο της χώρας από την κρίση.

Οι δημοσιονομικοί στόχοι μετά την πραγματοποίηση των παρεμβάσεων επιτυγχάνονται σε όλο το διάστημα της περιόδου 2013-2016. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το έλλειμμα της Γενικής Κυβέρνησης το 2013 και κατά συνέπεια το πρωτογενές αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης του ΜΠΔΣ διαφέρει από τα αντίστοιχα του Προϋπολογισμού επειδή δεν περιλαμβάνουν τα έσοδα ANFA, δηλαδή τα ποσά που οι εθνικές κεντρικές τράπεζες θα δώσουν στη χώρα μας για τους τίτλους του ΕΔ που διακρατούν και

δεν συμμετείχαν στο PSI. Σύμφωνα με το Τεχνικό Μνημόνιο Συνεργασίας, τα ποσά αυτά δεν προσυπολογίζονται για την επίτευξη των στόχων του ΜΠΔΣ.

Πίνακας 3.5 Κάλυψη στόχων ανά έτος για την περίοδο 2012-2016 (σε εκατ. Ευρώ)							
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
	Πραγμ/σεις	Πραγμ/σεις	Εκτίμηση	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη
Πρωτογενές αποτέλεσμα Γενικής Κυβέρνησης κατά ESA95	-10.877	-4.736	-3.051	142	4.035	3.757	6.079
(σενάριο βάσης)							
% ΑΕΠ	-4,9%	-2,3%	-1,6%	0,1%	2,2%	2,0%	3,1%
Πρωτογενές αποτέλεσμα Γενικής κυβέρνησης κατά ESA95 (Στόχοι)			-2.910	0	2.740	5.634	8.843
% ΑΕΠ			-1,5%	0,0%	1,5%	3,0%	4,5%
Μέτρα που απαιτούνται πέραν των παρεμβάσεων της περιόδου 2013-2014 για την κάλυψη του δημοσιονομικού κενού στα έτη 2015-2016						1.877	2.765
% ΑΕΠ						1,0%	1,4%
ΑΕΠ	222.151	208.532	194.003	183.049	182.682	187.810	196.522

Αντίστοιχα, το έλλειμμα της Γενικής Κυβέρνησης μετά τις προσαρμογές κατά ESA95 το 2016 μειώνεται από -11,5% στο βασικό σενάριο σε -3,2% του ΑΕΠ στο ΜΠΔΣ (πίνακας 3.4).

Σημαντική επίσης είναι η μείωση των τόκων Κεντρικής Κυβέρνησης, όπως φαίνεται στον πίνακα 3.6

Πίνακας 3.6 Τόκοι κεντρικής κυβέρνησης (σε εκατ. ευρώ)							
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
	Πραγμ/σεις	Πραγμ/σεις	Εκτίμηση	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη
Τόκοι σε ταμειακή βάση	13.223	16.348	11.735	8.900	9.800	11.100	12.450
Τόκοι σε δεδουλευμένη βάση (ESA95)	13.502	15.940	10.400	10.100	11.000	12.100	12.700
Τόκοι σε δεδουλευμένη βάση ως % του ΑΕΠ	6,1%	7,6%	5,4%	5,5%	6,0%	6,4%	6,5%
Διαφορά ταμειακών-δεδουλευμένων τόκων (προσαρμογή κατά ESA)	-279	408	1.335	-1.200	-1.200	-1.000	-250

Το χρέος της Γενικής Κυβέρνησης μετά από ανοδική πορεία μέχρι το έτος 2014 έως το 191,6% του ΑΕΠ, αρχίζει σταδιακά να αποκλιμακώνεται στα δύο τελευταία χρόνια της περιόδου και να διαμορφώνεται στο 184,9% του ΑΕΠ το 2016.

Πίνακας 3.7 Εξέλιξη χρέους Γενικής Κυβέρνησης (σε εκατ. ευρώ)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
	Πραγμ/σεις	Πραγμ/σεις	Εκτίμηση	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη	Πρόβλεψη
Χρέος Γενικής Κυβέρνησης	329.513	355.658	340.600	346.200	350.100	357.700	363.400
ΑΕΠ	222.151	208.532	194.003	183.049	182.682	187.810	196.522
Χρέος γενικής κυβέρνησης ως % ΑΕΠ	148,3%	170,6%	175,6%	189,1%	191,6%	190,5%	184,9%

Η ανωτέρω διαμόρφωση του χρέους, στο σενάριο με παρεμβάσεις, δείχνει το αποτέλεσμα της δημοσιονομικής εξυγίανσης, που προέρχεται από τη μείωση των ελλειμμάτων και τη δημιουργία πρωτογενών πλεονασμάτων.

Στη μείωση του χρέους ιδιαίτερα σημαντική είναι η συμβολή του προγράμματος αποκρατικοποιήσεων και αξιοποίησης της περιουσίας του Δημοσίου, αφού εξασφαλίζει τη γρήγορη και αξιόπιστη μείωση του χρέους, ενώ απελευθερώνει σημαντικά ποσά από τις πληρωμές για τόκους, που θα μπορούν να κατευθυνθούν σε παραγωγικές επενδύσεις για την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

3. ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΕΣΟΔΑ ΚΑΙ ΔΑΠΑΝΕΣ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

Η ενοποιημένη κατάσταση της Γενικής Κυβέρνησης παρουσιάζει τη συγκεντρωτική καθαρή εικόνα όλων των υποτομέων της Γενικής Κυβέρνησης (κράτος, ΝΠΔΔ, ΟΚΑ, ΟΤΑ, νοσοκομεία, επαναταξινομημένες ΔΕΚΟ), κατά γενικές κατηγορίες εσόδων και εξόδων. Η εικόνα των μεγάλων κατηγοριών εσόδων και δαπανών της Γενικής Κυβέρνησης πριν και μετά τις δημοσιονομικές παρεμβάσεις σε ενοποιημένη βάση, παρουσιάζεται στον πίνακα 3.8.

Πίνακας 3.8 Ενοποιημένο έλλειμμα Γενικής Κυβέρνησης (ΜΠΔΣ)					
Ως ποσοστό του ΑΕΠ					
	2012	2013	2014	2015	2016
	ΜΠΔΣ	ΜΠΔΣ	ΜΠΔΣ	ΜΠΔΣ	ΜΠΔΣ
Εσοδα	42,5	42,3	42,9	41,6	41,5
1. Έμμεσοι φόροι	12,3	12,5	12,5	12,5	12,3
2. Άμεσοι φόροι	9,6	9,2	9,4	9,3	9,0
3. Κοινωνικές Εισφορές	11,5	12,2	12,6	12,3	12,3
4. Απολήψεις από τρίτους	2,3	2,5	2,3	1,5	1,8
5. Πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών	0,8	0,7	0,8	0,9	0,9
6. Απόδοση από στοιχεία ενεργητικού	0,2	0,2	0,1	0,2	0,1
7. Λοιπά έσοδα	5,8	5,0	5,2	4,8	4,9
Δαπάνες	49,4	47,8	46,7	46,0	44,7
1. Αμοιβές προσωπικού	9,2	8,8	8,3	7,8	7,3
2. Λειτουργικά έξοδα	3,2	3,3	3,0	3,1	3,0
3. Κοινωνικές μεταβιβάσεις	24,3	22,2	21,5	21,3	20,8
4. Τόκοι	5,4	5,6	6,0	6,4	6,3
5. Λοιπά έξοδα	2,9	2,6	2,5	2,2	2,2
6. Δαπάνες για επενδύσεις	3,2	3,6	3,5	3,4	3,4
7. Λοιπές κεφαλαιακές μεταβιβάσεις	1,1	1,3	1,3	1,1	1,1
8. Αποθεματικό	0,2	0,6	0,7	0,6	0,6
Μη προσδιορισμένα μέτρα				1,0	1,4
Έλλειμμα Γενικής Κυβέρνησης σε Δεδολευμένη Βάση	-7,0	-5,5	-3,8	-3,4	-1,8
Σε εκατ. ευρώ					
	2012	2013	2014	2015	2016
	ΜΠΔΣ	ΜΠΔΣ	ΜΠΔΣ	ΜΠΔΣ	ΜΠΔΣ
Εσοδα	82.361	77.481	78.372	78.142	81.536
1. Έμμεσοι φόροι	23.926	22.820	22.922	23.555	24.266
2. Άμεσοι φόροι	18.657	16.844	17.129	17.558	17.667
3. Κοινωνικές Εισφορές	22.326	22.322	22.998	23.148	24.249
4. Απολήψεις από τρίτους	4.478	4.656	4.111	2.886	3.603
5. Πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών	1.465	1.327	1.549	1.727	1.804
6. Απόδοση από στοιχεία ενεργητικού	344	297	250	311	248
7. Λοιπά έσοδα	11.165	9.215	9.414	8.957	9.700
Δαπάνες	95.897	87.528	85.262	86.340	87.859
1. Αμοιβές προσωπικού	17.892	16.028	15.118	14.692	14.337
2. Λειτουργικά έξοδα	6.135	6.022	5.563	5.760	5.820
3. Κοινωνικές μεταβιβάσεις	47.076	40.606	39.244	39.996	40.914
4. Τόκοι	10.486	10.189	10.925	11.957	12.405
5. Λοιπά έξοδα	5.689	4.726	4.575	4.181	4.368
6. Δαπάνες για επενδύσεις	6.236	6.564	6.344	6.435	6.680
7. Λοιπές κεφαλαιακές μεταβιβάσεις	2.080	2.293	2.293	2.121	2.134
8. Αποθεματικό	303	1.100	1.200	1.200	1.200
Μη προσδιορισμένα μέτρα				1877	2764
Έλλειμμα Γενικής Κυβέρνησης σε Δεδολευμένη Βάση	-13.536	-10.047	-6.890	-6.322	-3.559
ΑΕΠ (σε εκατ. Ευρώ)	194.003	183.049	182.682	187.810	196.522

Σημείωση: Η ανωτέρω ταξινόμηση των κατηγοριών δαπανών και εσόδων, για λόγους αναλυτικούς και λειτουργικούς, δεν ακολουθεί τις μεθοδολογίες GFS και ESA95.

Η ενοποίηση όλων των υποτομέων σε ένα ενιαίο σύνολο συνεπάγεται την ενοποίηση α) των συναλλαγών μεταξύ των υποτομέων και β) των ενδοτομεακών συναλλαγών εντός των υποτομέων.

Με την έννοια αυτή γίνεται εκκαθάριση όλων των συναλλαγών που, στο πλαίσιο της Γενικής Κυβέρνησης, αποτελούν έξοδο για έναν υποτομέα και ισόποσο έσοδο για κάποιον άλλο. Για παράδειγμα, η επιχορήγηση ενός ΝΠΔΔ από τον τακτικό προϋπολογισμό αποτελεί δαπάνη του κράτους και ισόποσο έσοδο του ΝΠΔΔ, συνεπώς, το συγκεκριμένο ζεύγος των συναλλαγών πρέπει να απαλειφθεί αφού διογκώνει πλασματικά τις δαπάνες και τα έσοδα των υποτομέων σε ενοποιημένο επίπεδο.

Συμπερασματικά, η ενοποιημένη κατάσταση της Γενικής Κυβέρνησης παρουσιάζει τα καθαρά έσοδα και τις καθαρές δαπάνες, και συνεπώς την πραγματική οικονομική δραστηριότητα του συνόλου της Γενικής Κυβέρνησης.

Οι δαπάνες της Γενικής Κυβέρνησης, από 49,3% του ΑΕΠ το 2012 μειώνονται σε 44,1% του ΑΕΠ το 2016, παρουσιάζοντας μείωση κατά 5,2% ποσοστιαίες μονάδες στο διάστημα 2012-2016.

Αντίθετα, η αναμενόμενη ανάκαμψη της οικονομίας τα έτη 2015 και 2016, δεν αντανakλάται στο βαθμό που θα περίμενε κανείς στις προβλέψεις των εσόδων του Κρατικού Προϋπολογισμού στα έτη αυτά για τρεις βασικούς λόγους:

- την άρση της ειδικής εισφοράς κοινωνικής αλληλεγγύης στα φυσικά πρόσωπα από το 2015 και έπειτα, που θα επιφέρει ετήσια απώλεια εσόδων ύψους περίπου 1,2 δισ. ευρώ,
- τη λήξη του προγράμματος ενίσχυσης της ρευστότητας των τραπεζών το 2014 που το τελευταίο έτος εφαρμογής του αναμένεται να αποφέρει προμήθειες ύψους 640 εκατ. περίπου και
- το γεγονός πως οι προβλέψεις των εσόδων ακολουθούν μια συντηρητική εκτίμηση σε ότι αφορά την πιθανή αντίδραση των εσόδων σε μια βελτίωση του οικονομικού περιβάλλοντος η οποία μπορεί να οδηγήσει σε βελτίωση της συμπεριφοράς των φορολογούμενων λόγω της καλύτερης φοροδοτικής τους ικανότητας και σε υψηλότερα του αναμενόμενου έσοδα.

4. ΔΑΠΑΝΕΣ ΚΑΙ ΕΣΟΔΑ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΑΝΑ ΤΟΜΕΑ

4.1 Επαναταξινομημένες ΔΕΚΟ

Περιλαμβάνονται οι προϋπολογισμοί των δημόσιων επιχειρήσεων και οργανισμών που είναι ενταγμένοι στο μητρώο φορέων Γενικής Κυβέρνησης της ΕΛΣΤΑΤ το 2012.

Οι φορείς αυτοί είναι οι εξής: Πράσινο Ταμείο (πρώην ΕΤΕΡΠΣ), Οργανισμός Ελληνικών Γεωργικών Ασφαλίσεων (ΕΛΓΑ), Οργανισμός Πληρωμών και Ελέγχου Κοινοτικών Ενισχύσεων Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΟΠΕΚΕΠΕ), Κοινωνία της Πληροφορίας ΑΕ, ΑΤΤΙΚΟ ΜΕΤΡΟ ΑΕ, Όμιλος Εταιρειών "Οργανισμός Σιδηροδρόμων Ελλάδος ΑΕ" (ΟΣΕ ΑΕ - ΕΡΓΟΣΕ ΑΕ - ΓΑΙΑΟΣΕ ΑΕ), ΤΡΑΙΝΟΣΕ ΑΕ, Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού (ΕΟΤ), Ελληνική Ραδιοφωνία Τηλεόραση ΑΕ (ΕΡΤ ΑΕ), Κέντρο Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων (ΚΕΕΛΠΝΟ), Ελληνικά Αμυντικά Συστήματα ΑΕ (ΕΑΣ ΑΕ), Ηλεκτρομηχανική Κύμης ΑΕ, Μονάδα Οργάνωσης της Διαχείρισης Αναπτυξιακών Προγραμμάτων ΑΕ (ΜΟΔ ΑΕ) και Οδικές Συγκοινωνίες ΑΕ (ΟΣΥ ΑΕ).

Πίνακας 3.9 Επαναταξινομημένες ΔΕΚΟ

	2012		2013		2014		2015		2016	
	ΒΣ	ΣΜΜ	ΒΣ	ΣΜΜ	ΒΣ	ΣΜΜ	ΒΣ	ΣΜΜ	ΒΣ	ΣΜΜ
Έσοδα	3.641	3.641	3.124	3.124	3.613	3.627	3.452	3.463	3.390	3.416
Πωλήσεις	771	771	847	847	871	885	902	928	935	961
Επιχορηγήσεις	1.978	1.978	1.784	1.784	2.283	2.283	2.341	2.327	2.228	2.228
Τακτικού Προϋπολογισμού	461	461	410	410	383	383	356	342	346	346
Εγκεκριμένοι Πόροι ΠΔΕ	831	831	865	865	1.459	1.459	1.644	1.644	1.497	1.497
Λοιπές	685	685	509	509	441	441	340	340	384	384
Λοιπά Έσοδα	891	891	492	492	459	459	209	209	227	227
Έξοδα	2.770	2.770	2.837	2.627	3.107	2.942	3.193	3.041	2.989	2.901
Αμοιβές και Έξοδα Προσωπικού	635	635	596	494	568	470	540	447	512	424
Αμοιβές και Έξοδα Τρίτων	214	214	220	196	214	199	168	160	131	131
Παροχές Τρίτων	334	334	320	292	319	301	309	281	309	309
Φόροι	67	67	70	70	70	70	59	59	51	51
Διάφορα Έξοδα	286	286	316	291	269	255	280	271	228	228
Τόκοι έξοδα	481	481	454	454	370	370	341	341	280	280
Δαπάνες για Επενδύσεις	648	648	762	745	1.195	1.185	1.394	1.391	1.376	1.376
Αγορές χρήσης	105	105	99	84	103	93	101	91	102	102
ΙΣΟΖΥΓΙΟ (ΕΣΟΔΑ - ΕΞΟΔΑ)	871	871	286	496	506	684	259	422	401	516
Πρόσθετα πληροφοριακά στοιχεία										
Πληρωμές από το κράτος τοκοχρεολυσίων του φορέα λόγω εγγυήσεων	641	641	505	505	436	436	335	335	379	379
Πληρωμές τόκων	133	133	43	43	89	89	43	43	129	129
Πληρωμές χρεολυσίων	508	508	462	462	347	347	293	293	250	250
Ταμειακές Διευκολύνσεις	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Αναλήψεις από το κράτος λοιπών υποχρεώσεων (πλην δανειακών) - Αυξήσεις Μετοχικού Κεφ. κλπ	53	53	0	0	0	0	0	0	0	0

Σημείωση: ΒΣ = Βασικό Σενάριο (προ μέτρων) ΣΜΜ = Σενάριο μετά μέτρων

Οικονομική επίδοση

Όπως φαίνεται από τα απολογιστικά στοιχεία εκτέλεσης του προϋπολογισμού, το 2011 έχει επιτευχθεί σημαντική βελτίωση στην οικονομική επίδοση του τομέα σαν σύνολο σε σχέση με το 2010.

Το μισθολογικό κόστος έχει βελτιωθεί κατά 260 εκατ. ευρώ (25%) περίπου γεγονός που οφείλεται τόσο στην μείωση του αριθμού προσωπικού όσο και στην μείωση των αποδοχών. Οι λειτουργικές δαπάνες (προ τόκων, φόρων και επενδύσεων) έχουν μειωθεί κατά 235,5 εκατ. ευρώ (25%) εξαιτίας της καλύτερης διαχείρισης και αξιοποίησης των πόρων. Επιπλέον, σημαντική βελτίωση εμφανίζεται και στο σκέλος των ιδίων εσόδων κυρίως λόγω των αυξημένων εσόδων του Πράσινου Ταμείου κατά 762 εκατ. ευρώ σε σχέση με το 2010.

Η βελτίωση της οικονομικής επίδοσης, σύμφωνα με τις τελευταίες εκτιμήσεις (βασικό σενάριο) φαίνεται να συνεχίζεται και το 2012. Η μισθολογική δαπάνη εκτιμάται ότι θα βελτιωθεί περαιτέρω κατά 132,4 εκατ. ευρώ (17%) σε σχέση με το 2011 γεγονός που οφείλεται τόσο στην επιπλέον μείωση του αριθμού εργαζομένων όσο και στην περαιτέρω περιστολή των αποδοχών. Τα λειτουργικά έξοδα εκτιμάται ότι θα βελτιωθούν κατά 17 εκατ. ευρώ στο βασικό σενάριο, αν και τα απολογιστικά στοιχεία εξαμήνου του 2012 δείχνουν ότι μεγαλύτερη βελτίωση σε σχέση με το 2011 είναι εφικτή. Στο σκέλος των ιδίων εσόδων, εκτιμάται μείωση κατά 292 εκατ. ευρώ σε σχέση με το 2011 γεγονός που οφείλεται στην ισχυρή ύφεση και στα μειωμένα έσοδα του Πράσινου Ταμείου (κατά 144 εκατ. ευρώ σε σχέση με το 2011).

Δημοσιονομικές Παρεμβάσεις

Οι δημοσιονομικές παρεμβάσεις για την περίοδο 2013–2016 αποσκοπούν στον περαιτέρω εξορθολογισμό της οικονομικής κατάστασης των οργανισμών και περιλαμβάνουν κυρίως μείωση του λειτουργικού κόστους, της μισθολογικής δαπάνης, αξιοποίηση των περιουσιακών τους στοιχείων και αύξηση των ιδίων εσόδων τους.

Αναφορικά με το μισθολογικό κόστος, η βασική παρέμβαση αφορά την επέκταση του ενιαίου μισθολογίου και στα λοιπά νομικά πρόσωπα από 01/01/2013. Η εφαρμογή του στις 16 επαναταξινομημένες μονάδες αναμένεται να επιφέρει μικτή εξοικονόμηση 380 εκατ. ευρώ και καθαρή 267 εκατ. ευρώ για την περίοδο 2013 -2016. Αν λάβουμε υπόψη το σύνολο των νομικών προσώπων που ελέγχονται από τη Διεύθυνση ΔΕΚΟ το μέτρο εκτιμάται ότι θα επιφέρει μικτή εξοικονόμηση 612 εκατ. ευρώ και 430 εκατ. ευρώ καθαρή στην ίδια περίοδο. Επιπρόσθετα η προσπάθεια για μείωση του αριθμού του προσωπικού θα συνεχιστεί.

Εξοικονομήσεις προβλέπονται και στο σκέλος των λειτουργικών δαπανών. Συγκεκριμένα προβλέπονται περικοπές λειτουργικών εξόδων ύψους 220 εκατ. ευρώ στις 16 επαναταξινομημένες μονάδες για την περίοδο 2013 -2016. Επίσης, για τις λοιπές μονάδες Γενικής Κυβέρνησης (πέραν των 16 επαναταξινομημένων) προβλέπονται εξοικονομήσεις λειτουργικών δαπανών κατά 54,3 εκατ. ευρώ.

Μειώσεις στις επιχορηγήσεις από τον Κρατικό Προϋπολογισμό ύψους 78 εκατ. ευρώ στην περίοδο 2013-2016 θα καταστήσουν επιτακτικότερη την ανάγκη εξορθολογισμού των λειτουργικών δαπανών.

Οι παρεμβάσεις περιλαμβάνουν και δράσεις για την αύξηση των ιδίων εσόδων των οργανισμών κατά 66 εκατ. ευρώ για την περίοδο 2013 – 2016 που θα προέλθουν από την καλύτερη αξιοποίηση των περιουσιακών τους στοιχείων.

Πλάνο Δράσης (αναφέρεται σε όλους τους οργανισμούς)

Σύμφωνα με το άρθρο 7 του Νόμου 3429/05 όλα τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού και δημόσιου δικαίου του κεφαλαίου Α υποβάλουν τους προϋπολογισμούς τους στην Διεύθυνση ΔΕΚΟ η οποία τους επιβλέπει και αναθεωρεί, αν υπάρχει ανάγκη, για να διασφαλιστεί η υλοποίηση της Κυβερνητικής πολιτικής. Οι εν λόγω οργανισμοί πρέπει να διασφαλίζουν, σε μηνιαία βάση, ότι οι προϋπολογισμοί

τους υλοποιούνται και ότι οι Διοικήσεις τους προβαίνουν σε όλες τις απαραίτητες διορθωτικές δράσεις στην περίπτωση αποκλίσεων.

Οι προϋπολογισμοί των νομικών προσώπων θα αποτυπώνονται σε μηνιαία βάση και η Διεύθυνση ΔΕΚΟ, αφού τους εγκρίνει, θα τους επικοινωνεί στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους (για τους φορείς εντός Γενικής Κυβέρνησης). Η εκτέλεση του προϋπολογισμού τους θα παρακολουθείται σε μηνιαία βάση από την Διεύθυνση ΔΕΚΟ και από το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους. Σε περιπτώσεις σημαντικών αποκλίσεων θα αναλαμβάνονται δράσεις για την πιστή εφαρμογή του προϋπολογισμού. Οι επιχορηγήσεις από τον Κρατικό Προϋπολογισμό θα παρακρατούνται κατά το ποσό της απόκλισης και θα αποδεσμεύονται τον επόμενο μήνα εφόσον οι στόχοι έχουν επιτευχθεί.

Στην περίπτωση που, σε ετήσια βάση, τα απολογιστικά στοιχεία δείχνουν ότι οι στόχοι του προϋπολογισμού έχουν επιτευχθεί, το ποσό της κρατικής επιχορήγησης που έχει παρακρατηθεί λόγω των μηνιαίων αποκλίσεων θα αποδεσμεύεται. Η ίδια διαδικασία θα εφαρμόζεται και για το ύψος των δανείων στα οποία το Κράτος συμμετάσχει ως εγγυητής.

4.2 Τοπική αυτοδιοίκηση

Τομή για την Τοπική Αυτοδιοίκηση αποτελούν δύο θεσμικές αλλαγές για την οριστική αντιμετώπιση των ταμειακών προβλημάτων που αντιμετωπίζει μεγάλος αριθμός Δήμων αλλά και την καλύτερη παρακολούθηση της εκτέλεσης του προϋπολογισμού των φορέων Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Ρύθμιση δανείων

Με το αρθ.2, παρ.2, του ν.4038/2012, παρέχεται η δυνατότητα στους δήμους και τις περιφέρειες που δεν μπορούν να ισοσκελίσουν τους προϋπολογισμούς τους, να εγγράψουν στο σκέλος των εσόδων και σε αναπτυγμένη μορφή του Κ.Α. που αφορά στα δάνεια, το ποσό που αντιστοιχεί αποκλειστικά και μόνο στα χρέη που έχουν προκύψει μέχρι 31/12/2011, το οποίο θα καλυφθεί με συνομολόγηση δανείου με το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων ή με άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, με τη σύνταξη Σχεδίου Οικονομικής Υποστήριξης, το οποίο εγκρίνεται από ειδική Ελεγκτική Επιτροπή του άρθρου 262 του ν.3852/2010 που συγκροτείται στο ΥΠΕΣ.

Εφόσον κριθεί ότι ένας Δήμος ή Περιφέρεια δεν μπορεί να ανταποκριθεί στους όρους και προϋποθέσεις οικονομικής εξυγίανσης που θέτει το ως άνω Σχέδιο Οικονομικής Υποστήριξης, τότε προσφεύγει στο πρόγραμμα οικονομικής εξυγίανσης του άρθρου 262 του ν.3852/2010 και τις ρυθμίσεις της υπ' αριθμ. 43288/4-10-2011 απόφασης του Υπουργού Εσωτερικών. Η προσφυγή στο πρόγραμμα εξυγίανσης μπορεί να γίνει είτε μετά από σχετική αίτηση του φορέα, είτε υποχρεωτικά, με Απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών.

Μηχανισμός παρακολούθησης (προς ρύθμιση)

Το ΥΠΕΣ, ενισχύοντας τα θεσμικά εργαλεία που ήδη διαθέτει, θα δημιουργήσει, εντός της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικών Υπηρεσιών, το Παρατηρητήριο Οικονομικής αυτοτέλειας των ΟΤΑ. Μέσω αυτού θα παρακολουθείται σε μηνιαία βάση η εκτέλεση του προϋπολογισμού όλων των ΟΤΑ. Σε περίπτωση που διαπιστώνονται αποκλίσεις ενημερώνεται ο φορέας ότι υποχρεούται σε άμεση αναμόρφωση του προϋπολογισμού του και υποβολή αυτού προς έγκριση στην Αποκεντρωμένη Διοίκηση. Μετά πάροδο τριμήνου και εφόσον ο φορέας εξακολουθεί να παρουσιάζει αποκλίσεις, τότε με Απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών θα υπάγεται υποχρεωτικά στο (αναθεωρημένο) πρόγραμμα οικονομικής εξυγίανσης, με μερική απώλεια της διαχειριστικής του αυτονομίας, που συνεπάγεται: α) περιορισμό των δαπανών μόνο σε υποχρεώσεις μισθοδοσίας και λοιπές απολύτως μη ανελαστικές δαπάνες, χρησιμοποιώντας προς τούτο, καθ' όλο ή κατά μέρος και την ΣΑΤΑ β) υποχρεωτικές μετατάξεις προσωπικού, γ) αύξηση ιδίων εσόδων (τέλη, τοπικοί φόροι).

Πίνακας 3.10 Ενοποιημένος Προϋπολογισμός Φορέων Τοπικής Αυτοδιοίκησης

	2012		2013		2014		2015		2016	
	ΒΣ	ΣΜΜ	ΒΣ	ΣΜΜ	ΒΣ	ΣΜΜ	ΒΣ	ΣΜΜ	ΒΣ	ΣΜΜ
A. ΕΣΟΔΑ (1+2+3+4+5)	5.946	5.946	5.866	5.737	5.981	5.690	6.044	5.838	6.320	6.236
1. Επιχορηγήσεις από Τακτ. Προϋπ/σμό	2.828	2.828	3.149	3.099	3.253	3.043	3.330	3.120	3.447	3.237
2. Επιχορηγήσεις από ΠΔΕ1	774	774	426	426	380	380	275	275	275	275
3. Τόκοι	35	35	31	31	30	30	28	28	27	27
4. Έσοδα από προγράμματα της ΕΕ	20	20	20	20	20	20	20	20	17	17
5. Λοιπά έσοδα	2.290	2.290	2.239	2.161	2.298	2.227	2.391	2.395	2.554	2.681
B. ΔΑΠΑΝΕΣ(1+2+3+4+5)	5.801	5.801	5.586	5.298	5.569	5.058	5.577	5.023	5.890	5.367
1. Αμοιβές προσωπικού	1.660	1.660	1.703	1.564	1.607	1.430	1.590	1.387	1.569	1.347
2. Προνοιακά επιδόματα	860	860	830	830	820	820	841	841	841	841
3. Τόκοι	91	91	141	141	141	141	141	141	141	141
4. Δαπάνες για επενδύσεις προ αποσβ.	779	779	732	692	850	700	814	664	878	778
5. Λοιπές δαπάνες	2.410	2.410	2.180	2.071	2.151	1.967	2.191	1.990	2.461	2.260
Έλλειμμα (-)/Πλεόνασμα (+) (A - B)	146	146	280	439	412	641	467	814	430	869
Διαφορά ανεξόφλητων υποχρεώσεων	411	411	150	150	150	150	100	100	100	100
ΕΣΑ 95 Έλλειμμα (-)/Πλεόνασμα(+)	557	557	430	589	562	791	567	914	530	969
Ανεξόφλητες υποχρεώσεις (απόθεμα)	1.027	1.027	877	877	727	727	627	627	527	527

Σημείωση: ΣΒ= Σενάριο Βάσης, ΣΜΜ= Σενάριο μετά τα μέτρα

Το Πρόγραμμα ΜΠΔΣ

Το νέο ΜΠΔΣ επιχειρεί μια περαιτέρω μείωση του λειτουργικού κόστους (μισθολογικού κόστους) των φορέων Τοπικής Αυτοδιοίκησης μέσω σειράς μέτρων όπως θα εξειδικευθούν στους εφαρμοστικούς νόμους.

Επίσης μειώθηκαν οι ΚΑΠ που δίδονται από τον Τακτικό Προϋπολογισμό καθώς και οι επιχορηγήσεις για επενδύσεις (ΣΑΤΑ).

4.3 Νομικά πρόσωπα

Στον προϋπολογισμό Νομικών προσώπων, που απεικονίζεται στον κατωτέρω πίνακα, περιλαμβάνονται οι προϋπολογισμοί των νομικών προσώπων δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου που είναι ενταγμένοι στο μητρώο φορέων Γενικής Κυβέρνησης της ΕΛΣΤΑΤ, πλην των ΔΕΚΟ. Επίσης στον εν λόγω υποτομέα εντάσσεται και το Ασφαλιστικό Ταμείο Αλληλεγγύης Γενεών (ΑΚΑΓΕ) του οποίου ο προϋπολογισμός εμφανίζεται σε ξεχωριστό πίνακα.

Το μεγαλύτερο μέρος των εσόδων τους προέρχεται από επιχορηγήσεις από τον κρατικό προϋπολογισμό καθώς επίσης και από ίδια έσοδα όπως προμήθειες, έσοδα από πώληση υπηρεσιών, διάφορα τέλη κ.λπ. Από την πλευρά των εξόδων, το μεγαλύτερο μέρος αφορά πάσης φύσεως αποδοχές καθώς και λοιπά έξοδα.

Βασικό Σενάριο

Το βασικό σενάριο ενσωματώνει όλες τις παρεμβάσεις του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2012-2015, που σκοπό είχαν τη βελτίωση του οικονομικού αποτελέσματος των εν λόγω φορέων. Οι κυριότερες παρεμβάσεις ήταν οι εξής:

- Μείωση της μισθολογικής δαπάνης (εφαρμογή του ενιαίου μισθολογίου, μείωση της υπερωριακής απασχόλησης, περιορισμός της δαπάνης για επιτροπές κ.α) με εκτιμώμενη απόδοση 247 εκατ. ευρώ για την περίοδο 2012-2015.
- Καταργήσεις/συγχωνεύσεις οργανισμών με εκτιμώμενη απόδοση 20 εκατ. ευρώ για την περίοδο 2012-2015.
- Εξορθολογισμός των λειτουργικών δαπανών (όπως μείωση των δαπανών ενέργειας, τηλεφωνίας, ενοικίων, προμηθειών) με εκτιμώμενη απόδοση 41 εκατ. ευρώ για την περίοδο 2012-2015.

Όμως, παρά την προσπάθεια για τον εξορθολογισμό της οικονομικής κατάστασης των ανωτέρω οργανισμών, το ενοποιημένο ισοζύγιο τους αναμένεται να είναι αρνητικό (έλλειμμα) καθ' όλη την περίοδο 2013-2016. Ο κύριος λόγος έγκειται στο γεγονός ότι η δραστική μείωση των εσόδων τους μέσω των μειωμένων επιχορηγήσεων από τον Κρατικό Προϋπολογισμό δεν συνοδεύτηκε με αντίστοιχη μείωση των λειτουργικών τους δαπανών.

Το ΜΠΔΣ

Η εκτιμώμενη συνεχιζόμενη δημιουργία ελλειμμάτων των νομικών προσώπων οδήγησε στην ανάγκη λήψης νέων μέτρων στα πλαίσια κατάρτισης του ΜΠΔΣ 2013-2016. Οι σχεδιαζόμενες παρεμβάσεις περιλαμβάνουν σχεδόν αποκλειστικά μειώσεις στις δαπάνες συνολικού ύψους 283 εκατ. ευρώ περίπου, είτε μέσω μείωσης των επιχορηγήσεων, είτε μέσω περικοπών μισθών ή λειτουργικών δαπανών, είτε τέλος μέσω συγχωνεύσεων ή καταργήσεων φορέων. Πιο συγκεκριμένα προβλέπεται:

- Περαιτέρω μείωση της μισθολογικής δαπάνης (κατάργηση δώρων, αναστολή του κινήτρου επίτευξης στόχων, μείωση των αριθμού των συμβασιούχων κατά 10% επιπλέον του βασικού σεναρίου) που εκτιμάται ότι θα οδηγήσει σε εξοικονόμηση ύψους 90 εκατ. ευρώ περίπου.
- Συγχωνεύσεις ΑΕΙ/ΤΕΙ οι οποίες προβλέπεται ότι θα επιφέρουν μείωση των λειτουργικών δαπανών τους κατά 110 εκατ. ευρώ.
- Συγχωνεύσεις/καταργήσεις περίπου 200 φορέων, ενώ επανεξετάζεται η σκοπιμότητα λειτουργίας άλλων 200 φορέων.
- Εφαρμογή ηλεκτρονικού συστήματος προμηθειών με στόχο την εξοικονόμηση 20 εκατ. ευρώ.
- Μείωση των επιχορηγήσεων από τον τακτικό προϋπολογισμό ύψους 63 εκατ. ευρώ.

Όλες οι προαναφερθείσες παρεμβάσεις εκτιμάται ότι θα βελτιώσουν το οικονομικό αποτέλεσμα των νομικών προσώπων και θα οδηγήσουν σε σημαντική μείωση των ελλειμμάτων τους. Απαραίτητη προϋπόθεση για να επιτευχθεί αυτό, είναι ο εξορθολογισμός και αναδιάρθρωση των δαπανών τους έτσι ώστε αυτές να μειώνονται τουλάχιστον τόσο όσο τα έσοδά τους, η μη συσσώρευση ανεξόφλητων υποχρεώσεων, η αποπληρωμή παλιών οφειλών τους και η αποτελεσματικότερη διαχείριση των πόρων τους.

Πίνακας 3.11 Προϋπολογισμός Νομικών Προσώπων Δημοσίου και Ιδιωτικού Δικαίου

	2012		2013		2014		2015		2016	
	ΒΣ	ΜΠΑΣ	ΒΣ	ΜΠΑΣ	ΒΣ	ΜΠΑΣ	ΒΣ	ΜΠΑΣ	ΒΣ	ΜΠΑΣ
ΕΣΟΔΑ (1+2+3+4+6)	3.093	3.082	2.679	2.315	2.586	2.300	2.550	2.353	2.619	2.468
1. Έσοδα από τόκους	50	50	50	50	50	50	50	50	50	50
2. Επιχορηγήσεις, αποδόσεις κλπ από Τακτ. Προϋπολογισμό	850	842	1.020	702	887	655	795	616	809	615
3. Επιχορηγήσεις από ΠΔΕ	503	503	503	503	503	503	503	503	503	503
4. Έσοδα υπέρ τρίτων	80	77	28	43	21	19	22	19	22	20
6. Λοιπά έσοδα	1.610	1.610	1.073	1.017	1.125	1.073	1.180	1.164	1.236	1.280
ΕΞΟΔΑ (1+2+3+4+6)	2.872	2.869	3.002	2.575	3.081	2.662	3.059	2.671	3.078	2.677
1. Αμοιβές προσωπικού πάσης φύσεως	588	588	599	529	562	482	551	476	538	463
2. Τόκοι	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34
3. Δαπάνες για επενδύσεις προ αποσβέσεων	301	301	301	301	301	301	301	301	301	301
4. Αποδόσεις εσόδων υπέρ τρίτων	84	81	32	47	25	23	26	23	26	24
6. Λοιπά έξοδα	1.865	1.865	2.035	1.663	2.158	1.821	2.147	1.835	2.179	1.854
Έλλειμμα (-) / Πλεόνασμα (+)	220	212	-328	-259	-495	-362	-509	-318	-459	-209

ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΟΣΜΟΣ ΑΚΑΓΕ										
	2012		2013		2014		2015		2016	
	ΒΣ	ΜΠΑΣ	ΒΣ	ΜΠΑΣ	ΒΣ	ΜΠΑΣ	ΒΣ	ΜΠΑΣ	ΒΣ	ΜΠΑΣ
Έσοδα ΑΚΑΓΕ	1.323	1.323	1.232	1.232	1.383	1.383	1.434	1.434	1.450	1.450
Έξοδα ΑΚΑΓΕ	235	235	235	235	235	235	35	35	35	35
Έλλειμμα (-) / Πλεόνασμα (+)	1.088	1.088	997	997	1.148	1.148	1.399	1.399	1.415	1.415

Σημείωση: ΣΒ= Σενάριο Βάσης, ΜΠΔΣ= Μεσοπρόθεσμο Πρόγραμμα Δημοσιονομικής Στρατηγικής

Ασφαλιστικό Ταμείο Αλληλεγγύης Γενεών

Το ΑΚΑΓΕ είναι ένας ειδικός λογαριασμός του οποίου σκοπός είναι η δημιουργία αποθεματικών για τη χρηματοδότηση των κλάδων σύνταξης των Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης από την 01-01-2019 και μετά. Επιπρόσθετα, στο κεφάλαιο του ΑΚΑΓΕ έχουν ήδη συσταθεί και λειτουργούν, δύο ειδικοί λογαριασμοί, ο λογαριασμός Εισφοράς Αλληλεγγύης Συνταξιούχων (ΕΑΣ) ο οποίος καλύπτει ήδη από την 1/1/2011 μέχρι 31/12/2014 τα ελλείμματα των κλάδων κύριας σύνταξης των φορέων κοινωνικής ασφάλισης και ο λογαριασμός Ειδικής Εισφοράς Συνταξιούχων Επικουρικής Ασφάλισης ο οποίος καλύπτει από την 1/9/2011 έως 31/12/2014 τα ελλείμματα των φορέων και κλάδων επικουρικής ασφάλισης.

Τα έσοδα του ΑΚΑΓΕ προέρχονται κατά κύριο λόγο από:

- την απόδοση σε ποσοστό 4% επί των συνολικών εσόδων ΦΠΑ,
- την απόδοση σε ποσοστό 10% των κοινωνικών πόρων από τους φορείς-κλάδους-λογαριασμούς κοινωνικής ασφάλισης που αναφέρονται στο άρθρο 100 του νόμου 3655/2008,
- την εισφορά Αλληλεγγύης Συνταξιούχων,

- την Ειδική Εισφορά Συνταξιούχων Επικουρικής Ασφάλισης.

Όσον αφορά τα έξοδα του ΑΚΑΓΕ αυτά αφορούν μεταβιβάσεις στα ασφαλιστικά ταμεία με σκοπό τη χρηματοδότηση των ελλειμμάτων τους.

5. ΔΑΠΑΝΕΣ ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ

5.1 Ανώτατο όριο Δαπανών ανά Υπουργείο

Τα ανώτατα όρια δαπανών ανά Υπουργείο για το έτος 2013 καθορίζονται στον Προϋπολογισμό του έτους 2013. Ο υπολογισμός οροφών για τα επόμενα έτη προϋποθέτει α) ποσοτική κατανομή των μέτρων ανά έτος, β) προσδιορισμό των μέτρων και γ) κατανομή της επίδρασης του κάθε μέτρου ανά Υπουργείο.

Για τα μέτρα του έτους 2014, έχει γίνει μεν προσδιορισμός των συγκεκριμένων μέτρων πλην όμως δεν έχει γίνει ακόμα κατανομή της επίδρασης ανά Υπουργείο. Περαιτέρω, για τα έτη 2015 και 2016 έχει θεωρητικά γίνει ποσοτικός προσδιορισμός ανά έτος, πλην όμως δεν έχουν προσδιοριστεί τα μέτρα.

Για τους λόγους αυτούς στο παρόν ΜΠΔΣ δεν έχουν προσδιορισθεί οι οροφές δαπανών για τα έτη 2014-2016. Οι οροφές θα τεθούν στην πρώτη επικαιροποίηση του ΜΠΔΣ, πιθανότατα την άνοιξη του 2013.

5.2 Δαπάνες ανά κατηγορία

Οι συνολικές δαπάνες του Τακτικού Προϋπολογισμού συμπεριλαμβανομένων των δαπανών για πληρωμή τόκων, των δαπανών υλοποίησης των εξοπλιστικών προγραμμάτων του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας, των προμηθειών ανάληψης από το μηχανισμό στήριξης EFSF και των δαπανών για την πληρωμή των εγγυήσεων που εκτιμάται ότι θα καταπέσουν σε βάρος του Ελληνικού Δημοσίου, προβλέπεται να διαμορφωθούν σε 62.129 εκατ. ευρώ ή 32,02% του ΑΕΠ το 2012, σε 59.906 εκατ. ευρώ ή 31,58% του ΑΕΠ το 2013, σε 58.334 εκατ. ευρώ ή 30,91% του ΑΕΠ το 2014, σε 59.044 εκατ. ευρώ ή 31,44% του ΑΕΠ το 2015 και σε 60.685 εκατ. ευρώ ή 32,48% του ΑΕΠ το 2016.

Οι πρωτογενείς δαπάνες του Τακτικού Προϋπολογισμού, προβλέπεται να διαμορφωθούν σε 47.705 εκατ. ευρώ ή 24,59% του ΑΕΠ το 2012, σε 48.304 εκατ. ευρώ ή 25,46% του ΑΕΠ το 2013, σε 46.412 εκατ. ευρώ ή 24,59% του ΑΕΠ το 2014, σε 45.707 εκατ. ευρώ ή 24,34% του ΑΕΠ το 2015 και σε 45.777 εκατ. ευρώ ή 24,50% του ΑΕΠ το 2016.

Για την επίτευξη των ανωτέρω αποτελεσμάτων, έχουν ληφθεί υπόψη:

- ο εξορθολογισμός του μισθολογικού κόστους μέσω της εφαρμογής του ενιαίου μισθολογίου, της βελτιστοποίησης της κατανομής των ανθρώπινων πόρων, της μείωσης κατά 10% του έκτακτου προσωπικού και τον περιορισμό των προσλήψεων στο απολύτως απαραίτητο επίπεδο για την εύρυθμη λειτουργία των υπηρεσιών,
- ο περιορισμός των πρόσθετων παροχών μισθολογικού χαρακτήρα όπως υπερωρίες, αμοιβές για συμμετοχή σε επιτροπές και συμβούλια, αμοιβές για εργασία κατά τις νυχτερινές ώρες και εξαιρέσιμες ημέρες,
- ο περιορισμός των λειτουργικού χαρακτήρα δαπανών με ιδιαίτερη αναφορά στις δαπάνες μετακινήσεων, στις δαπάνες και τον εξορθολογισμό των προμηθειών των δημοσίων υπηρεσιών, των δαπανών για μισθώματα κτηρίων, τηλεπικοινωνιών και λοιπών ΔΕΚΟ, δημοσίων σχέσεων, καθώς και των πάσης φύσεως επιχορηγήσεων.

5.2.1 Αποδοχές, συντάξεις και λοιπές πρόσθετες μισθολογικού χαρακτήρα παροχές

Οι δαπάνες για μισθούς (συμπεριλαμβανομένης της εργοδοτικής εισφοράς υπέρ ΕΟΠΥΥ) εκτιμάται ότι θα ανέλθουν σε 13.120 εκατ. ευρώ ή 6,76% του ΑΕΠ το 2012, σε 12.815 εκατ. ευρώ ή 6,76% του ΑΕΠ το 2013, σε 12.427 εκατ. ευρώ ή 6,58% του ΑΕΠ το 2014, σε 12.097 εκατ. ευρώ ή 6,44% του ΑΕΠ το 2015 και σε 11.760 εκατ. ευρώ ή 6,29% του ΑΕΠ το 2016.

Η διαμόρφωση των εξοικονομήσεων στο ύψος των ανωτέρω δαπανών, εκτιμάται ότι θα επιτευχθεί ως αποτέλεσμα της εφαρμογής του ενιαίου μισθολογίου και του κανόνα της πραγματοποίησης 1 πρόσληψης για κάθε 5 αποχωρήσεις προσωπικού.

Οι δαπάνες για καταβολή συντάξεων εκτιμάται ότι θα ανέλθουν σε 6.521 εκατ. ευρώ ή 3,36% του ΑΕΠ το 2012, σε 6.724 εκατ. ευρώ ή 3,54% του ΑΕΠ το 2013, σε 7.035 εκατ. ευρώ ή 3,73% του ΑΕΠ το 2014, σε 7.288 εκατ. ευρώ ή 3,88% του ΑΕΠ το 2015 και σε 7.516 εκατ. ευρώ ή 4.02% του ΑΕΠ το 2016.

Οι δαπάνες για πρόσθετες μισθολογικές παροχές (συμπεριλαμβανομένου του κινήτρου επίτευξης στόχου και του κινήτρου επίτευξης δημοσιονομικού στόχου τα οποία όμως αφαιρούνται στο μετά μέτρων σενάριο) εκτιμάται ότι θα ανέλθουν σε 1.017 εκατ. ευρώ το 2012, σε 1.207 εκατ. ευρώ το 2013, σε 1.160 εκατ. ευρώ το 2014, σε 1.157 εκατ. ευρώ το 2015 και σε 1.154 εκατ. ευρώ το 2016, διαμορφούμενες σε ποσοστό 0,62% περίπου του ΑΕΠ σταθερά για την περίοδο 2013 έως 2016.

Οι δαπάνες για νέες προσλήψεις εκτιμάται ότι θα διαμορφωθούν σε 20 εκατ. ευρώ για το 2012 και σε 30 εκατ. ευρώ για τα έτη 2013 έως 2016.

5.2.2 Ασφάλιση, περίθαλψη και κοινωνική προστασία

Οι δαπάνες αυτές εκτιμάται ότι θα διαμορφωθούν σε 16.201 εκατ. ευρώ ή 8,35% του ΑΕΠ το 2012, σε 15.839 εκατ. ευρώ ή 8,35% του ΑΕΠ το 2013, σε 13.945 εκατ. ευρώ ή 7,39% του ΑΕΠ το 2014, σε 13.073 εκατ. ευρώ ή 6,96% του ΑΕΠ το 2015 και σε 13.082 ή 7,00% του ΑΕΠ το 2016.

Οι δαπάνες για την κάλυψη ελλειμμάτων νοσοκομείων αναμένεται ότι θα διαμορφωθούν σε 1.050 εκατ. ευρώ το 2012, σε 1.015 εκατ. ευρώ το 2013, σε 940 εκατ. ευρώ το 2014, σε 865 εκατ. ευρώ για την περίοδο 2015-2016.

Συμπληρωματικά, για την πληρωμή των ανωτέρω σχετικών υποχρεώσεων του τελευταίου τριμήνου εκάστου προηγούμενου έτους που δεν θα προλάβουν να πληρωθούν λόγω λήξης του οικονομικού έτους, έχουν προβλεφθεί κονδύλια ύψους 400 εκατ. ευρώ για καθένα από τα έτη της περιόδου 2012-2016.

5.2.3 Επιχορηγήσεις, λειτουργικές και λοιπές καταναλωτικές δαπάνες

Οι δαπάνες αυτές εκτιμάται ότι θα διαμορφωθούν σε 6.917 εκατ. ευρώ ή 3,57% του ΑΕΠ το 2012, σε 6.748 εκατ. ευρώ ή 3,56% του ΑΕΠ το 2013, σε 6.172 εκατ. ευρώ ή 3,27% του ΑΕΠ το 2014, σε 6.223 εκατ. ευρώ ή 3,31% του ΑΕΠ το 2015 και σε 6.241 εκατ. ευρώ ή 3,34% του ΑΕΠ το 2016.

Ειδικότερα:

Οι καταναλωτικές δαπάνες εκτιμάται ότι θα είναι μειωμένες κατά 10,82% ή 236 εκατ. ευρώ το 2013 σε σχέση με το 2012 και για το διάστημα 2013 έως 2016 εκτιμάται ότι θα διαμορφωθούν οριακά κάτω από το 1% του ΑΕΠ.

Οι δαπάνες για επιχορηγήσεις φορέων αναμένεται ότι θα είναι αυξημένες κατά 311 εκατ. ευρώ το 2013 σε σχέση με το 2012 σε αντίθεση με τα έτη 2014 και 2015 όπου εκτιμάται ότι θα μειωθούν κατά 486 και 81 εκατ. ευρώ αντίστοιχα. Για το διάστημα 2013 έως 2016 εκτιμάται ότι θα διαμορφωθούν στο 1,11% του ΑΕΠ για το 2013 και 0,82% του ΑΕΠ για τα έτη 2015 και 2016.

Οι δαπάνες για αποδόσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση εκτιμώνται αυξημένες κατά 7,21% ή 147 εκατ. ευρώ στην περίοδο 2012 έως 2016, ενώ σε ετήσια βάση εκτιμάται ότι θα διαμορφωθούν σε 2.040 εκατ. ευρώ το 2012, σε 1.976 εκατ. ευρώ το 2013, σε 2.107 εκατ. ευρώ το 2014, σε 2.152 εκατ. ευρώ το 2015 και σε 2.187 εκατ. ευρώ το 2016.

5.2.4 Αποθεματικό και λοιπές μη καταναλωτικές δαπάνες

Για την αντιμετώπιση δαπανών έκτακτου χαρακτήρα έχουν προβλεφθεί κονδύλια ύψους 1.100 εκατ. ευρώ για το 2013, και 1.200 εκατ. ευρώ για καθένα από τα έτη 2014 έως και 2016.

5.2.5 Δαπάνες τόκων

Οι δαπάνες σε ταμειακή βάση για πληρωμή τόκων εκτιμάται ότι θα ανέλθουν σε 11.735 εκατ. ευρώ ή 6,05% του ΑΕΠ το 2012, σε 9.000 εκατ. ευρώ ή 4,74% του ΑΕΠ το 2013, σε 9.900 εκατ. ευρώ ή 5,25% του ΑΕΠ το 2014, σε 11.400 εκατ. ευρώ ή 6,07% του ΑΕΠ το 2015 και σε 13.000 εκατ. ευρώ ή 6,96% του ΑΕΠ το 2016, παρουσιάζοντας ρυθμό μεταβολής -23,31% για το 2013, +10% για το 2014, +15,15% για το 2015 και +14,04% για το 2016.

5.2.6 Δαπάνες για υλοποίηση εξοπλιστικών προγραμμάτων Υπουργείου Εθνικής Άμυνας

Οι δαπάνες σε ταμειακή βάση για την υλοποίηση των εξοπλιστικών προγραμμάτων του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας εκτιμάται ότι θα ανέλθουν σε 700 εκατ. ευρώ ή 0,36% του ΑΕΠ το 2012, σε 1.100 εκατ. ευρώ ή 0,58% του ΑΕΠ το 2013, σε 800 εκατ. ευρώ ή 0,42% του ΑΕΠ το 2014, σε 900 εκατ. ευρώ ή 0,48% του ΑΕΠ το 2015 και σε 900 εκατ. ευρώ ή 0,48% του ΑΕΠ το 2016.

5.3 Δαπάνες τακτικού προϋπολογισμού ανά κατηγορία – με παρεμβάσεις

Οι συνολικές δαπάνες του τακτικού προϋπολογισμού συμπεριλαμβανομένων των δαπανών για πληρωμή τόκων, των δαπανών υλοποίησης των εξοπλιστικών προγραμμάτων του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας, των προμηθειών ανάληψης από το μηχανισμό στήριξης EFSF και των δαπανών για την πληρωμή των εγγυήσεων που εκτιμάται ότι θα καταπέσουν σε βάρος του Ελληνικού Δημοσίου, προβλέπεται να διαμορφωθούν σε 61.855 εκατ. ευρώ ή 31,88% του ΑΕΠ το 2012, σε 55.802 ευρώ ή 30,48% του ΑΕΠ το 2013, σε 53.055 εκατ. ευρώ ή 29,04% του ΑΕΠ το 2014, σε 53.449 εκατ. ευρώ ή 28,46% του ΑΕΠ το 2015 και σε 54.818 εκατ. ευρώ ή 27,89% του ΑΕΠ το 2016.

Οι πρωτογενείς δαπάνες του Τακτικού Προϋπολογισμού, προβλέπεται να διαμορφωθούν σε 47.586 εκατ. ευρώ ή 24,53% του ΑΕΠ το 2012, σε 44.650 εκατ. ευρώ ή 24,39% του ΑΕΠ το 2013, σε 41.450 εκατ. ευρώ ή 22,69% του ΑΕΠ το 2014, σε 40.562 εκατ. ευρώ ή 21,60% του ΑΕΠ το 2015 και σε

40.713 εκατ. ευρώ ή 20,72% του ΑΕΠ το 2016. Οι πρωτογενείς δαπάνες εμφανίζονται μειωμένες κατά 6.992 εκατ. ευρώ, το 2016 σε σύγκριση με την σχετική εκτίμηση για το 2012 προ της λήψης μέτρων του ΜΠΔΣ 2013-2016.

Προκειμένου να καταστεί εφικτή η επίτευξη των ανωτέρω αποτελεσμάτων, έχει ληφθεί υπόψη η εφαρμογή μιας σειράς παρεμβάσεων που στοχεύουν:

- στον περιορισμό του μισθολογικού κόστους,
- στον περιορισμό των προσλήψεων έκτακτου και τακτικού προσωπικού,
- στον εξορθολογισμό του κόστους των λοιπών πρόσθετων παροχών μισθολογικού χαρακτήρα,
- στη μείωση της συνταξιοδοτικής δαπάνης,
- στον εξορθολογισμό των κοινωνικών επιδομάτων,
- στον εξορθολογισμό των δαπανών υγείας και ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης,
- στη μείωση των αμυντικών δαπανών,
- στο συστηματικό επανέλεγκο και τη μείωση των κονδυλίων επιχορηγήσεων, αποδόσεων και εν γένει μεταβιβάσεων του Κρατικού Προϋπολογισμού, προς τους πάσης φύσεως φορείς και νομικά πρόσωπα εντός και εκτός Γενικής Κυβέρνησης,
- στον περιορισμό των λειτουργικού χαρακτήρα δαπανών των Υπουργείων.

Περαιτέρω, επιχειρώντας μια περισσότερο αναλυτική προσέγγιση στις ανωτέρω δαπάνες κατά κύρια κατηγορία, σημειώνονται τα εξής:

5.3.1 Αποδοχές, συντάξεις και λοιπές πρόσθετες μισθολογικού χαρακτήρα παροχές

- Οι δαπάνες για μισθούς εμφανίζονται μειωμένες κατά 2.490 εκατ. ευρώ, το 2016 σε σύγκριση με την σχετική εκτίμηση για το 2012 προ της λήψης μέτρων. Συγκεκριμένα, εκτιμάται ότι θα ανέλθουν σε 13.112 εκατ. ευρώ ή 6,76% του ΑΕΠ το 2012, σε 11.811 εκατ. ευρώ ή 6,45% του ΑΕΠ το 2013, σε 11.248 εκατ. ευρώ ή 6,16% του ΑΕΠ το 2014, σε 10.942 εκατ. ευρώ ή 5,83% του ΑΕΠ το 2015 και σε 10.630 εκατ. ευρώ ή 5,41% του ΑΕΠ το 2016.

Η διαμόρφωση των εξοικονομήσεων στο ύψος των ανωτέρω δαπανών, εκτιμάται ότι θα επιτευχθεί ως αποτέλεσμα των εξής σχεδιαζόμενων παρεμβάσεων:

- εξορθολογισμός ειδικών μισθολογίων,
  - κατάργηση εξαιρέσεων του ενιαίου μισθολογίου και κατάργηση δώρων,
  - μείωση του αριθμού των συμβασιούχων κατά 10% επιπλέον του βασικού σεναρίου,
  - πάγωμα ή/και περιορισμός προσλήψεων στο Υπ. Δημόσιας Τάξης, στο Υπ. Παιδείας και στο Υπ. Αμυνας,
  - μείωση του αριθμού των αναπληρωτών καθηγητών στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και του έκτακτου προσωπικού στα ΑΕΙ/ΤΕΙ.
- Οι δαπάνες για καταβολή συντάξεων μειώνονται κατά 218 εκατ. ευρώ το 2016 σε σύγκριση με τη σχετική εκτίμηση για το 2012 προ των παρεμβάσεων. Συγκεκριμένα, εκτιμάται ότι θα ανέλθουν σε 6.521 εκατ. ευρώ το 2012, σε 5.763 εκατ. ευρώ το 2013, σε 5.863 εκατ. ευρώ το 2014, σε 6.098 εκατ. ευρώ το 2015 και σε 6.304 εκατ. ευρώ το 2016, διατηρούμενες σε σταθερό ποσοστό 3,2% του ΑΕΠ περίπου για την περίοδο 2012-2016.

Παρόλη τη μεγάλη εκτιμώμενη αύξηση του αριθμού των συνταξιούχων τα έτη 2012-2016, η συνταξιοδοτική δαπάνη καταλήγει χαμηλότερη στο τέλος της περιόδου. Ο κύριος λόγος για την εν λόγω μείωση είναι μια σειρά παρεμβάσεων όπως:

- η εφαρμογή κλιμακωτής μείωσης των συντάξεων στο υπερβαίνον τα 1.000 ευρώ ποσό του συνολικού εισοδήματος από συντάξεις,
- η κατάργηση των δώρων σε κύριες και επικουρικές συντάξεις,
- η κατάργηση παράτυπων συντάξεων που έχουν ήδη εντοπιστεί,
- ο ορισμός πλαφόν στην κύρια σύνταξη ανύπαντρων θυγατέρων του Δημοσίου.

- Οι δαπάνες για πρόσθετες μισθολογικές παροχές εκτιμάται ότι θα μειωθούν κατά 187 εκατ. ευρώ το 2016 σε σύγκριση με τη σχετική εκτίμηση για το 2012 προ των παρεμβάσεων. Αν ληφθεί υπόψη και η κατάργηση του κινήτρου επίτευξης στόχου και κινήτρου επίτευξης δημοσιονομικού στόχου, τότε η μείωση διαμορφώνεται στα 447 εκατ. ευρώ. Συγκεκριμένα, εκτιμάται ότι θα ανέλθουν σε 996 εκατ. ευρώ το 2012, σε 903 εκατ. ευρώ το 2013, σε 845 εκατ. ευρώ το 2014, σε 838 εκατ. ευρώ το 2015 και σε 830 εκατ. ευρώ το 2016, διαμορφούμενες σε ποσοστό 0,5% του ΑΕΠ το 2012, σε 0,45% περίπου τα έτη 2013 έως 2016.

Η διαμόρφωση των εξοικονομήσεων στο ύψος των ανωτέρω δαπανών, εκτιμάται ότι θα επιτευχθεί ως αποτέλεσμα της εφαρμογής των πολιτικών μείωσης των δαπανών για καταβολή πρόσθετων αποζημιώσεων όπως:

- η κατάργηση του κινήτρου επίτευξης στόχου και του κινήτρου επίτευξης δημοσιονομικού στόχου,
- η μείωση της βουλευτικής αποζημίωσης και λοιπών παροχών,
- ο εξορθολογισμός της μισθολογικής δαπάνης των διευθυντών νοσοκομείων.

5.3.2 Ασφάλιση, περίθαλψη και κοινωνική προστασία

Οι δαπάνες αυτές εκτιμάται ότι θα μειωθούν κατά 4.410 εκατ. ευρώ το 2016 σε σύγκριση με τη σχετική εκτίμηση για το 2012 προ των παρεμβάσεων. Συγκεκριμένα, εκτιμάται ότι θα ανέλθουν σε 16.202 εκατ. ευρώ ή 8,35% του ΑΕΠ το 2012, σε 14.969 εκατ. ευρώ ή 8,18% του ΑΕΠ το 2013, σε 12.721 εκατ. ευρώ ή 6,96% του ΑΕΠ το 2014, σε 11.790 εκατ. ευρώ ή 6,28% του ΑΕΠ το 2015 και σε 11.791 εκατ. ευρώ ή 6,00% του ΑΕΠ το 2016.

Αναλυτικότερα:

- Οι δαπάνες για επιχορήγηση ασφαλιστικών ταμείων εκτιμάται ότι θα μειωθούν κατά 4.085 εκατ. ευρώ το 2016 σε σύγκριση με τη σχετική εκτίμηση για το 2012 προ της λήψης μέτρων, κυρίως λόγω των εκτιμώμενων μειώσεων της επιχορήγησης στο ΙΚΑ κατά 1.436 εκατ. ευρώ, στον ΟΓΑ κατά 1.814 εκατ. ευρώ και στον ΟΑΕΕ κατά 550 εκατ. ευρώ.
- Οι δαπάνες για την κάλυψη του ελλείμματος των νοσηλευτικών ιδρυμάτων, εκτιμάται ότι θα μειωθούν κατά 453 εκατ. ευρώ το 2016 σε σύγκριση με τη σχετική εκτίμηση για το 2012 προ της λήψης μέτρων.
- Συμπληρωματικά τα κονδύλια που εκτιμάται ότι θα απαιτηθούν για την πληρωμή των ανωτέρω σχετικών υποχρεώσεων του τελευταίου τριμήνου εκάστου προηγούμενου έτους που δεν θα προλάβουν να πληρωθούν λόγω λήξης του οικονομικού έτους, διαμορφώνονται στο ύψος των 400 εκατ. ευρώ για καθένα από τα έτη της περιόδου 2012-2016 και παραμένουν αμετάβλητα σε σύγκριση με τη σχετική εκτίμηση του αντίστοιχου έτους προ των παρεμβάσεων.
- Ένας επιπρόσθετος λόγος μείωσης των δαπανών ασφάλισης, περίθαλψης και κοινωνική προστασίας είναι οι παρεμβάσεις που σχεδιάζονται με το ΜΠΔΣ, όπως:
  - ο εξορθολογισμός οικογενειακών επιδομάτων,
  - οι περικοπές στα ειδικά επιδόματα ανεργίας,
  - η καταβολή ΕΚΑΣ μόνο σε αυτούς που υπερβαίνουν τα 65 έτη,
  - η μείωση των ειδικών προγραμμάτων ανεργίας.

5.3.3 Επιχορηγήσεις, λειτουργικές και λοιπές καταναλωτικές δαπάνες

Οι δαπάνες αυτές εκτιμάται ότι θα μειωθούν κατά 742 εκατ. ευρώ το 2016 σε σύγκριση με τη σχετική εκτίμηση για το 2012 προ της λήψης μέτρων. Συγκεκριμένα, εκτιμάται ότι θα ανέλθουν σε 7.146 εκατ. ευρώ ή 3,68% του ΑΕΠ το 2012, σε 6.305 εκατ. ευρώ ή 3,44% του ΑΕΠ το 2013, σε 6.056 εκατ. ευρώ ή 3,32% του ΑΕΠ το 2014, σε 6.164 εκατ. ευρώ ή 3,28% του ΑΕΠ το 2015 και σε 6.175 εκατ. ευρώ ή 3,14% του ΑΕΠ το 2016.

Ειδικότερα:

- Οι καταναλωτικές δαπάνες, το ύψος των οποίων αποτελεί τον κυριότερο δείκτη μέτρησης του αποτελέσματος της προσπάθειας για τον περιορισμό των δαπανών, εκτιμάται ότι θα είναι μειωμένες κατά 690 εκατ. ευρώ το 2016 σε σύγκριση με τη σχετική εκτίμηση για το 2012 προ της λήψης μέτρων ή ποσοστό -32%.

Η προσπάθεια της δραστηκής μείωσης των εν λόγω δαπανών αντανακλάται σε όλες τις υποκατηγορίες. Ενδεικτικά, για όλη την περίοδο 2012-2016 οι μετακινήσεις προσωπικού μειώνονται κατά 207 εκατ. ευρώ, οι λειτουργικές δαπάνες κατά 136 εκατ. ευρώ και οι δαπάνες προμηθειών κατά 132 εκατ. ευρώ σε σύγκριση με την σχετική εκτίμηση για το 2012 προ της λήψης μέτρων.

Η εκτιμώμενη εξοικονόμηση είναι αποτέλεσμα της δέσμευσης για μείωση κατά 25% των μη μισθολογικών δαπανών των Υπουργείων και την εφαρμογή ηλεκτρονικού συστήματος προμηθειών στο δημόσιο.

- Οι δαπάνες για επιχορηγήσεις φορέων εκτιμάται ότι θα είναι αυξημένες κατά 63 εκατ. ευρώ το 2016 σε σύγκριση με τη σχετική εκτίμηση για το 2012 προ των παρεμβάσεων, παρά την προσπάθεια για επαναξιολόγηση των αντικειμένων των νομικών προσώπων και τη συγχώνευση φορέων με αλληλοεπικαλυπτόμενες αρμοδιότητες. Συγκεκριμένα, εκτιμάται ότι οι εν λόγω δαπάνες θα ανέλθουν σε 1.958 εκατ. ευρώ το 2012, σε 1.876 εκατ. ευρώ το 2013, σε 1.918 εκατ. ευρώ το 2014, σε 1.923 εκατ. ευρώ το 2015 και σε 1.860 εκατ. ευρώ το 2016, διατηρούμενες σε σταθερό ποσοστό 1,00% του ΑΕΠ περίπου για την περίοδο 2012-2016.

5.3.4 Αποδιδόμενοι πόροι

Οι δαπάνες αυτές παρουσιάζονται μειωμένες κατά 297 εκατ. το 2016 σε σύγκριση με τη σχετική εκτίμηση για το 2012 προ των παρεμβάσεων. Επίσης, σε σχέση με τις εκτιμήσεις του εκάστοτε έτους προ παρεμβάσεων, οι αποδιδόμενοι πόροι μειώνονται κατά 179 εκατ. ευρώ το 2012, 62 εκατ. ευρώ το 2013, 932 εκατ. ευρώ το 2014, 1.109 εκατ. ευρώ το 2015 και 1.011 εκατ. ευρώ το 2016. Ο κυριότερος λόγος για τη μεγάλη αυτή μείωση είναι οι δυσμενέστερες μακροοικονομικές συνθήκες που επηρεάζουν την πορεία είσπραξης των εσόδων.

5.4 Προϋπολογισμός Δημοσίων Επενδύσεων – Σχέδιο δράσης για την εκτέλεση του ΠΔΕ την περίοδο 2013-2016

5.4.1 Στόχοι που εξυπηρετεί το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων

Το ΠΔΕ χρηματοδοτεί την αναπτυξιακή πολιτική της χώρας με έργα που συμβάλλουν στην ανανέωση και αύξηση του ιδιωτικού και δημόσιου κεφαλαίου της οικονομίας, στηρίζοντας με τον τρόπο αυτό την αναπτυξιακή διαδικασία και τον εκσυγχρονισμό της χώρας σε μακροχρόνια βάση. Μέσω των χρηματοδοτήσεων του ΠΔΕ ενισχύονται κυρίως οι ακόλουθοι αναπτυξιακοί τομείς:

1. Έργα υποδομής στους τομείς μεταφορών και περιβάλλοντος.
2. Δράσεις ενίσχυσης των ιδιωτικών επενδύσεων και της επιχειρηματικότητας.
3. Προώθηση της κοινωνίας της γνώσης και της ανάπτυξης του ανθρώπινου κεφαλαίου.
4. Έργα αξιοποίησης ενεργειακών πόρων.
5. Στήριξη επενδυτικών προγραμμάτων της Αυτοδιοίκησης.

Επίσης, με την αξιοποίηση εθνικών πόρων ενισχύονται πολιτικές του Κράτους που αφορούν στη συντήρηση και επέκταση κοινωνικών υποδομών (π.χ. υποδομές Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, Πολιτισμού και Τουρισμού καθώς και Υπουργείου Υγείας).

Στην παρούσα περίοδο, βασικός στόχος και ταυτόχρονα μεγάλη πρόκληση για το ΠΔΕ είναι η μέγιστη αξιοποίηση και συμβολή των διαθέσιμων πόρων ώστε να αναστραφεί το κλίμα ύφεσης, να γίνει επανεκκίνηση της πραγματικής οικονομίας και να τεθεί η χώρα σε νέα τροχιά ανάπτυξης.

Οι πόροι που απαιτούνται, κατά την κρίσιμη περίοδο 2013–2016, για την επίτευξη των αναπτυξιακών στόχων της Κυβέρνησης στους τομείς των υποδομών, της επιχειρηματικότητας, του ανθρώπινου κεφαλαίου και της Αυτοδιοίκησης και ταυτόχρονα για την ικανοποίηση των στόχων του Μνημονίου για το ΕΣΠΑ, ανέρχονται συνολικά σε 26.950 δισ. ευρώ και κατανέμονται στα δύο σκέλη του ΠΔΕ ως ακολούθως:

- Για το συγχρηματοδοτούμενο σκέλος του ΠΔΕ, πόροι 6 δισ. ευρώ σταθερά κατ' έτος, ώστε να διασφαλιστεί η επίτευξη των στόχων του Μνημονίου για το ΕΣΠΑ, καθώς και η έναρξη χρηματοδότησης των έργων της νέας προγραμματικής περιόδου 2014 - 2020.
- Για το εθνικό σκέλος του ΠΔΕ, πόροι ύψους 850 εκατ. ευρώ για το 2013 και 700 εκατ. ευρώ για κάθε έτος της περιόδου 2014 – 2016, ώστε να καλυφθούν λοιπές –μη συγχρηματοδοτούμενες από κοινοτικούς πόρους– επενδυτικές δαπάνες των Υπουργείων και των περιφερειών, να εξυπηρετηθούν οι ανάγκες των υφιστάμενων επενδυτικών νόμων, καθώς και να καλυφθούν ανάγκες αποκατάστασης ζημιών σε έργα υποδομής και ενισχύσεις σε πληγέντες από σεισμούς, πυρκαγιές και άλλες φυσικές καταστροφές.

5.4.2. Παρακολούθηση - αξιολόγηση - δράση

Βασικός στόχος που τέθηκε από την έναρξη κιόλας της προσπάθειας για τη δημοσιονομική εξυγίανση της χώρας, ήταν η αναδιάρθρωση του τρόπου λειτουργίας του ΠΔΕ, με την υιοθέτηση βασικών αρχών προγραμματισμού, παρακολούθησης της υλοποίησης και ανάληψης των αναγκαίων διορθωτικών κινήσεων ώστε να μεγιστοποιηθεί η αποτελεσματικότητά του. Η στόχευση αυτή παραμένει κεντρική επιδίωξη και για την περίοδο 2013 -2016.

Κατά τον προγραμματισμό και την εκτέλεση του ΠΔΕ για το 2012 εμπεδώθηκαν και βελτιώθηκαν νέες διαδικασίες, που ήδη είχαν επιβληθεί από το 2011, με σκοπό την τήρηση των αρχών της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης και του δεσμευτικού, σύμφωνα με τις επιταγές του προϋπολογισμού, προγραμματισμού σε επίπεδο προγράμματος και φορέα χρηματοδότησης. Ταυτόχρονα ενισχύθηκε ο συνολικός και μεσοπρόθεσμος χαρακτήρας του προγραμματισμού, και υιοθετήθηκαν διαδικασίες άμεσης αναπροσαρμογής για την βελτιστοποίηση της στόχευσης.

Επίσης, σημειώθηκε περαιτέρω βελτίωση της διαδικασίας πληρωμών των συγχρηματοδοτούμενων έργων στο πλαίσιο του Κεντρικού Λογαριασμού ΕΣΠΑ, εξασφαλίζοντας καλύτερο έλεγχο στη διαχείριση των διαθέσιμων δημόσιων πόρων.

Ακόμη, στα πλαίσια της ορθολογικότερης οργάνωσης του ΠΔΕ πραγματοποιήθηκε εκκαθάριση του αρχείου του Προγράμματος από 8.397 ανενεργά έργα, στη βάση ειδικών κριτηρίων, με αποτέλεσμα την ελάφρυνση του προϋπολογισμού του ΠΔΕ από άστοχες δεσμεύσεις και τη διευκόλυνση του προγραμματισμού των δράσεων των επόμενων ετών.

Τέλος, προωθήθηκε η δημιουργία μηχανισμού αναχαίτισης παραγωγής ανεξόφλητων υποχρεώσεων του ΠΔΕ, με τη βελτίωση και ενίσχυση της παρακολούθησης και του ελέγχου όπως προέκυψαν από τις νέες διαδικασίες (ανάληψη δεσμεύσεων ανά τρίμηνο, καθορισμός ορίων νομικών δεσμεύσεων, τήρηση ειδικού Μητρώου Δεσμεύσεων Δημοσίων Επενδύσεων κ.α.) και την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών προς αυτή την κατεύθυνση (σχεδιασμός και ανάπτυξη Πληροφοριακού Συστήματος Παρακολούθησης Πληρωμών και Οφειλών Δημοσίων Επενδύσεων - ΠΣΥΠΠΟΔΕ).

Για την περίοδο 2013 – 2016 προγραμματίζεται η ολοκλήρωση ή/και υλοποίηση των ακόλουθων δράσεων:

- Προώθηση του συνολικού ανασχεδιασμού του ΠΔΕ με τις ακόλουθες κύριες συνιστώσες:
  - κωδικοποίηση και αναθεώρηση του νομοθετικού πλαισίου του ΠΔΕ,

- αλλαγή της δομής του ΠΔΕ με τη μετατροπή του εθνικού σκέλους του ΠΔΕ σε Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης,
- αναδιάρθρωση της Διεύθυνσης Δημοσίων Επενδύσεων με σύσταση νέων τμημάτων για την εξυπηρέτηση των αναγκών υλοποίησης του μεσοπρόθεσμου προγραμματισμού και δημιουργίας ελεγκτικών μηχανισμών (πραγματοποίησης ελέγχων),
- ενδυνάμωση της περιφερειακής δυνατότητας παρακολούθησης και υλοποίησης του Προγράμματος με την αναδιαμόρφωση των περιφερειακών οργανωτικών δομών που ασχολούνται με το ΠΔΕ,
- αναδιοργάνωση των διαδικασιών ένταξης, παρακολούθησης και συντονισμού τόσο σε κεντρικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο,
- συστηματικό προγραμματισμό και παρακολούθηση των μακροχρόνιων υποχρεώσεων που αναλαμβάνει το Πρόγραμμα.
- Προσδιορισμός κατηγοριών δαπανών του ΠΔΕ που στερούνται επενδυτικής λογικής (π.χ. επιχορηγήσεις φορέων, επιδόματα, ΦΠΑ κ.λπ.).
- Ενεργοποίηση του συστήματος παρακολούθησης των προθεσμιών ολοκλήρωσης των ενεργειών διαχείρισης και υλοποίησης των συγχρηματοδοτούμενων έργων, οι οποίες έχουν ήδη θεσμοθετηθεί.
- Περιορισμός των μη επιλέξιμων δαπανών των συγχρηματοδοτούμενων έργων, σε στενή και σταθερή συνεργασία με τα εμπλεκόμενα υπουργεία-φορείς.
- Δημιουργία μεθοδολογίας αξιολόγησης τόσο των ξεχωριστών έργων και των φορέων που τα υλοποιούν, όσο και ολοκλήρου του προγράμματος.

Τα παραπάνω θα υποστηριχτούν από ένα νέο Πληροφοριακό Σύστημα, με την υλοποίηση του συγχρηματοδοτούμενου έργου με τίτλο “e-pde” που σκοπεύει στην αναβάθμιση του υφιστάμενου Πληροφοριακού Συστήματος του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων. Το “e-pde” θα δώσει την δυνατότητα ολοκληρωμένης παρακολούθησης της υλοποίησης των έργων του ΠΔΕ, τόσο σε κεντρικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο.

5.4.3 Η διάρθρωση του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων - Συνέπεια με δημοσιονομικές δυνατότητες

Για την περίοδο 2013 – 2016 το συγχρηματοδοτούμενο σκέλος ανέρχεται περίπου στο 90% του συνολικού Προγράμματος, Το υπόλοιπο 10% των πιστώσεων στο εθνικό σκέλος του ΠΔΕ, αν και μειωμένο σε σχέση με το παρελθόν, παραμένει ιδιαίτερης σημασίας, προκειμένου να στηριχθούν αναπτυξιακές επιλογές της Κυβέρνησης οι οποίες δεν είναι επιλέξιμες για το ΕΣΠΑ (αναπτυξιακό μέσο κυρίως προσανατολισμένο στους στόχους της Λισσαβόνας και του Γκέτεμποργκ), όπως επίσης να συνδράμουν την υπό αναδιάρθρωση Τοπική Αυτοδιοίκηση («Καλλικράτης»).

Σε ότι αφορά στο εθνικό σκέλος του Προγράμματος, οι διαθέσιμοι κάθε φορά πόροι κατανέμονται περίπου ισόποσα στους Επενδυτικούς Νόμους, οι οποίοι αποτελούν αυτή τη στιγμή το κύριο εργαλείο άσκησης πολιτικής για την επιχειρηματικότητα και τις νέες επενδύσεις στη χώρα, στα προγράμματα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Περιφερειακό Πρόγραμμα) και στις δαπάνες των Υπουργείων, οι οποίες αφορούν κυρίως σε προμήθειες και συντηρήσεις υφιστάμενου εξοπλισμού.

Η στρατηγική υλοποίησης του ΠΔΕ αποτυπώνεται και στην κατανομή των πιστώσεων ανά Υπουργείο –αποκεντρωμένη διοίκηση. Ειδικότερα:

- Έμφαση δίνεται σε Υπουργεία που εποπτεύουν – διαχειρίζονται Επιχειρησιακά Προγράμματα. Η κατανομή των πιστώσεων ανά Υπουργείο έλαβε χώρα σε συνάρτηση με την κατανομή των στόχων του Μνημονίου σε επιμέρους ποσοτικούς στόχους ανά Επιχειρησιακό Πρόγραμμα.
- Το μεγαλύτερο ύψος πιστώσεων κατευθύνεται στο Υπουργείο Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων, για τον τομέα των Υποδομών, όπου υπάρχουν οι

μεγαλύτερες απαιτήσεις για πληρωμές τόσο στο επιλέξιμο, όσο και στο μη επιλέξιμο τμήμα του ΠΔΕ. Παράλληλα, είναι ο τομέας με το μεγαλύτερο μέρος ανεξόφλητων υποχρεώσεων.

- Μεγάλο ύψος πιστώσεων προγραμματίζεται να κατευθυνθεί επίσης στο ΥΠΑΑΥΜΔ για την εξυπηρέτηση των αναγκών χρηματοδότησης των επενδυτικών νόμων.
- Σε συμφωνία με την αναπτυξιακή στρατηγική της χώρας σημαντικό μέρος των διαθέσιμων πόρων κατευθύνεται στα Υπουργεία Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (ΕΠ Διοικητική Μεταρρύθμιση, μεταξύ άλλων και για την εξυπηρέτηση του «Καλλικράτη»), όπως επίσης και στην αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού της χώρας μέσω των ΕΠ των Υπουργείων Παιδείας και Θρησκευμάτων, Πολιτισμού και Αθλητισμού καθώς και Εργασίας, Κοινωνικών Ασφαλίσεων και Πρόνοιας.
- Τέλος στις αποκεντρωμένες περιφερειακές διοικήσεις θα κατευθυνθεί περίπου το 17% των διαθέσιμων πόρων του ΠΔΕ σε ετήσια βάση.

5.4.4. Νέα προγραμματική περίοδος 2014 – 2020. Οι νέες προοπτικές

Οι διαπραγματεύσεις για το Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο σχετικά με το χρηματοδοτικό φάκελο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την προγραμματική περίοδο 2014-2020, ξεκίνησαν τον Ιούνιο 2011 και σε ότι αφορά τα θέματα του σχετικού προϋπολογισμού, αναμένεται να έχουν ολοκληρωθεί έως το τέλος του έτους. Σύμφωνα με την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, οι πόροι για την Πολιτική της Συνοχής ανέρχονται στο 33% του συνολικού προϋπολογισμού. Η Ελλάδα καταβάλλει συντονισμένη προσπάθεια προκειμένου να γίνουν αποδεκτές οι τεκμηριωμένες προτάσεις της για αλλαγές στη μεθοδολογία κατανομής των πόρων, με στόχο τη διασφάλιση του υψηλότερου, κατά το δυνατόν, χρηματοδοτικού φακέλου, που θα δώσει τη δυνατότητα στη χώρα και τις Περιφέρειές της να επανέλθουν τάχιστα σε θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης.

Η βασική πρόκληση για την επόμενη προγραμματική περίοδο είναι η μέγιστη συμβολή των νέων διαρθρωτικών πόρων στην αναστροφή του κλίματος ύφεσης και ταυτόχρονα στην ανάπτυξη της χώρας μέσα από στοχευμένες και πολλαπλασιαστικού χαρακτήρα παρεμβάσεις, σε τομείς που παρουσιάζουν τη μεγαλύτερη δυνατή προστιθέμενη αξία για τη χώρα, βελτιώνουν την εξωστρέφεια και την ανταγωνιστικότητα των Περιφερειών της και δημιουργούν νέες θέσεις απασχόλησης.

Το πλαίσιο εντός του οποίου καλούνται οι αρμόδιες αρχές να σχεδιάσουν τον αναπτυξιακό προγραμματισμό 2014-2020 καθορίζεται μεταξύ άλλων από τις δεσμεύσεις της χώρας, οι οποίες αποτυπώνονται σε μία σειρά κειμένων σχετικά με τους αναπτυξιακούς και δημοσιονομικούς στόχους για το προσεχές μέλλον. Τα κείμενα αυτά είναι η Στρατηγική «Ευρώπη 2020» (Ε 2020), το Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων, το Κοινό Στρατηγικό Πλαίσιο και τα Μνημόνια Οικονομικής Πολιτικής.

Η Ε2020 αποτελεί την κοινή στρατηγική των κρατών μελών (ΚΜ) της ΕΕ, με στόχο την έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, με υψηλά επίπεδα απασχόλησης, παραγωγικότητας και κοινωνικής συνοχής.

Η Ελλάδα υποστηρίζει την κοινή αυτή Ευρωπαϊκή στρατηγική, και επιδιώκει τη διαμόρφωση σε τομεακό και περιφερειακό επίπεδο ενός νέου αναπτυξιακού υποδείγματος, με βάση τις ανάγκες και τις εξειδικευμένες δυνατότητες σε περιφερειακό επίπεδο, που θα οδηγήσει σε βελτίωση της ανταγωνιστικής θέσης και στην οικονομική, κοινωνική και χωρική συνοχή.

Το ΥΠΑΑΥΜΔ έχει ξεκινήσει ήδη τις διαδικασίες για την προετοιμασία και το σχεδιασμό του Συμφώνου Εταιρικής Σχέσης (τα νέα ΕΣΠΑ των ΚΜ) της νέας περιόδου. Η Εθνική Αναπτυξιακή Στρατηγική θα διαμορφωθεί στο αμέσως επόμενο διάστημα και στη συνέχεια, στο πλαίσιο ανοιχτής και ευρείας διαβούλευσης, θα εκπονηθούν τόσο το νέο Στρατηγικό Σχέδιο της χώρας όσο και τα επιμέρους Επιχειρησιακά Προγράμματα.

Πίνακας 3.13 Δαπάνες ΠΔΕ κατά φορέα 2012-2016

ποσά σε εκ. ευρώ

Ονομασία φορέων	2012 Εκτιμήσεις πραγματοποιήσεων				2013 Προϋπολογισμός ΠΔΕ				2014 Προϋπολογισμός ΠΔΕ				2015 Προϋπολογισμός ΠΔΕ				2016 Προϋπολογισμός ΠΔΕ			
	Συγχρ/μενο	Εθνικό ΠΔΕ	Σύνολο	Συμ/Χηί %	Συγχρ/μεν	Εθνικό	Σύνολο	Συμ/Χηί %	Συγχρ/μεν	Εθνικό ΠΔΕ	Σύνολο	Συμ/Χηί %	Συγχρ/μεν	Εθνικό	Σύνολο	Συμ/Χηί %	Συγχρ/μεν	Εθνικό	Σύνολο	Συμ/Χηί %
	ΠΔΕ				ο ΠΔΕ	ΠΔΕ			ο ΠΔΕ	ΠΔΕ			ο ΠΔΕ	ΠΔΕ			ο ΠΔΕ	ΠΔΕ		
Βουλή των Ελλήνων	2,00		2,00	0,03%	2,00		2,00	0,03%	2,00		2,00	0,03%	2,00		2,00	0,03%	2,00		2,00	0,03%
Εσωτερικών	175,00	350,00	525,00	7,66%	132,00	15,00	147,00	2,15%	130,00	12,00	142,00	2,12%	130,00	12,00	142,00	2,12%	130,00	12,00	142,00	2,12%
Διοικ. Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρ. Διακοβ.	40,00		40,00	0,58%	65,00	1,00	66,00	0,96%	55,00	1,00	56,00	0,84%	50,00	1,00	51,00	0,76%	50,00	1,00	51,00	0,76%
Οικονομικών	5,00	1,00	6,00	0,09%	11,00	2,00	13,00	0,19%	8,00	1,00	9,00	0,13%	8,00	1,00	9,00	0,13%	8,00	1,00	9,00	0,13%
Εξωτερικών	6,00	2,00	8,00	0,12%	6,00	4,00	10,00	0,15%	6,00	2,00	8,00	0,12%	6,00	2,00	8,00	0,12%	6,00	3,00	9,00	0,13%
Εθν. Αμυνας	4,00	2,00	6,00	0,09%	13,00	3,00	16,00	0,23%	10,00	2,00	12,00	0,18%	10,00	2,00	12,00	0,18%	10,00	2,00	12,00	0,18%
Ανάπτυξης, Ανταγωνιστ., Υποδομ., Μεταφ. κ' Δικτύων	2.766,00	456,00	3.222,00	47,04%	2.863,00	419,00	3.282,00	47,91%	2.896,00	397,00	3.293,00	49,15%	2.934,00	396,00	3.330,00	49,70%	2.975,00	393,00	3.368,00	50,27%
Περιβάλλοντος, Ενέργειας κ' Κλιμ. Αλλ.	230,00	10,00	240,00	3,50%	350,00	20,00	370,00	5,40%	350,00	10,00	360,00	5,37%	340,00	10,00	350,00	5,22%	330,00	10,00	340,00	5,07%
Παιδείας κ' Θρησκ., Πολιτισμού κ' Αθλητισμού	510,00	114,00	624,00	9,11%	460,00	134,00	594,00	8,67%	460,00	105,00	565,00	8,43%	460,00	106,00	566,00	8,45%	450,00	104,00	554,00	8,27%
Εργασίας, Κοιν. Ασφάλισης κ' Πρόνοιας	445,00	18,00	463,00	6,76%	545,00	35,00	580,00	8,47%	520,00	20,00	540,00	8,06%	505,00	20,00	525,00	7,84%	480,00	20,00	500,00	7,46%
Υγείας	30,00	9,00	39,00	0,57%	30,00	15,00	45,00	0,66%	30,00	15,00	45,00	0,67%	40,00	15,00	55,00	0,82%	30,00	20,00	50,00	0,75%
Αγρ. Ανάπτυξης κ' Τροφ.	390,00	8,00	398,00	5,81%	430,00	10,00	440,00	6,42%	416,00	8,00	424,00	6,33%	400,00	8,00	408,00	6,09%	415,00	8,00	423,00	6,31%
Δικαιοσύνης, Διαφ. κ' Ανθρ. Δικ.	8,00	1,00	9,00	0,13%	5,00	1,00	6,00	0,09%	5,00	1,00	6,00	0,09%	5,00	1,00	6,00	0,09%	5,00	1,00	6,00	0,09%
Δημόσιας Τάξης κ' Προστασίας του Πολίτη	56,00	5,00	61,00	0,89%	55,00	6,00	61,00	0,89%	55,00	5,00	60,00	0,90%	50,00	5,00	55,00	0,82%	54,00	4,00	58,00	0,87%
Τουρισμού	10,00	10,00	20,00	0,29%	10,00	10,00	20,00	0,29%	14,00	8,00	22,00	0,33%	12,00	8,00	20,00	0,30%	12,00	8,00	20,00	0,30%
Ναυτιλίας	22,00	13,00	35,00	0,51%	22,00	14,00	36,00	0,53%	22,00	12,00	34,00	0,51%	22,00	12,00	34,00	0,51%	22,00	12,00	34,00	0,51%
Μακεδονίας κ' Θράκης	1,00	1,00	2,00	0,03%	1,00	1,00	2,00	0,03%	1,00	1,00	2,00	0,03%	1,00	1,00	2,00	0,03%	1,00	1,00	2,00	0,03%
Αποκεντρωμένες Διοικήσεις	1.000,00	150,00	1.150,00	16,79%	1.000,00	160,00	1.160,00	16,93%	1.020,00	100,00	1.120,00	16,72%	1.025,00	100,00	1.125,00	16,79%	1.020,00	100,00	1.120,00	16,72%
Σύνολο	5.700,00	1.150,00	6.850,00	100,00%	6.000,00	850,00	6.850,00	100,00%	6.000,00	700,00	6.700,00	100,00%	6.000,00	700,00	6.700,00	100,00%	6.000,00	700,00	6.700,00	100,00%

1) Βάσει του άρθρου 9, παραγρ. 12 του Ν.4071/2012 (ΦΕΚ 85 Α'), από το έτος 2013 τα κονδύλια της ΣΑΤΑ προϋπολογίζονται στον Τακτικό Π/Υ.

5.5 Μεταβιβάσεις από τον Κρατικό Προϋπολογισμό σε φορείς της Γενικής Κυβέρνησης

Οι πιστώσεις της κατηγορίας αυτής αφορούν επιχορηγήσεις και αποδόσεις πόρων του Τακτικού Προϋπολογισμού σε φορείς της Γενικής Κυβέρνησης (τοπική αυτοδιοίκηση, οργανισμούς κοινωνικής ασφάλισης, νοσοκομεία και ΝΠΔΔ). Οι προβλέψεις αποδιδόμενων πόρων στους ανωτέρω φορείς για την περίοδο 2013-2016 προσδιορίζονται σε συνάρτηση με τις προβλέψεις εσόδων του Τακτικού Προϋπολογισμού και κατ' επέκταση με τις μακροοικονομικές υποθέσεις, καθώς και τα μέτρα δημοσιονομικής προσαρμογής με εφαρμογή κατά την ίδια περίοδο.

Πίνακας 3.14 Μεταβιβάσεις από τον Κρατικό Προϋπολογισμό						
ΣΥΝΟΛΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΩΝ / ΦΟΡΕΩΝ ΣΕ ΕΥΡΩ		2011	2012	2013	2014	2015
		Πληρωμές	Προβλέψεις	Εκτιμήσεις	Εκτιμήσεις	Εκτιμήσεις
A.	Μεταβιβάσεις από Τακτικό Προϋπολογισμό (1+2+3+4+5)	24.951.504.686	21.780.356.992	20.843.192.074	18.664.725.082	17.775.617.854
1.	Μεταβιβάσεις σε Οργανισμούς Κοινωνικής Ασφάλισης (i+ii+iii+iv+v)	19.179.615.634	17.168.227.897	16.327.102.074	14.041.583.382	13.152.737.554
i	Εργοδοτική εισφορά σε ΕΟΠΥΥ	1.903.991	326.011.742	296.025.198	284.368.882	274.957.054
ii	Επιχορηγήσεις ασφαλιστικών ταμείων	15.154.077.956	13.660.526.330	12.599.544.000	10.541.800.000	9.713.200.000
	Επιχορηγήσεις σε Νοσοκομεία (συμπ. και προηγούμενων οικ. ετών)	1.657.722.678	1.465.983.000	1.380.130.000	1.141.020.000	1.027.120.000
iv	Κοινωνική προστασία (α+β)	1.274.287.890	1.145.000.000	1.018.000.000	1.009.000.000	1.020.000.000
	<i>εκ των οποίων:</i>					
	α. ΑΚΑΓΕ	571.287.890	493.000.000	452.000.000	443.000.000	454.000.000
	β. Επιδόματα πολυτέκνων	703.000.000	652.000.000	566.000.000	566.000.000	566.000.000
v	Αποδιδόμενοι πόροι σε ΟΚΑ	1.091.623.119	570.706.825	1.033.402.876	1.065.394.500	1.117.460.500
2.	Μεταβιβάσεις σε Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (i+ii)	3.770.641.319	2.820.381.839	3.089.687.800	3.244.894.000	3.321.869.000
i	Επιχορηγήσεις σε ΟΤΑ	44.078.507	194.892.810	428.308.800	32.181.000	31.165.000
ii	Αποδιδόμενοι πόροι σε ΟΤΑ	3.726.562.812	2.625.489.029	2.661.379.000	3.212.713.000	3.290.704.000
3.	Μεταβιβάσεις σε Νομικά Πρόσωπα <u>ΕΝΤΟΣ</u> Γενικής Κυβέρνησης εκτός ΔΕΚΟ (i+ii+iii)	898.461.792	848.687.176	721.952.400	753.157.600	722.157.100
i	Επιχορηγήσεις	877.701.900	822.334.296	702.063.400	734.050.600	702.747.100
ii	Αποδόσεις	20.759.892	26.352.880	19.889.000	19.107.000	19.410.000
iii	Επιχορηγήσεις σε Συγκοινωνιακούς Φορείς	0	0	0	0	0
4.	Μεταβιβάσεις σε ΔΕΚΟ (i+ii)	562.249.519	455.598.000	374.004.000	325.375.000	289.465.000
i	Επιχορηγήσεις	441.541.005	438.908.000	365.904.000	317.285.000	281.275.000
ii	Αποδόσεις	120.708.514	16.690.000	8.100.000	8.090.000	8.190.000
5.	Μεταβιβάσεις σε Νομικά Πρόσωπα <u>ΕΚΤΟΣ</u> Γενικής Κυβέρνησης (i+ii)	540.536.422	487.462.080	330.445.800	299.715.100	289.389.200
i	Επιχορηγήσεις	536.777.171	471.114.080	318.147.800	289.957.100	279.736.200
ii	Αποδόσεις	3.759.251	16.348.000	12.298.000	9.758.000	9.653.000
B.	Μεταβιβάσεις από Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (1+2+3+4+5)	803.000	830.000	300.000	300.000	300.000
1.	Μεταβιβάσεις σε Οργανισμούς Κοινωνικής Ασφάλισης (i+ii+iii+iv+v)	0	0	0	0	0
i	Επιχορηγήσεις σε ΟΚΑ	0	0	0	0	0
ii	Αποδιδόμενοι πόροι σε ΟΚΑ	0	0	0	0	0
2.	Μεταβιβάσεις σε Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (i+ii)	0	0	0	0	0
i	Επιχορηγήσεις σε ΟΤΑ	0	0	0	0	0
ii	Αποδιδόμενοι πόροι σε ΟΤΑ	0	0	0	0	0
3.	Μεταβιβάσεις σε Νομικά Πρόσωπα <u>ΕΝΤΟΣ</u> Γενικής Κυβέρνησης εκτός ΔΕΚΟ (i+ii+iii)	803.000	539.000	300.000	300.000	300.000
i	Επιχορηγήσεις	803.000	539.000	300.000	300.000	300.000
ii	Αποδόσεις	0	0	0	0	0
iii	Επιχορηγήσεις σε Συγκοινωνιακούς Φορείς	0	0	0	0	0
4.	Μεταβιβάσεις σε ΔΕΚΟ (i+ii)	0	0	0	0	0
i	Επιχορηγήσεις	0	0	0	0	0
ii	Αποδόσεις	0	0	0	0	0
5.	Μεταβιβάσεις σε Νομικά Πρόσωπα <u>ΕΚΤΟΣ</u> Γενικής Κυβέρνησης (i+ii)	0	291.000	0	0	0
i	Επιχορηγήσεις	0	291.000	0	0	0
ii	Αποδόσεις	0	0	0	0	0
Γ.	Σύνολο Μεταβιβάσεων Κρατικού Προϋπολογισμού (1+2+3+4+5)	24.952.307.686	21.781.186.992	20.843.492.074	18.665.025.082	17.775.917.854
1.	Μεταβιβάσεις σε Οργανισμούς Κοινωνικής Ασφάλισης	19.179.615.634	17.168.227.897	16.327.102.074	14.041.583.382	13.152.737.554
2.	Μεταβιβάσεις σε Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης	3.770.641.319	2.820.381.839	3.089.687.800	3.244.894.000	3.321.869.000
3.	Μεταβιβάσεις σε Νομικά Πρόσωπα <u>ΕΝΤΟΣ</u> Γενικής Κυβέρνησης εκτός ΔΕΚΟ	899.264.792	849.226.176	722.252.400	753.457.600	722.457.100
4.	Μεταβιβάσεις σε ΔΕΚΟ	562.249.519	455.598.000	374.004.000	325.375.000	289.465.000
5.	Μεταβιβάσεις σε Νομικά Πρόσωπα <u>ΕΚΤΟΣ</u> Γενικής Κυβέρνησης	540.536.422	487.753.080	330.445.800	299.715.100	289.389.200

6. ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

Ο κοινωνικός προϋπολογισμός περιλαμβάνει τρεις κατηγορίες φορέων:

- τους Οργανισμούς Κοινωνικής Ασφάλισης (ΟΚΑ),
- τους Οργανισμούς Κοινωνικής Προστασίας (ΟΑΕΔ, ΟΕΕ, ΟΕΚ),
- τα νοσοκομεία.

Οι τρεις αυτές κατηγορίες φορέων αποτελούν τον υποτομέα των ταμείων κοινωνικής ασφάλισης της Γενικής Κυβέρνησης, σύμφωνα με τη μεθοδολογία του ESA 95. Ο υποτομέας αυτός από πλευράς μεγεθών αποτελεί το μεγαλύτερο τμήμα της Γενικής Κυβέρνησης.

Με προηγούμενες νομοθετικές παρεμβάσεις στο ασφαλιστικό σύστημα τα έτη 2009, 2010, 2011 και τη λήψη στοχευμένων μέτρων και πολιτικών επιδιώχθηκε η διόρθωση στρεβλώσεων και αδικιών που επιβάρυναν επί δεκαετίες το σύστημα. Δεδομένου ότι τα μέτρα αυτά είναι ήδη θεσμοθετημένα, περιλαμβάνονται ως δράσεις στο νέο βασικό σενάριο του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής.

Η αρνητική εξέλιξη των ασφαλιστικών εισφορών λόγω της βαθύτερης από την αρχικά προβλεπόμενη ύφεση, αποτελεί τη βασική αιτία για τη χειροτέρευση του ισοζυγίου των φορέων κοινωνικής ασφάλισης.

Στα νοσοκομεία η βελτίωση προέρχεται κυρίως από την πλευρά των δαπανών, όπου οι σχετικές μειώσεις υπερκαλύπτουν την απώλεια εσόδων σε σχέση με το 2011.

Ωστόσο, πρέπει να σημειωθεί ότι το ισοζύγιο των ΟΚΑ κατά ESA παρουσιάζει σημαντικότερη επιδείνωση σε σύγκριση με το 2011, λόγω της μεγάλης αύξησης των ανεξόφλητων υποχρεώσεών τους. Η εξέλιξη αυτή οφείλεται, κατά το μεγαλύτερο μέρος της, στη συσσώρευση ανεξόφλητων υποχρεώσεων από πλευράς του νέου ασφαλιστικού φορέα, του ΕΟΠΥΥ, όπου δεν έχουν αποκατασταθεί ακόμα οι κανονικές ροές χρηματοδότησης και πληρωμών.

Για την περίοδο 2013-2016 το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων έχει προγραμματίσει μια νέα δέσμη μέτρων ύψους περίπου 6,1 δισ. ευρώ (συμπεριλαμβανομένης και της εξοικονόμησης στη φαρμακευτική δαπάνη), που στοχεύουν τόσο στον εξορθολογισμό των δαπανών του ασφαλιστικού συστήματος, όσο και στην εξασφάλιση της είσπραξης εσόδων.

Αναφορικά με τη συνταξιοδοτική δαπάνη, η μεγαλύτερη αλλαγή που επέρχεται αφορά την καταβολή κύριων και επικουρικών συντάξεων για τα έτη 2013 έως και 2016 με την εισαγωγή από 1/1/2013 και εφεξής των προϋποθέσεων συνταξιοδότησης που προβλέπονταν από 1/1/2015 και εφεξής, όπως αυτές είχαν διαμορφωθεί με τις διατάξεις του άρθρου 10 του ν. 3863/2010. Ταυτόχρονα προστίθενται στα διαμορφούμενα όρια ηλικίας συνταξιοδότησης δύο επιπλέον έτη.

Παράλληλα προβλέπεται η προοδευτική μείωση του υπερβαίνοντος τα 1.000 ευρώ ποσού του συνολικού μηνιαίου εισοδήματος από συντάξεις (κύριες και επικουρικές) για τους συνταξιούχους όλων των φορέων κοινωνικής ασφάλισης και του δημοσίου.

Περαιτέρω μειώσεις προβλέπονται με την κατάργηση των επιδομάτων εορτών Χριστουγέννων και Πάσχα και του επιδόματος αδειάς που καταβάλλεται σε όλους τους συνταξιούχους, από το δημόσιο ή τα ασφαλιστικά ταμεία κύριας ασφάλισης, καθώς και όλους τους φορείς - τομείς επικουρικής ασφάλισης αρμοδιότητας του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας, όπως και του ΟΓΑ και του ΝΑΤ.

Τίθενται οι προϋποθέσεις για τον εξορθολογισμό της σύνταξης των ανασφάλιστων ηλικιωμένων, καθώς θα απαιτείται πλέον να μην λαμβάνουν ή να μην δικαιούνται οι ενδιαφερόμενοι σύνταξη από οποιοδήποτε φορέα κοινωνικής ασφάλισης στην Ελλάδα ή το εξωτερικό, ανεξάρτητα από το ύψος αυτής. Επίσης, θα πρέπει να έχει συμπληρωθεί το 67ο έτος της ηλικίας και να αποδεικνύεται η μόνιμη

και νόμιμη διαμονή του αιτούντος στην Ελλάδα τα τελευταία 20 χρόνια πριν την υποβολή της αίτησης για συνταξιοδότηση. Τα εισοδηματικά κριτήρια του ετήσιου ατομικού και οικογενειακού εισοδήματος διαμορφώνονται πλέον με βάση το σύνολο της καταβαλλόμενης ετήσιας παροχής προς τους ανασφάλιστους υπερήλικες, όπως αυτή διαμορφώνεται από 1/1/2013 και εφεξής.

Τα αποτελέσματα της Αναλογιστικής Μελέτης Ελέγχου Περιπτώσεων από την οποία προέκυψαν οι αναλογιστικές εκτιμήσεις αναφορικά με την ανταποδοτικότητα εισφορών-παροχών σε συνδυασμό με τα συσσωρευμένα ελλείμματα των φορέων – τομέων πρόνοιας επιβάλλουν και τον εξορθολογισμό των παροχών εφάπαξ που χορηγούν οι φορείς στους ασφαλισμένους τους. Για να καταστεί το σύστημα βιώσιμο και να μπορεί να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του προς τους ασφαλισμένους, το εφάπαξ βοήθημα θα υπολογίζεται πλέον με νέα τεχνική βάση.

Θεσπίζεται επίσης από 1/1/2013 ανώτατο όριο στη σύνταξη που καταβάλλεται στις ανύπαντρες θυγατέρες θανόντων συνταξιούχων του Δημοσίου, το οποίο θα αντιστοιχεί στο διπλάσιο περίπου της κατώτατης σύνταξης του Δημοσίου. Το συνταξιοδοτικό αυτό δικαίωμα θα συνδέεται πλέον και με τη συνολικότερη οικονομική κατάσταση των δικαιούχων.

Σημαντική εξοικονόμηση αναμένεται και από την κατάργηση των παράτυπων συντάξεων που έχουν ήδη εντοπιστεί από την απογραφή των συνταξιούχων, γεγονός που θα συμβάλλει σε μεγάλο βαθμό και στην αποκατάσταση της δικαιοσύνης στο ασφαλιστικό σύστημα.

Στον τομέα της πρόνοιας προβλέπεται μεταξύ άλλων παρεμβάσεων ο εξορθολογισμός των οικογενειακών επιδομάτων, όπου επιδιώκεται η σύνδεση του μεγέθους της οικογένειας με το καθαρό μετά φόρων οικογενειακό εισόδημα και ανάλογα θα καταβάλλεται ένα ποσοστό ή όλο το επίδομα.

Αυξάνεται από 1/1/2014 και το όριο ηλικίας για την καταβολή του Επιδόματος Κοινωνικής Αλληλεγγύης Συνταξιούχων από 60 σε 65 έτη σε συνδυασμό πάντα με τις υπόλοιπες προϋποθέσεις που εξακολουθούν να ισχύουν για τη συγκεκριμένη παροχή.

Η κατάργηση ειδικών επιδοτήσεων ανεργίας, ειδικών εισοδηματικών ενισχύσεων ανεργίας, καθώς και των επιδοτήσεων ανεργίας απολυομένων μισθωτών λόγω συγχώνευσης-μεταφοράς-συνένωσης επιχειρήσεων εμπίπτει στα πλαίσια του γενικότερου εξορθολογισμού της δομής των κοινωνικών επιδομάτων. Δεν θίγονται τα υφιστάμενα επιδόματα ανεργίας των κοινών ανέργων, και οι ειδικές κατηγορίες ανέργων που προαναφέρθηκαν θα συνεχίσουν να επιδοτούνται μέχρι 31/12/2013 αλλά πλέον με τις προϋποθέσεις των κοινών ανέργων.

Με την κατάργηση της εργοδοτικής εισφοράς ύψους 1,1% υπέρ των πρώην Οργανισμών ΟΕΚ και ΟΕΕ έχει απομείνει ένα ποσοστό ύψους 1,35% που επιβαρύνει τους εργαζόμενους και αποδίδεται πλέον υπέρ του προϋπολογισμού του ΝΠΔΔ του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ). Με τα νέα αυτά δεδομένα προβλέπεται ο επανασχεδιασμός των προγραμμάτων κοινωνικού τουρισμού μετά την κατάργηση του ΟΕΕ με στοχευμένα κριτήρια για τις πιο ευάλωτες ομάδες και με παράλληλο στόχο την τόνωση των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον τουριστικό κλάδο και τη διατήρηση θέσεων εργασίας. Επίσης προβλέπεται η κατάρτιση ετήσιων προγραμμάτων μερικής ή ολικής κάλυψης των λειτουργικών δαπανών των συνδικαλιστικών οργανώσεων σχετικά με την εξυπηρέτηση των σκοπών τους. Η επιβάρυνση του προϋπολογισμού του ΟΑΕΔ θα είναι ύψους 25 εκατομμυρίων ετησίως, και θα καλυφθεί από την εισφορά 1,35% επί των αποδοχών των εργαζομένων.

Για την οικονομική ενίσχυση των ανέργων προβλέπεται η παροχή βοηθήματος ανεργίας σε μακροχρόνια ανέργους που έχουν εξαντλήσει το δωδεκάμηνο του επιδόματος ανεργίας για επιπλέον 12 μήνες το μέγιστο και κάτω από ένα όριο οικογενειακού εισοδήματος.

Για το 2014 έχει σχεδιασθεί και η πιλοτική εφαρμογή ενός συστήματος Ελαχίστου Εγγυημένου Εισοδήματος σε δύο περιοχές της χώρας με διαφορετική δομή οικονομίας και απασχόλησης, ένα πρόγραμμα ύψους 20 εκατ. ευρώ.

Στον τομέα των εσόδων θα εντατικοποιηθούν οι προσπάθειες για την καταπολέμηση της εισφοροδιαφυγής, τον περιορισμό της ανασφάλιστης εργασίας και την είσπραξη των καθυστερούμενων οφειλών.

Το Υπουργείο Εργασίας έχει δρομολογήσει ένα νέο σχέδιο δράσης για τον τρόπο είσπραξης των ασφαλιστικών εισφορών με στόχο τον εκσυγχρονισμό του εισπρακτικού μηχανισμού και την αύξηση των εσόδων από εισφορές. Πρώτο βήμα στην αναδιάρθρωση αυτή θα είναι η ενοποίηση της είσπραξης των καθυστερούμενων ασφαλιστικών εισφορών των μεγάλων ασφαλιστικών ταμείων υπό μια ενιαία διοικητική αρχή, που προβλέπεται να ολοκληρωθεί μέχρι το τέλος του α' εξαμήνου του 2013.

Στην πλευρά των εσόδων αναμένεται και σημαντική ενίσχυση των ασφαλιστικών εισφορών μισθωτών λόγω της δρομολογούμενης εναρμόνισης του ανώτατου ορίου των αποδοχών προς υπολογισμό ασφαλιστικών εισφορών για παλαιούς και νέους ασφαλισμένους, έτσι ώστε να υπάρχει ίδια αντιμετώπιση όλων των κατηγοριών ασφαλισμένων.

Με τη λήψη των προτεινόμενων παρεμβάσεων τα έσοδα της κατηγορίας των ΟΚΑ αυξάνονται το 2016 κατά 500 περίπου εκατ. ευρώ, ποσό που συνδιαμορφώνεται από την ενίσχυση των ασφαλιστικών εισφορών κατά 1 δισ. ευρώ, από τη μείωση των επιχορηγήσεων από τον κρατικό προϋπολογισμό κατά 900 εκατ. ευρώ, την αύξηση των κοινωνικών πόρων κατά 160 εκατ. ευρώ και την ενίσχυση των εσόδων υπέρ τρίτων κατά 200 εκατ. ευρώ.

Οι συνολικές δαπάνες των ΟΚΑ μειώνονται κατά 6,2 δισ. ευρώ το 2015 ως απόρροια των παρεμβάσεων που σχεδιάζονται για την περίοδο 2013-2016. Ειδικότερα η μείωση της δαπάνης για συντάξεις (κύριες και επικουρικές) το 2016 είναι της τάξης των 3 δισ. ευρώ (σε σχέση με την εκτίμηση του βασικού σεναρίου αν δεν λαμβάνονταν πρόσθετα μέτρα), ενώ σχεδόν 1 δισ. ευρώ είναι και η μείωση από τις φαρμακευτικές δαπάνες εκτιμάται ότι θα εξοικονομηθούν 2,2 δισ. ευρώ από τις προνοιακές παροχές με την κατάργηση των επιδομάτων εορτών και αδειάς, τη μείωση στα εφάπαξ βοηθήματα και τη χορήγηση του ΕΚΑΣ μετά τα 65 έτη, και περίπου 200 εκατ. ευρώ από τις παροχές ασθένειας.

Στο χώρο των νοσοκομείων σημαντική εξοικονόμηση αναμένεται από την πλευρά των δαπανών, της τάξης των 200 περίπου εκατ. ευρώ σε όλη την περίοδο 2013-16 από την εφαρμογή του νέου υγειονομικού χάρτη και τις μειώσεις των λειτουργικών εξόδων τους.

Το Υπουργείο Υγείας εισάγει νέες διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις για την περίοδο 2013-2016 που κυρίως στοχεύουν στον περαιτέρω εξορθολογισμό της οικονομικής και επιχειρησιακής λειτουργίας του ΕΣΥ. Αναγνωρίζοντας την μεγάλη προσπάθεια που έχουν καταβάλει μέχρι σήμερα οι εργαζόμενοι του κλάδου της Υγείας, αλλά και το σύνολο των Ελλήνων πολιτών για την επίτευξη της δημοσιονομικής προσαρμογής, το σχέδιο του Υπουργείου Υγείας ανταποκρίνεται στις αξίες τις οποίες υπηρετεί το Εθνικό Σύστημα Υγείας για προσφορά υψηλού επιπέδου υπηρεσιών, για ίση και καθολική πρόσβαση των πολιτών στις υπηρεσίες υγείας, καθώς και για ορθολογική χρήση των διαθέσιμων πόρων.

Η φαρμακευτική δαπάνη, παρά την σημαντική εξοικονόμηση που έχει επιτευχθεί, είναι αναγκαίο να περιοριστεί ακόμα με μία δέσμη μέτρων, ορισμένα από τα οποία έχουν ήδη εφαρμοστεί, μέσα στο 2012, ώστε να αποδώσουν πλήρως την επόμενη διετία.

Νέα κριτήρια για τις λίστες των φαρμάκων (Θετική, Αρνητική & ΜΗΣΥΦΑ) έχουν ήδη εκδοθεί. Σύμφωνα με αυτά, όγκος φαρμάκων θα μεταφερθεί ώστε να μειωθεί το σύνολο αυτών που αποζημιώνονται από τον ΕΟΠΥΥ, διασφαλίζοντας πάντα την κυκλοφορία και την επάρκεια φαρμάκων, απαραίτητα για τον Έλληνα πολίτη. Θα πραγματοποιηθεί μείωση στον αριθμό των ακριβών και αναποτελεσματικών φαρμάκων, καθώς και επαναπροσδιορισμός συσκευασιών ώστε να αντιστοιχίζονται με τη διάρκεια της θεραπείας, πάντα με βάση διεθνή κριτήρια και πρότυπα.

Συγχρόνως θα προωθηθούν και θα εισέλθουν στην αγορά φθηνότερα και αποτελεσματικότερα γενόσημα φάρμακα.

Σημαντική εξυγίανση επιτυγχάνεται με την τακτική επικαιροποίηση του δελτίου τιμών φαρμάκων που ολοκληρώθηκε πλέον με τη χρήση διεθνών βάσεων τιμών και δημόσια διαβούλευση δίνοντας τη δυνατότητα για ενστάσεις και εξασφαλίζοντας την απόλυτη διαφάνεια του συστήματος. Συγχρόνως δίνονται πλέον σημαντικά κίνητρα στους κατόχους άδειας κυκλοφορίας φαρμακευτικών σκευασμάτων (ΚΑΚ) να απαιτήσουν χαμηλότερες τιμές αυξάνοντας έτσι την ανταγωνιστικότητα των προϊόντων τους.

Ήδη εφαρμόζεται καινοτόμο για τα ελληνικά δεδομένα σύστημα αποζημίωσης των φαρμάκων. Το σύστημα αυτό συνδυάζει την εξασφάλιση της μικρότερης δυνατής συμμετοχής του πολίτη στη φαρμακευτική του αγωγή με την ελαχιστοποίηση της δημόσιας δαπάνης ως αποζημίωση. Εντατικοποιούνται ήδη οι έλεγχοι και εφαρμόζονται κριτήρια, απαραίτητα για την ηλεκτρονική συνταγογράφηση, εντάσσονται νέα ιατρικά πρωτόκολλα και συνδέεται πλέον το συνταγογραφούμενο φάρμακο με την πάθηση του ασθενή μέσω της κατηγοριοποίησης ICD-10. Θέτονται λοιπόν οι βάσεις του προσεχούς συστήματος ηλεκτρονικού φακέλου ασθενή. Σημαντικές μεταρρυθμίσεις έγιναν ήδη στο σύστημα καθορισμού ποσοστών συμμετοχής των ασθενών στη φαρμακευτική αγωγή.

Κύριο άξονα πολιτικής του Υπουργείου Υγείας αποτελεί η διακυβέρνηση του ΕΟΠΥΥ. Οι δράσεις θα επικεντρωθούν σε δύο στόχους: α) την εξυγίανση της οικονομικής λειτουργίας και των ελεγκτικών μηχανισμών του οργανισμού και β) την ανάπτυξη επιθετικής πολιτικής διαπραγμάτευσης τιμών και εξασφάλισης εκπτώσεων από προμηθευτές και συμβεβλημένους παρόχους υπηρεσιών υγείας.

Οριστικοποιούνται λοιπόν, και διασφαλίζονται οι διαδικασίες υπολογισμού και είσπραξης rebate και claw back (μηχανισμοί επιστροφών) συμπεριλαμβάνοντας το σύνολο των φαρμάκων που διακινούνται από τα φαρμακεία του ΕΟΠΥΥ και των νοσοκομείων.

Αναδιοργανώνεται η δομή και οι διαδικασίες ελέγχου, τιμολόγησης και είσπραξης νοσηλίων για μη Έλληνες πολίτες, θέτοντας έτσι τις πρώτες βάσεις για την ανάπτυξη του Τουρισμού Υγείας. Εφαρμόζεται αντίστοιχο σύστημα τιμών αναφοράς και στα ιατροτεχνολογικά προϊόντα (όπως και στα φάρμακα) ώστε να διασφαλίζεται η πρόσβαση του πολίτη σε δωρεάν παροχές, αλλά να ελέγχονται και τα έξοδα του οργανισμού. Επαναδιαπραγματεύονται συμβόλαια και συμβάσεις με ιδιωτικούς παρόχους υπηρεσιών υγείας, αλλά και καθορίζονται διαφορετικά ΚΕΝ και τιμές αποζημίωσης προς τους παρόχους βάσει ποιοτικών κριτηρίων.

Παράλληλα πραγματοποιείται η Διοικητική Διασύνδεση Νοσοκομείων, μειώνοντας άμεσα το διοικητικό κόστος λόγω οικονομιών κλίμακας. Συγχρόνως προωθείται η συνένωση Νοσοκομείων και κλινικών. Απορροφούμενες, οι μονάδες χαμηλής πληρότητας, προσδίδουν αύξηση αποδοτικότητας και βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών. Η αναθεώρηση του Χάρτη Υγείας σε δευτεροβάθμιο και πρωτοβάθμιο επίπεδο, διατηρώντας την πλήρη πληθυσμιακή κάλυψη των αναγκών, θα επιφέρει εξορθολογισμό των δαπανών.

Επιπρόσθετα εφαρμόζονται και αναπτύσσονται δείκτες αξιολόγησης του συστήματος Υγείας, για την παρακολούθηση της απόδοσης λειτουργίας των νοσοκομείων. Έχοντας συγκρίσιμα μεγέθη, εντοπίζονται αποκλίσεις και καθοδηγούνται οι ελεγκτικοί μηχανισμοί.

Συνεχίζεται η ανάπτυξη του συστήματος αναλυτικής λογιστικής και εσωτερικών ελέγχων. Η επιτάχυνση της εφαρμογής στο σύνολο των μονάδων και οργανισμών του Υπουργείου εξασφαλίζει ποιότητα στοιχείων και με τη σωστή αξιοποίηση αυτών αξιολογείται άμεσα η οικονομική λειτουργία. Οι διαθέσιμες πληροφορίες και δεδομένα από την αναλυτική λογιστική, θα αποτελέσουν πολύτιμο εργαλείο για την Επιτροπή Προμηθειών Υγείας ώστε να σχεδιάσει την πολιτική κεντρικών προμηθειών αλλά και να ασκήσει, σε συνεργασία με το Υπουργείο Υγείας και τις ΥΠΕ, έλεγχο στην προμήθεια και κατανάλωση των υλικών.

Σημαντικές μεταρρυθμίσεις που αφορούν στην εσωτερική λειτουργία και την διακυβέρνηση των νοσοκομείων σχεδιάζονται ήδη. Η εφαρμογή σύγχρονων τεχνικών διαχείρισης και ελέγχου στις αποθήκες και την εφοδιαστική αλυσίδα του ΕΣΥ, μεταρρύθμιση στον τρόπο πληρωμής των εργαστηριακών εξετάσεων, αλλά κυρίως αναθεώρηση του συνόλου των συμβάσεων παροχής υπηρεσιών από τρίτους προς τα νοσοκομεία θα οδηγήσουν σε σημαντικότερο περιορισμό των δαπανών.